

Vilniaus universitetas
Komunikacijos fakultetas
Knygotyros ir dokumentotyros institutas

Rimantė Gaičevskytė,
Paveldo informacijos ir komunikacijos magistro studijų programos studentė

ŽURNALISTIKOS STUDIJOS VILNIAUS UNIVERSITETE 1949–1991 M.

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas prof. dr. Aušra Navickienė

Vilnius, 2011

Magistro darbo lydraštis

Pildo magistro baigiamojo darbo autorius

RIMANTĖ GAIČEVSKYTĖ

(magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)

Žurnalistikos studijos Vilniaus universitete 1949–1991 m.

(magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba)

Journalism Studies at Vilnius University in 1949–1991

(magistro baigiamojo darbo pavadinimas anglų kalba)

Patvirtinu, kad magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis magistro darbas ar jo dalis nebuvo panaudotas kitose aukštosiose mokyklose.

(magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)

Sutinku, kad magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 metus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų procese.

(magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)

Pildo magistro baigiamojo darbo vadovas

Magistro baigiamąjį darbą ginti _____
(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

(data)

(magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)

Pildo instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, reikalų tvarkytoja

Magistro baigiamasis darbas įregistruotas

(instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, pavadinimas)

(data)

(instituto/ katedros reikalų tvarkytojos parašas)

Pildo instituto/ katedros, kuriojančios studijų programą, vadovas

Recenzentu skiriu _____
(recenzento vardas, pavardė)

(data)

(instituto/ katedros vadovo parašas)

Pildo recenzentas

Darbą recenzuoti gavau. _____
(data) (recenzento parašas)

Gaičevskytė, Rimantė.

Gai 122 Žurnalistikos studijos Vilniaus universitete 1949-1991 m. = Journalism Studies at Vilnius University in 1949–1991 : magistro baigiamasis darbas / Rimantė Gaičevskytė ; mokslinė vadovė prof. dr. Aušra Navickienė ; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Knygotyros ir dokumentotyros institutas. – Vilnius, 2011. – 116 lap. : lent. – Mašinr. – Santr. angl. – Bibliogr.: lap. 55–65 (184 pavad.).

UDK 070 (371)

Raktiniai žodžiai: *žurnalistų rengimas, Istorijos ir filologijos fakultetas, Istorijos fakultetas, Žurnalistikos katedra, Spaudos žurnalistikos katedra, Radijo ir televizijos žurnalistikos katedra, Jonas Karosas, Jonas Bulota, Juozas Oguzas, Bronius Raguotis, Stasys Makauskas, Elena Vida Kazlauskienė, Liubomiras Viktoras Žeimantas, Genovaitė Burneikienė, Aleksandras Remeikis, Jonas Laimonas Tapinas, Janina Kimbartaitė, Danielius Mickevičius, Virginija Labžentytė-Krivickienė, Albinas Romualdas Pačėsa, Valdas Bartasevičius, Juozapas Laucius, Vilius Užtupas, Rimantas Pleikys, Audronė Nugaraitė, Juozas Vercinkevičius, Andrius Vaišnys, Žygintas Pečiulis, Marius Lukošius.*

Keywords: *journalism studies, Faculty of History and Philology, Faculty of History, Journalism Department, Press Journalism Department, Radio and Television Journalism Department, Jonas Karosas, Jonas Bulota, Juozas Oguzas, Bronius Raguotis, Stasys Makauskas, Elena Vida Kazlauskienė, Liubomiras Viktoras Žeimantas, Genovaitė Burneikienė, Aleksandras Remeikis, Jonas Laimonas Tapinas, Janina Kimbartaitė, Danielius Mickevičius, Virginija Labžentytė-Krivickienė, Albinas Romualdas Pačėsa, Valdas Bartasevičius, Juozapas Laucius, Vilius Užtupas, Rimantas Pleikys, Audronė Nugaraitė, Juozas Vercinkevičius, Andrius Vaišnys, Žygintas Pečiulis, Marius Lukošius.*

Magistro darbo *objektas* – žurnalistikos mokymas Vilniaus universitete nuo žurnalistikos studijų pradžios 1949 iki 1991 m., kai Spaudos žurnalistikos bei Radijo ir televizijos žurnalistikos katedrų pagrindu buvo įsteigtas Žurnalistikos institutas. Darbo *tikslas* – išanalizuoti žurnalistų rengimą Vilniaus universitete nuo 1949 iki 1991 m. Išsikelti *uždaviniai*: apžvelgti bendrąsias sovietinės aukštojo mokslo sistemos tendencijas bei žurnalistikos akademinų padalinių formavimosi procesus; išanalizuoti kas kelerius metus kitusias studijų programas; remiantis sukauptų dokumentų analize pristatyti etatinių ir ilgesnį laiką akademinuose padaliniuose dirbusių dėstytojų valandininkų kolektyvą; pateikti dieninio skyriaus studentų stojimo ir priėmimo statistinius duomenis.

Darbe naudojami teoriniai ir empiriniai *metodai*: lyginamasis istorinis, dokumentų analizės, apklausos. Magistro mokslo tiriamajame darbe daugiausiai remtasi Vilniaus universiteto archyve saugomais dokumentais (rektorius įsakymais, Istorijos ir filologijos (nuo 1968 m. – Istorijos) fakulteto tarybos bei Žurnalistikos katedros posėdžių protokolais, personalo bylomis ir kt.): tai bene vienintelis šaltinis, suteikiantis išsamių duomenų apie 1949–1991 m. žurnalistikos studijų organizavimą ir raidą. Taip pat panaudota informacija, gauta atlikus interviu su docentais Broniumi Raguočiu ir Liubomiru Viktoru Žeimantu. Magistro darbe remtasi Vilniaus universiteto istoriją analizuojančiomis knygomis, straipsnių rinkiniais.

Analizuojamu laikotarpiu žurnalistikos studijos išgyveno tiek pakilimų, tiek nuosmukių periodus. Vienas sudėtingiausių etapų žurnalistikos mokymo procese – 1960 m. sustabdyta dieninio studijų skyriaus veikla. Penkerius metus (iki 1965 m.) studentai buvo priimami tik į neakivaizdines studijas. Šis penkmetis atnešė nemenką nuostolį žurnalistikos studijoms: vyko tik formalizuotas neakivaizdinis studentų mokymas, reikalavimų kartelė nuleista daug žemiau nei mokant studentus dieniniame skyriuje. Paradoksalu, tačiau atgavus teisę būsimojus žurnalistus rengti dieniniame skyriuje, ši studijų forma nebebuvo tokia populiari: švietimo sistemos pakeitimų nulemti trukdžiai ir įvairūs organizaciniai sunkumai nulėmė ryškius dieninių žurnalistikos studijų populiarumo svyravimus. Tačiau, nepaisant biurokratinių kliūčių ir organizacinių nesklandumų, žurnalistikos mokymas nuo 1949 m. buvo vykdomas gana sistemingai, iš žurnalistų-praktikų ir žurnalistikos studijų programos absolventų sugebėta suburti ganėtinai stabilų dėstytojų kolektyvą, parengusį per tūkstantį žiniasklaidos specialistų. Dalis jų ir šiandien daro didelę įtaką Lietuvos žiniasklaidos sistemai.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. ŽURNALISTIKOS AKADEMINIŲ PADALINIŲ FORMAVIMASIS VILNIAUS UNIVERSITETE	10
2. ŽURNALISTIKOS MOKYMO PLANŲ (1949–1991 m.) ANALIZĖ	14
2.1 1949–1968 m. mokymo planų analizė	14
2.2 1968 – 1991 m. mokymo planų analizė.....	19
3. ŽURNALISTIKOS AKADEMINIŲ PADALINIŲ MOKSLINIS PERSONALAS.....	25
3.1 Žurnalistikos katedros dėstytojų kolektyvas 1952–1968 m.....	25
3.2 Žurnalistikos katedros dėstytojų kolektyvas 1968–1985 m.....	29
3.3 Spaudos žurnalistikos bei Radijo ir televizijos žurnalistikos katedrų personalas 1985–1991 m.....	38
4. ŽURNALISTIKOS STUDENTŲ KONTINGENTAS	41
4.1 Priėmimas į dienes ir neakivaizdines studijas.....	42
4.2 Stojančiųjų ir priimtųjų į dienes žurnalistikos studijas santykis bei privilegijuotieji stojamojo konkurso dalyviai.....	46
4.3 Studentų pasiskirstymas lytimis.....	48
IŠVADOS.....	51
SUMMARY	54
ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SARAŠAS	55
PRIEDAI	66
1 priedas. 1949 m. mokymo planas.....	66
2 priedas. 1953 m. mokymo planas.....	67
3 priedas. 1955 m. mokymo planas.....	68
4 priedas. 1959 m. mokymo planas.....	69
5 priedas. 1964 m. mokymo planas.....	70
6 priedas. 1967 m. mokymo planas.....	71
7 priedas. 1976 m. mokymo planas.....	72
8 priedas. 1983 m. mokymo planas.....	73
9 priedas. 1987 m. mokymo planas.....	74
10 priedas. 1988 m. mokymo planas.....	75
11 priedas. 1989 m. mokymo planas.....	76
12 priedas. Žurnalistikos akademinų padalinių darbuotojai 1949–1991 m.....	77
13 priedas. Pokalbis su žurnalistu, Spaudos žurnalistikos katedros vedėju (1985–1994) ir ilgamečiu dėstytoju docentu Broniumi Raguočiu. Vilnius, 2010 m. gegužė. ..	78
14 priedas. Pokalbis su žurnalistu, Žurnalistikos katedros vedėju (1975–1984) docentu Liubomiru Viktoru Žeimantu.....	83
15 priedas. Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto žurnalistikos studijų programos (dieninio skyriaus) absolventai 1954–1991 m.	86
16 priedas. Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto žurnalistikos studijų programos (neakivaizdinio skyriaus) absolventai 1958–1991 m.	104

ĮVADAS

Sovietinės okupacijos metais buvo stengiamasi sudaryti išpūdį, jog profesinis žurnalistų rengimas Lietuvoje pradėtas tik tarybinės santvarkos laikotarpiu.¹ Tačiau žurnalistika aukštojo mokslo objektu tapo dar XX a. pirmoje pusėje²: 1925–1926 ir 1936–1937 m. Lietuvos universiteto (nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo universitetas) Teologijos-filosofijos fakultete buvo dėstomi kai kurie žurnalistikos dalykai (paskaitas 1925–1926 ir 1939–1940 m. skaitė Lietuvos telegramų agentūros ELTA steigėjas ir vadovas Juozas Eretas, 1925–1926 – kunigas, publicistas Antanas Maliauskis, 1936–1937 m. – žurnalistas Juozas Keliuotis). 1941–1943 m. VDU Filosofijos fakultete veikusi Sociologijos ir žurnalistikos katedra (jai vadovavo sociologas Pranas Dielininkaitis ir J. Keliuotis) – pirmasis universitetinis padalinys, organizavęs žurnalistikos studijas. Vakarų demokratijos ir kultūros vertybes perėmęs J. Keliuotis skaitydamas paskaitas aptarė Lietuvoje dar neanalizuotas žurnalistikos funkcijas (pateikti nedeformuotą tiesą, nevergauti masių instinktams, vengti propagandos) ir aspektus (santykių tarp valstybės ir spaudos plonybes, jų sudėtingumą; spaudos laisvės būtinumą; sąsajas su viešuoju gyvenimu, etc.)³.

Tačiau, 1940 m. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, besiformuojančias vakarietiškas lietuvių spaudos tradicijas pakeitė atsilikusi komunistinė periodika, o pirmieji žurnalistikos dėstytojai arba mirė (P. Dielininkaitis, A. Maliauskis), arba buvo išstremti (J. Eretas, J. Keliuotis). Dauguma šviesuolių, XX a. pirmoje pusėje mėginusių kurti žurnalistikos mokymo tradiciją, buvo neparankūs sovietinei valdžiai, todėl XX a. viduryje Vilniaus universitete pradėjus sistemingą žurnalistų rengimą jų indėlis į žurnalistų mokymą buvo nubrauktas ir pamirštas.

1949-aisiais, kai politinė padėtis po Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą sąlyginai stabilizavosi, Vilniaus universitete Istorijos ir filologijos fakultete prie Lietuvių literatūros katedros pradėta vykdyti žurnalistikos studijų programa. Žurnalistikos studijų atsiradimą Vilniaus universitete paskatino pokario metais suaktyvėjusi periodikos leidyba⁴ bei bendrosios Sovietų Sąjungos aukštojo mokslo tendencijos: kiek anksčiau (1947-aisiais) žurnalistikos dėstymas buvo pradėtas Maskvos valstybiniame M. V. Lomonosovo vardo universitete.

Žurnalistikos studijos Vilniaus universitete skaičiuoja jau septintąją dešimtį, o tarybinių valdžios organų kuruojamas bei prižiūrimas žurnalistikos mokymas ir mokslas vykdytas daugiau nei keturis dešimtmečius. Vis dėlto žurnalistų rengimo istorija bei žurnalistikos mokslo raida sovietiniu laikotarpiu – nuo 1949-ųjų iki nepriklausomybės atkūrimo 1990-aisiais, – beveik

¹ MAKAUSKAS, S. Profesinis žurnalistų ruošimas Tarybų Lietuvoje. In *Žurnalistika 1972*. Vilnius, 1793, p. 93.

² Profesinis žurnalistų rengimas. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. T. XII: Lietuva. Vilnius, 2007, p. 487.

³ GUDAITIS, L. Žurnalistikos mokslas ir mokymas Lietuvoje. In *Juozas Keliuotis. Žurnalistikos paskaitos*. Kaunas, 2000, p. 30.

⁴ Žurnalistikos katedros darbo planai ir ataskaitos 1956 – 1967 m.m. Žurnalistikos katedra ir jos veikla [katedros vedėjo ataskaita]. Vilnius, 1967. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 161, lap. 37–38.

nenagrinėta. Priežastis, lėmusias šios temos tyrimų nebuvimą, įvardinti yra gana keblu: sovietmečiu išsamesnes žurnalistikos raidos studijas galėjo užgožti einamieji reikalai, vėliau – nepriklausomybės metais – atgimusi valstybė ir iškovota žodžio laisvė, suteikusi esminių pokyčių žurnalistikos mokyme, veikiausiai skatino dėmesį koncentruoti į to meto aktualijas.

Sovietmečiu retkarčiais pasirodydavo žurnalistikos studijas apžvelgiančių publikacijų (jų autoriai – katedros darbuotojai), tačiau dažniausiai informacija apie žurnalistų rengimą, bendrąsias tendencijas, išskylančias problemas ir jų sprendimo būdus neišeidavo iš universiteto ribų. Atgavus nepriklausomybę žurnalistikos mokymą ir spaudos padėtį analizuojančių straipsnių ir leidinių kiek padaugėjo: 1992 m. išėjo straipsnių rinkinys „Žurnalisto žinynas“ (sudarytojas – Vilius Užtupas), 1997 m. išleista žurnalistikos studentų *biblija* tapusi „Žurnalistikos enciklopedija“, o 1999 m. pasirodė jubiliejinis leidinys „Susipažinkime. Specialybės dalykų dėstytojai 1949–1999“ (sudarytojas – Virgilijus Juodakis). Šis jubiliejinis leidinys, apsiribojęs darbuotojų ir studentų fotografijomis, iš dalies nušvietė studijų penkiasdešimtmetį. Vis dėlto kolegų bibliotekininkai, taip pat 1949-aisiais pradėti rengti Vilniaus universitete, jubiliejinę progą susisteminti informaciją apie studijų metus išnaudojo produktyviau – 1999 m. išleistoje knygoje „Bibliotekininkystės studijos Vilniaus universitete“ išsamiai nušviečiamas visas bibliotekininkystės studijų raidos procesas. Galima tikėtis, kad panašus leidinys vieną dieną pradžiugins ir gausią žurnalistų bendruomenę, tačiau kol kas bandymai atlikti sovietinių metų žurnalistikos studijų genezę – fragmentiški ir nesistemiški.

Nors detalios sovietinės valdžios metais organizuotų žurnalistikos studijų analizės pasigendama, žurnalistų rengimas pirmoje XX a. pusėje detaliam aptariamam 2000 m. VDU profesoriaus Leono Gudaičio parengtame leidinyje „Keliotis. Žurnalistikos paskaitos“. Ši knyga – tarsi duoklė sovietmečiu nepelnytai nubrauktiems iškilų publicistų ir visuomenės veikėjų nuopelnams.

Darbo *objektas* yra žurnalistikos mokymas Vilniaus universitete nuo žurnalistikos studijų pradžios 1949 iki 1991 m., kai Spaudos žurnalistikos bei Radijo ir televizijos žurnalistikos katedrų pagrindu buvo įsteigtas Žurnalistikos institutas.

Tikslas – išanalizuoti žurnalistų rengimą Vilniaus universitete nuo 1949 iki 1991 m.

Darbo *uždaviniai*:

1. Apžvelgti bendrąsias sovietinės aukštojo mokslo sistemos tendencijas bei žurnalistikos akademinį padalinių formavimosi procesus;
2. Išanalizuoti kas kelerius metus kitusias studijų programas (nagrinėjama laikotarpiu patvirtinta 11 žurnalistų mokymo planų);
3. Remiantis sukaupitų dokumentų analize pristatyti etatinių ir ilgesnį laiką akademinuose padaliniuose dirbusių dėstytojų valandininkų kolektyvą;

4. Pateikti dieninio skyriaus studentų stojimo ir priėmimo statistinius duomenis.

Rašant darbą opiausia problema tapo neišsaugoti archyviniai dokumentai. Vienas išsamiausių Žurnalistikos katedros veiklą charakterizuojančių šaltinių – posėdžių protokolai, tačiau dalis šių dokumentų nebuvo perduoti ilgalaikiam saugojimui: nuo 1968/1969 iki 1980/1981 m. m. ir nuo 1990 m. vasario iki 1991 m. birželio duomenys apie reikšmingus pokyčius ir darbo organizavimą katedroje buvo renkami remiantis tik fakulteto ir universiteto dokumentais. Darbo autorės nuomone, didžiausias praradimas žurnalistikos studijų tyrimui – neišsaugoti paskutiniojo XX a. dešimtmečio pradžios dokumentai. Katedroje vykę svarstymai, problemų analizė ir sprendimų paieškos Istorijos fakulteto reorganizavimo ir Komunikacijos fakulteto įkūrimo išvakarėse padėtų geriau įvertinti to meto bendrą situaciją, katedroje vyravusias persitvarkymo nuotaikas.

Darbe naudojami teoriniai ir empiriniai *metodai*: lyginamasis istorinis, dokumentų analizės, apklausos. Magistro mokslo tiriamajame darbe daugiausiai remtasi Vilniaus universiteto archyve saugomais dokumentais (rektorius įsakymais, Istorijos ir filologijos (nuo 1968 m. – Istorijos) fakulteto tarybos bei Žurnalistikos katedros posėdžių protokolais, personalo bylomis ir kt.): tai bene vienintelis šaltinis, suteikiantis išsamių duomenų apie 1949–1991 m. žurnalistikos studijų organizavimą ir raidą. Taip pat panaudota informacija, gauta atlikus interviu su docentais Broniumi Raguočiu ir Liubomiru Viktoru Žeimantu. Magistro darbe remtasi Vilniaus universiteto istoriją analizuojančiomis knygomis, straipsnių rinkiniais.

Darbo *struktūra* atitinka išsikeltus uždavinius.

Pirmoji magistro darbo dalis apžvelgia sovietinę aukštojo mokslo sistemą. Remiantis archyviniais dokumentais ir keturiais skirtingu laikmečiu pasirodžiusiais Vilniaus universiteto istoriją analizuojančiais leidiniais, ieškoma ryšių tarp tiek sąjunginiu, tiek valstybiniu lygmeniu priimamų aukštojo mokslo sistemos gerinimo sprendimų ir jų tiesioginių pasekmių Žurnalistikos katedros veiklai. Taip pat šioje dalyje pristatoma žurnalistikos akademinė padalinių raida.

Antrojoje dalyje pateikiama žurnalistikos studijų programos mokymo planų analizė. Nustatomas bendrauniversitetinių ir specialybės dalykų santykis, vertinama dėstomų kursų kaita.

Trečioji dalis pristato mokslinį katedros (nuo 1985 m. – katedrų) personalą. Chronologiškai nušviečiama dėstytojų kaita, pedagoginio ir mokslinio darbo intensyvumas, susisteminami duomenys apie dėstytus kursus, spekkursus. Dėl ribotos darbo apimties renkant informaciją apie katedros kolektyvą apsiribota etatiniais dėstytojais bei valandininkais, išdirbusiais ilgiau nei vienerius mokslo metus.

Ketvirtoji šio darbo dalis supažindina su studentų stojimo ir priėmimo į dieninį skyrių statistika. Išlikę analogiškai neakivaizdinio skyriaus studentų stojimo bei priėmimo duomenys –

labai fragmentiški, todėl analizei jų atsisakyta (išimtis – septintojo dešimtmečio pirma pusė, kai dieninio skyriaus veikla penkeriems metams buvo sustabdyta).

Magistro darbas bus aktualus ir naudingas žurnalistikos specialybės studentams, dėstytojams ir kitiems, besidomintiems žurnalistikos studijų raida Vilniaus universitete. Tikimasi, jog šis magistro darbas bei jį rengiant sukaupta ir susisteminta archyvinė informacija taps atspirties tašku tolimesniems šio laikotarpio žurnalistikos studijų tyrimams.

1. ŽURNALISTIKOS AKADEMINIŲ PADALINIŲ FORMAVIMASIS VILNIAUS UNIVERSITETE

Pokario metais atsikuriantis Vilniaus universitetas turėjo paisyti sovietinės aukštosios mokyklos standartų, taip tapdamas sąjunginės švietimo sistemos dalimi. Vilniaus universitetui – kaip ir kitoms aukštosioms Sovietų Sąjungos mokykloms – buvo pavesta aktyviai dalyvauti „kultūrinėje revoliucijoje“, kuria buvo siekiama sovietizuoti ir ideologizuoti Lietuvos kultūrinį ir dvasinį gyvenimą⁵. Penktojo dešimtmečio pabaigoje – šeštojo pradžioje universitete intensyviai vyko fakultetų padalinių kūrimosi, skaidimosi ir jungimosi procesas, kuriuo buvo siekiama prisitaikyti prie sovietinės aukštojo mokslo sistemos. Norint paspartinti Vilniaus universiteto asimiliaciją, 1945 m. jis priskiriamas pirmajai SSRS aukštųjų mokyklų kategorijai⁶. Šis priskyrimas turėjo dvejopą poveikį: viena vertus, padidėjo universiteto finansavimas, o gautos lėšos leido greičiau susitvarkyti patalpas, skaityklas ir bendrabučius; kita vertus, greičiau vyko ir inkorporacija.

Šeštajame dešimtmetyje Vilniaus universitete atsiranda dvi naujos mokymo formos: 1953 m. įsteigiamas neakivaizdinis, o 1958 m. vakarinis skyrius, „sudaręs sąlygas baigti universitetą neatsitraukus nuo gamybos“⁷. Naujų mokymo formų atsiradimą galėjo skatinti ir augantis studentų skaičius: 1950/1951 m. m. pradžioje universitete mokėsi 2617 studentų, o per dešimtmetį – 1960/1961 m. m. – siekiančiųjų aukštojo mokslo padaugėjo bemaž tris kartus – 6552⁸.

Nors šiandien Vilniaus universitetas laikomas demokratijos ir saviraiškos centru, pirmaisiais sovietiniais dešimtmečiais aukštasis mokslas – kaip ir kitos gyvenimo sritys – buvo išsprautas į griežtus totalitarinės valstybės rėmus: universiteto vidaus gyvenimas buvo atidžiai sekamas ir kontroliuojamas. SSRS aukštojo mokslo ministerija, visiškai neatsižvelgdama į vietos specifiką, smulkiai reglamentavo universiteto veiklą. Ministerijos pateikti standartiniai mokymo planai (unifikuoti remiantis Maskvos valstybinio M. V. Lomonosovo universiteto programa), kursų sąrašai, programos negalėjo būti keičiamos nei fakultetų, nei universiteto lygmeniu. *Naujos idealios visuomenės kūrimui*⁹ tarnaujančios aukštojo mokslo sistemos pagrindinis uždavinys buvo suformuoti lengvai paklūstantį, neprieštaraujantį, karštai patriotišką pilietį. Mokymo planų standartizacija tapo patogiausiu būdu įgyvendinti šį tikslą. Tik po Nikitos Chruščiovo atėjimo į valdžią prasidėjus *atsilimo* laikotarpiui 1959 m. Lietuvos aukštosios mokyklos perėjo Lietuvos sovietų socialistinės respublikos (LSSR) aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto (nuo

⁵ PŠIBILSKIS, V. B. *Vilniaus universitetas 1944–1990 metais*. In Vilniaus universiteto istorija 1579–1994. Vilnius, 1994, p. 268.

⁶ Ten pat, p. 269.

⁷ *Universiteto suklestėjimas socializmo sąlygomis 1944–1979*. In Vilniaus universiteto istorija 1940–1979. Psl. 49.

⁸ *Studentų skaičius pagal fakultetus ir mokymosi formas (mokslo metų pradžioje)*. In Vilniaus universiteto istorija 1940–1979. Psl. 93–97.

⁹ CHABE, Alexander. *Soviet Education Faces the 70's*. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2011 m. vasario 16 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_197004_chabe.pdf>.

1966 m. – TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija) žinion¹⁰. Tai leido šiek tiek geriau atsižvelgti į respublikos galimybes ir poreikius.

Devintojo dešimtmečio viduryje Maskvoje buvo parengtos aukštojo mokslo pertvarkymo gairės, numačiusios didesnes aukštųjų mokyklų teises¹¹: mokymo turinį leista labiau susieti su regiono, respublikos reikmėmis, pagal individualų planą rengti kai kurių profesijų specialistus. Tačiau pagrindiniai aukštojo mokslo progresą stabdantys veiksniai liko nepakitę – primetama ideologija, ministerijos diktatas, griežtai unifikuoti mokymo planai bei programos.

Tokiame politiniame-ideologiniame kontekste daugiau nei keturis dešimtmečius buvo organizuojamas žurnalistikos mokymas. Bemaž pusę šio laikotarpio žurnalistikos buvo mokoma studijas siejant su filologinės pakraipos disciplinomis – šis modelis primetamas remiantis Maskvos valstybinio universiteto pavyzdžiu, kuriame 1947-aisiais prie Filologijos fakulteto pradėta mokyti žurnalistikos¹². Analogiškai po poros metų – 1949-ųjų rudenį – Istorijos ir filologijos fakultete prie Lietuvių literatūros katedros žurnalistikos specialistai pradėti rengti ir tuometiniame Vilniaus valstybiniame (nuo 1955 m. – Vilniaus valstybinis Vinco Kapsuko) universitete. Nors žurnalistikos studijų atsiradimą Vilniaus universitete iš dalies paskatino pokario metais suaktyvėjusi periodikos leidyba, lemiamą vaidmenį čia atliko bendrosios Sovietų Sąjungos aukštojo mokslo tendencijos.

Žurnalistikos studijų vieta sovietinėje aukštojo mokslo sistemoje nebuvo aiškiai apibrėžta: studijų programa pradėta įgyvendinti ją prišliejus prie Lietuvių literatūros katedros ir tik po trejų metų įkuriamas savarankiškas Istorijos-filologijos fakulteto padalinys – Žurnalistikos katedra. 1968-aisiais tuo metu didžiausias universitete Istorijos – filologijos fakultetas reorganizuojamas¹³ į du fakultetus: Istorijos ir Filologijos. Ir, nors 1949 m. žurnalistikos studijų programa pradėta įgyvendinti Lietuvių literatūros katedroje, tokiu būdu lyg ir užsimenant apie daugiau filologinę šios studijų programos pakraipą, padalijus fakultetą Žurnalistikos katedra priskiriama Istorijos fakultetui (šiam fakultetui taip pat atiteko Bibliotekininkystės ir Psichologijos katedros, o Filologijos fakultetui patikėtas vien tik filologijos specialistų rengimas bei atitinkamos katedros¹⁴).

Nuo 1949 m. iki 1952 m. informacijos apie žurnalistų rengimą išlikusiuose dokumentuose yra nedaug. Duomenų apie žurnalistus – kaip atskiros studijų programos studentus – pateikiama tik fakulteto statistinėse suvestinėse. Tai pagrindinis šaltinis, atspindintis pirmuosius trejus žurnalistikos studijų programos vykdymo metus: Lietuvių literatūros katedros posėdžių

¹⁰ PŠIBILSKIS, V. B. *Vilniaus valstybinis Vinco Kapsuko universitetas (1955–1990)*. In *Vilniaus universiteto istorija 1579–1994*. Vilnius, 1994, p. 286.

¹¹ PŠIBILSKIS, V. B. *Vilniaus universitetas 1944–1990 metais. Akademiniis jaunimas: priėmimas, mokymas, idėjinis niveliavimas*. In *Vilniaus universiteto istorija 1579–1994*. Vilnius, 1994, p. 316-317.

¹² *История факультета Журналистики с 1947 по 1966 годы* [interaktyvus]. [Maskva]: Maskvos valstybinis M. V. Lomonosovo vardo universitetas [žiūrėta 2011 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.journ.msu.ru/about/history/40-70.php>>.

¹³ PŠIBILSKIS, Vygintas Bronius. *Vilniaus valstybinis Vinco Kapsuko universitetas (1955–1990)*. In *Vilniaus universiteto istorija 1579–1994*. Vilnius, 1994, p. 287.

¹⁴ Istorijos fakultetas. In *Vilniaus universiteto istorija 1940–1979*. Vilnius, 1979, p. 69-70.

protokoluose sprendžiami bendrieji reikalai, neakcentuojant naujos studijų programos. Tik 1952 m. įkūrus Žurnalistikos katedrą negausią, fragmentiškai pateikiamą informaciją pakeičia ganėtinai išsamios žinios apie studijų programos organizavimą. Tais pačiais metais Maskvos valstybiniame M. V. Lomonosovo vardo universitete įsteigiamas Žurnalistikos fakultetas. Fakulteto steigimo galimybė katedroje taip pat buvo ne sykį svarstoma, tačiau jau gerokai vėliau – devintajame dešimtmetyje, kai smarkiai išaugus dėstytojų kolektyvui ir studentų skaičiui pasidarė sudėtinga koordinuoti padalinio veiklą.

Nors ilgą laiką Žurnalistikos katedra turėjo tik kelis etatinius dėstytojus ir grupelę nuolat besikeičiančių valandininkų, aštuntojo dešimtmečio viduryje katedroje įvestos specializacijos (spauda, radijas ir televizija bei fotožurnalistika) situaciją pakeitė radikaliai. Pradėjus specializuoti studentus padidėjo darbo apimtys, todėl katedra gavo papildomų etatų, be to, į ikurtus mokomuosius kabinetus ir laboratorijas čia papildomai priimta ir techninio personalo.

Išaugus tiek studentų, tiek darbuotojų skaičiui, jau 1982-ųjų pabaigoje imamas svarstyti katedros skėlimo klausimas. Pagal pirminį docento Liubomiro Viktoro Žeimanto pasiūlytą variantą, Žurnalistikos katedra turėjo skilti į Spaudos žurnalistikos ir Televizijos, radijo ir fotožurnalistikos katedras¹⁵. Vis dėlto šis tuometinio katedros vedėjo siūlymas nesulaukė vieningo kolegų palaikymo, todėl svarstymą nutarta atidėti, pasidomint, kaip panašios pertvarkos yra vykdomos kituose universiteto padaliniuose. Tačiau katedros pertvarkymo procesas dėl nežinomų priežasčių užsitęsė – prie šio klausimo grįžtama tik po dvejų metų. Tikėtina, kad Žurnalistikos katedros reorganizavimo idėjos įgyvendinimą taip pat paspartino didėjantis Aukštojo mokslo ministerijos spaudimas: katedra buvo kritikuojama dėl silpno studentų idėjinio lygio, nepakankamo auklėjamojo darbo, prasto mokslinės veiklos vykdymo (ministerijoje svarstant katedros veiklą valdininkai piktinosi, jog pagal mokslinius laipsnius katedra atrodo prasčiausiai tarp visų LTSR aukštųjų mokyklų padalinių)¹⁶. Siekiant efektyvesnio vadovavimo ir mokymo proceso organizavimo taip pat buvo siūloma steigti Žurnalistikos fakultetą (šią idėją protėgavo docentas Jonas Laimonas Tapinas), tačiau toks sumanymas, tik iš dalies palaikytas katedroje, nesulaukė ir ministerijos pritarimo: dalis kolegijos, sudarytos spręsti klausimą *Dėl priemonių ruošti žurnalistų kadrus ir tobulinti jų kvalifikaciją*, narių kategoriškai pasisakė prieš tokio fakulteto steigimą. Galiausiai po ilgų debatų, 1985 m. pavasarį vienbalsiai nutarta prašyti Vilniaus valstybinio universiteto (toliau tekste – VVU) Tarybos pritari planui padalinti katedrą į du akademinius padalinius¹⁷ – Periodikos ir Audiovizualinės žurnalistikos katedras. Buvo viliamasi, kad katedrų atskyrimas leis efektyviau organizuoti darbą bei vykdyti jo

¹⁵ *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1982 m. gruodžio 6 d., protokolas*. Vilnius, 1982. Vilniaus universiteto archyvas (toliau – VUA), ap. 24, b. 613, lap. 17-20.

¹⁶ *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1984 m. lapkričio 29 d., protokolas*. Vilnius, 1984. VUA, ap. 24, b. 714, lap. 63-67.

¹⁷ *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1985 m. kovo 25 d., protokolas*. Vilnius, 1985. VUA, ap. 24, b. 24, b. 714, lap. 150-152.

kontrolę, o esant mažesniai studentų skaičiui pagerės auklėjamasis darbas, akademinis personalas turės daugiau laiko moksliniams tyrimams plėtoti.

1985-ųjų rugsėjį pradeda veikti dvi katedros – Spaudos žurnalistikos ir Radijo ir televizijos žurnalistikos. Šis atskyrimas, nors ir palengvinęs katedrų darbo organizavimą, buvo daugiau formalus: kolegos tęsė bendradarbiavimą, globalius klausimus (fakulteto, universiteto mastu) svarstydavo bendruose posėdžiuose. Spaudos bei Radijo ir televizijos žurnalistikos katedrų pagrindu 1991 m. buvo įsteigtas Žurnalistikos institutas ir šiandien funkcionuojantis Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultete.

2. ŽURNALISTIKOS MOKYMO PLANŲ (1949–1991 m.) ANALIZĖ

Nagrinėjamoju periodu žurnalistikos studijos buvo vykdomos pagal vienuolika mokymo planų. Pirmąjį dvidešimtmetį, kai žurnalistikos buvo mokoma Istorijos-filologijos fakultete, planai keitėsi šešis kartus: 1949 m., 1953 m., 1955 m., 1959 m., 1964 m. ir 1967 m. Dažną programų kaitą galima aiškinti tuo, kad Sovietų Sąjungos aukštojo mokslo sistema tuo metu dar tik formavosi, o žurnalistika buvo viena naujausių specialybių, todėl nuolat vyko ieškojimai, kokius specialybės dalykus ir kaip pateikti tarp bendrauniversitetinių disciplinų.

Nuo fakulteto reorganizacijos 1968-aisiais, kai žurnalistikos studijų programa priskirta Istorijos fakultetui, iki tiriamo laikotarpio pabaigos planai keitėsi penkis sykius: 1976 m., 1983 m., 1987 m., 1988 m., 1989 m. Intensyviausia mokymo programų kaita pastebima devintajame dešimtmetyje: galima manyti, kad tam didžiausią įtaką turėjo nuo 1975-ųjų įvestos specializacijos (stiprinant radijo, televizijos ir fotožurnalistikos specialistų rengimą pradėti dėstyta daugiau specializuotų kursų) ir po dešimtmečio įvykęs Žurnalistikos katedros skilimas į du padalinius – Spaudos ir Radijo ir televizijos žurnalistikos *katedras*. Universalių žiniasklaidos specialistų poreikis buvo tenkinamas studijų programomis pildant tiek specialybės, tiek bendrojo lavinimo disciplinomis.

Nors mokymo planai negalėjo būti iš esmės koreguojami, nuo šeštojo dešimtmečio pabaigos nedideli pakeitimai, atsižvelgiant į šalies ar universiteto specifiką, tapo leidžiami: palapsniui politines ir ideologines disciplinas mokymo programose pakeičia intensyvesni specialybės ir bendrauniversitetinių dalykų užsiėmimai. Ši tendencija ima ryškėti nuo 1976-ųjų ir tęsiasi iki nagrinėjamo laikotarpio pabaigos.

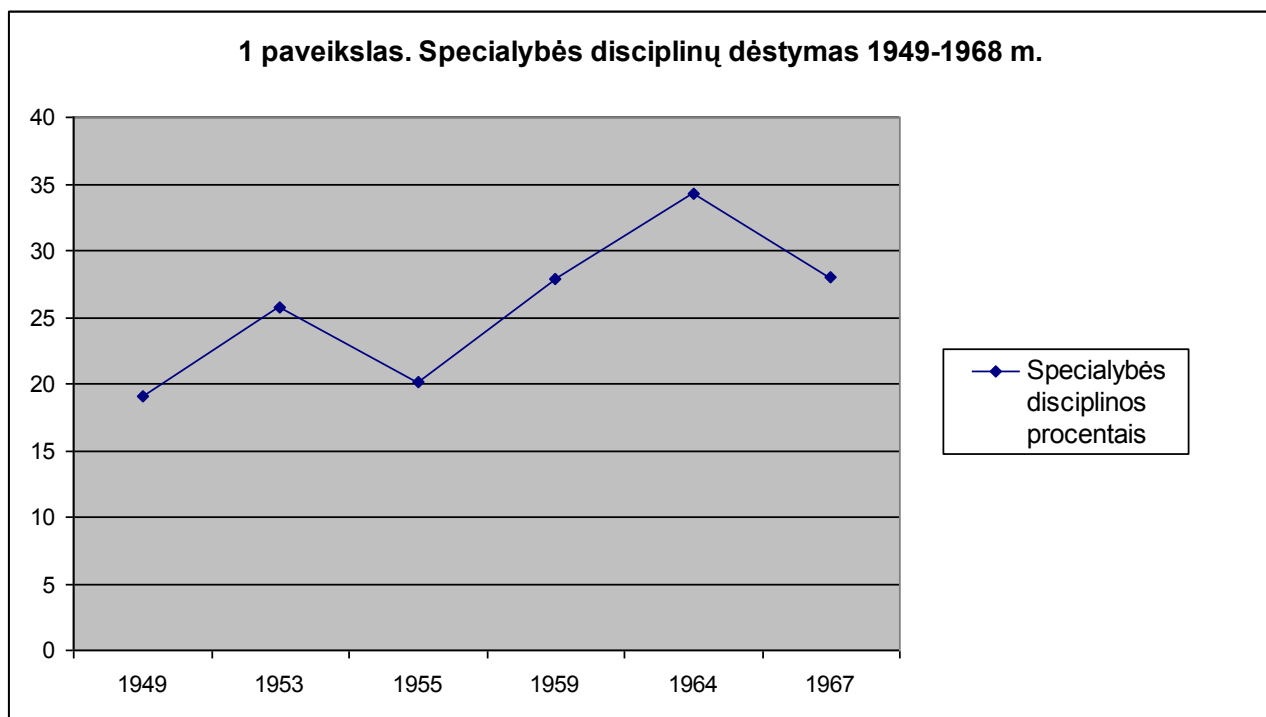
Daugelyje mokymo planų nurodoma tik jų tvirtinimo data, tačiau nuo kada tiksliai jie pradedami taikyti, informacijos nėra. Kai kurie priimti planai buvo taikomi iš karto visiems kursams (nuo I iki V), kiti – kaip ir priimta dabar – sistemingai įdiegti nuo pirmojo kurso¹⁸.

2.1 1949–1968 m. mokymo planų analizė

Šiuo laikotarpiu 3 – 5 metų intervalais priimtos šešios būsimųjų žurnalistų mokymo programos: 1949 m., 1953 m., 1955 m., 1959 m., 1964 m. ir 1967 m. Pirmojoje mokymo plano redakcijoje (1949 m.) specialybės dalykams numatytos valandos sudaro vos penktadalį bendros studijų apimties. Tačiau analizuojant vėlesnių metų mokymo planus pastebimas procentinis žurnalistinių disciplinų augimas. Daugiausiai laiko žurnalistikos specialybės paskaitoms bei seminaroms skiriama 1964 m. priimtame mokymo plane – spartų specialybės dalykų dėstymo

¹⁸ Pokalbis su docentu Liubomiru Viktoru Žeimantu. Vilnius, 2011. Priedas Nr. 14, psl. 86.

intensyvėjimą galėjo lemti ir paprastesnė jų tvirtinimo tvarka: mokymo programos, paisant Maskvos M. V. Lomonosovo universiteto Žurnalistikos fakulteto rekomendacijų, reikėjo derinti tik respublikos lygmeniu, todėl, atsižvelgiant į lokalius poreikius, buvo lengviau įtraukti naujų disciplinų.

Kreivė parodo specialybės disciplinų dėstymo nestabilumą. Analizuojamu laikotarpiu matome dvi kilimo ir dvi smukimo tendencijas: lyginant su nuo 1949-ųjų vykdytu mokymo planu, 1953-aisias specialybės disciplinų padaugėjo, tačiau jau po poros metų pakeistoje programoje (1955 m.) žurnalistinių disciplinų mažėja. 1959 ir 1964 m. priimtuose mokymo planuose palaipsniui specialybės dalykams skiriama vis daugiau valandų, tačiau 1964-aisiais patvirtinto mokymo plano, numatančio trečdalį užsiėmimų laiko skirti specialybės disciplinoms, atsisakoma jau po trejų metų. 1967 m. patvirtintoje programoje nustatytas specialybės dalykų valandų skaičius atitinka 1959-ųjų programos lygį.

1 lentelė. Specialybės disciplinų pasiskirstymas mokymo planuose ir numatytų valandų skaičius^{19*}

Specialybės dalyko pavadinimas	Mokymo planas					
	1949 m.	1953 m.	1955 m.	1959 m.	1964 m.	1967 m.
<i>Žurnalistikos istorija</i>	156	96	-	-	-	-
<i>Užsienio žurnalistikos istorija</i>	-	60	-	-	-	-
<i>Bolševikinės spaudos istorija</i>	64	88	-	-	-	-
<i>Tarybinės spaudos teorija ir praktika</i>	450 (310)	388 (268)	-	-	-	-
<i>Mokomoji praktika</i>	60	504	96	(296)	-	-
<i>Komunistinės užsienio ir darbininkų spaudos istorija</i>	-	-	96	-	-	-
<i>Partinės-tarybinės spaudos istorija</i>	-	-	144 (28)	126 (28)	100 (20)	100 (20)
<i>Partinės-tarybinės spaudos teorija ir praktika</i>	-	-	324 (208)	334 (234)	-	-
<i>Komunistinės užsienio spaudos istorija</i>	-	-	-	72	100 (20)	-
<i>Pagalbinės disciplinos (mašinė raštas, stenografija, fotografija ir kt.)</i>	-	-	-	168 (168)	70 (60)	-
<i>Laikraščio apipavidalinimo ir leidybos technika</i>	-	-	-	100 (100)	90 (50)	-
<i>Rusų žurnalistikos istorija</i>	-	-	132 (16)	104	100 (20)	100 (20)
<i>Tarybinė žurnalistika (įtraukiant mokomųjų laikraščių leidybą)</i>	-	-	-	-	500 (400)	-
<i>Užsienio darbininkų spaudos istorija</i>	-	-	-	-	-	100
<i>Tarybinės žurnalistikos teorija ir praktika</i>	-	-	-	-	-	500 (400)
<i>Stenografija</i>	-	-	-	-	-	40 (20)

¹⁹ Lentelė sudaryta remiantis šiais dokumentais: *Учебный план. Специальность журналистика*. Москва, 1949. VUA, ap. 2, b. 47, lap. 15-16 ; *Учебный план. Специальность журналистика*. Москва, 1953. VUA, ap. 2, b. 155, lap. 30-31 ; *Учебный план. Специальность журналистика*. Москва, 1955. VUA, ap. 2, b. 218, lap. 9-10 ; *Учебный план. Специальность журналистика*. Москва, 1958. VUA, ap. 2, b. 341, lap. 88 ; *Учебный план. Специальность журналистика*. Москва, 1964. VUA, ap. 2, b. 493, lap. 12 ; *Мокymo planas. Specialybė žurnalistikos*. Vilnius, 1967. VUA, Vilniaus V. Kapsuko universiteto mokymo planai (stacionarinis skyrius) 1964-1973 m., lap. 28.

<i>Fotoreportažas</i>	-	-	-	-	-	100 (80)
<i>Lietuvos žurnalistikos istorija</i>	-	-	-	-	-	140 (40)
<i>Laikraščių ir žurnalų gamyba</i>	-	-	-	-	-	120 (80)
<i>Kiti specialybės dalykai</i>	-	-	-	-	260 (160)	-
IŠ VISO:	730 (310)	1136 (268)	792 (252)	1200 (530)	1220 (730)	1200 (660)

* *Skliausteliuose nurodytos praktiniams užsiėmimams numatytos valandos*

Iš pateiktos lentelės matyti, kad šio periodo mokymo planuose buvo dėstyta 20 pavadinimų specialybės disciplinų, mokomoji praktika ir blokas neįvardintų specialybės dalykų. Daugiausiai pokyčių (lyginant su prieš tai galiojusiais mokymo planais) – 1955 m. patvirtintoje programoje. Tačiau labiausiai specialybės dalykų gausa ir praktinio mokymo intensyvumu išsiskiria 1959 ir 1964 m. mokymo planai.

1964 m. žurnalistikos studijos trumpinamos nuo 5 iki 4 metų. Nors bendras mokymo valandų skaičius gerokai sumažėjo (pvz., 1959 m. mokymo programą sudaro 4312 val. paskaitų ir praktinių užsiėmimų, o 1964 m. iš viso paskaitoms ir praktinei veiklai skiriama 3560 val.), procentaliai žurnalistinėms disciplinoms – lyginant su ankstesnių metų mokymo programomis – skiriama daugiausiai laiko (žr. 7 lentelė. *Specialybės ir bendrauniversitetinių dalykų procentinis pasiskirstymas 1949 m., 1953 m., 1955 m., 1959 m. ir 1964 m. mokymo planuose*). Paradoksalu, tačiau didėjant specialybės užsiėmimų valandų skaičiui, dėstytojų katedroje mažėja: 1964-aisiais katedroje dirba 3 etatiniai dėstytojai, 1 pusininkas ir 2 valandininkai, skaitantys specialybės disciplinas.

1949 ir 1953 m. mokymo planuose numatytos disciplinos skiriasi tik valandų skaičiumi: sumažėja Žurnalistikos istorijos bei Tarybinės spaudos teorijos ir praktikos valandų, tačiau mokomosios praktikos apimtis išauga daugiau nei 8 kartus (nuo 60 iki 504 val.). Visgi jau 1955 m. specialybės disciplinos radikaliai pasikeičia: mokomajai praktikai numatytos valandos ženkliai mažinamos (nuo 504 iki 96); atsisakoma Bolševikinės spaudos istorijos (tikėtina, kad šis kursas pervadintas Partinės-tarybinės spaudos istorija), o Žurnalistikos istorijos bei Užsienio žurnalistikos istorijos kursai pakeičia Komunistinės užsienio ir darbininkų spaudos istorijos bei Rusų žurnalistikos istorijos disciplinas, tuo tarpu Tarybinės spaudos teorijų ir praktikos paskaitoms bei seminarams keičiant dalyko pavadinimą suteikiamas ryškus politinis akcentas: Partinės-tarybinės spaudos teorija ir praktika. Pastarajai disciplinai skiriamos valandos neženkliai keitėsi 1959 m. programoje, tačiau 1964 m. jos atsisakyta.

1959 m. pradedama dėstyti Komunistinės užsienio spaudos istorija bei praktiniai Laikraščio apipavidalinimo ir leidybos technikos kursai. Būsimieji žurnalistai, pagal planą, profesinių įgūdžių

turėjo gauti ir rinkdamiesi pagalbines disciplinas (nuo 1967 m. – speckursus): mašinraštį, stenografiją, fotografiją ir kt.

Nuo 1964 m. visose specialybės disciplinose numatyta tam tikrą užsiėmimų laiką skirti praktiniams užsiėmimams. Mokomąją praktiką pakeičia kursas Tarybinė žurnalistika (įtraukiant mokomųjų laikraščių leidybą), dėstomas visais studijų semestrais.

Partinės-tarybinės spaudos istorija, Rusų žurnalistikos istorija – šios disciplinos ir jų dėstymo valandų skaičius lieka nepakitęs 1967 m. mokymo plane. Tačiau kiti kursai keičiami iš esmės: vietoj Komunistinės užsienio spaudos istorijos pradedama dėstyti Užsienio darbininkų spaudos istoriją; privalomomis disciplinomis tampa Fotoreportažas bei Stenografija; kursas Tarybinė žurnalistika (įtraukiant mokomųjų laikraščių leidybą) skyla į dvi disciplinas: Tarybinės žurnalistikos teorija ir praktika, Laikraščių ir žurnalų gamyba. Tačiau reikšmingiausias 1967 m. mokymo programos papildymas – įtrauktas Lietuvos žurnalistikos istorijos kursas. Turint omeny sovietiniais metais vyravusią poziciją, jog žurnalistų mokymas pradėtas tik tarybinės santvarkos laikotarpiu²⁰, sunku spėti, kas buvo dėstoma šiame kurse, tačiau svarbus pats pripažinimas, kad Lietuvos žurnalistika turi istoriją.

2 lentelė. *Specialybės ir bendrauniversitetinių dalykų santykis 1949 m., 1953 m., 1955 m., 1959 m., 1964 m. ir 1967 m. mokymo planuose*

Metai	1949 m.	1953 m.	1955 m.	1959 m.	1964 m.	1967 m.
Valandos (iš viso)	3838	4412	3970	4312	3560	4294
Iš jų specialybės dalykams	19,02 % (730 val.)	25,74 % (1136 val.)	20,00 % (792 val.)	27,82 % (1200 val.)	34,26 % (1220 val.)	27,94 % (1200 val.)
Iš jų bendrauniversitetiniams dalykams	80,98 % (3108 val.)	74,26 % (3276 val.)	80,00 % (3178 val.)	72,18 % (3112 val.)	65,74 % (2340 val.)	72,06 % (3094 val.)

Nors bendrauniversitetinių disciplinų dėstymas buvo gerokai stabilesnis nei specialybės dalykų, tik kelios bendrojo pobūdžio disciplinos analizuojamu laikotarpiu nekito visiškai: Politinė ekonomija, Rusų literatūros istorija, Užsienio literatūra (nuo 1955 m. – Užsienio literatūros istorija). Nedaug kito ir šie kursai: Marksizmo-leninizmo pagrindai, SSRS tautų literatūros istorija (iki 1955 m.), Marksistinės-leninistinės etikos ir estetikos pagrindai (nuo 1955), Dialektinis ir istorinis materializmas, Filosofijos istorija, Ekonominė ir politinė geografija (iki 1959 m.), Tarybų Sąjungos Komunistų partijos (TSKP) istorija (nuo 1959 m.), Literatūros kritikos įvadas (iki 1964 m.),

²⁰ RAGUOTIS, Bronius. Žurnalistų rengimas Lietuvoje. In *Žurnalistų žinynas*. Kaunas, 1992, p 19–22

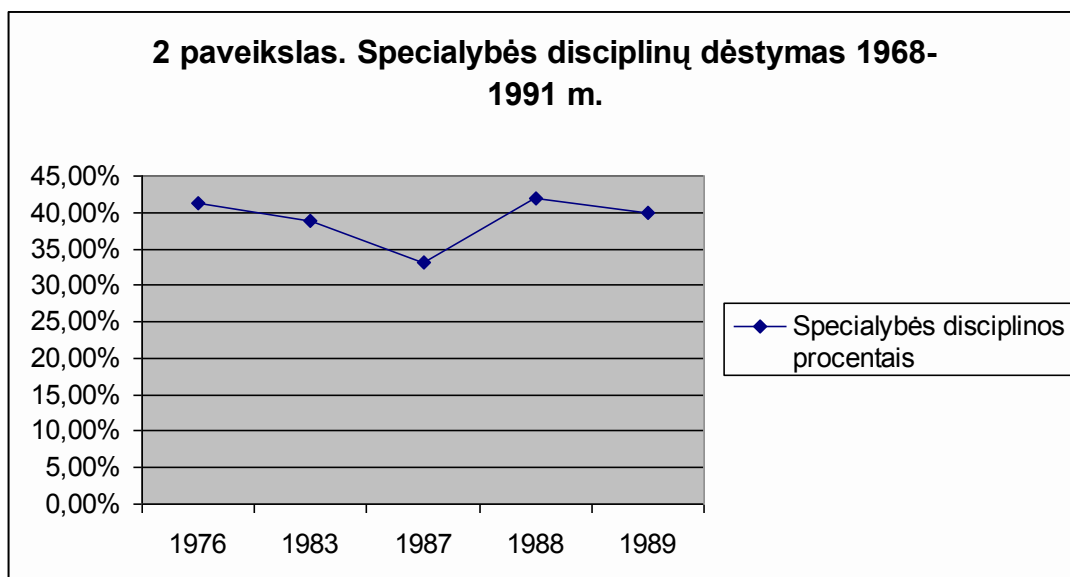
Užsienio kalba (išskyrus – 1953 m. mokymo planą), Rusų kalbos praktinė stilistika (1964-ųjų programoje – Praktinė rusų kalbos stilistika ir literatūrinis redagavimas) ir Šiuolaikinė rusų kalba. Nuo 1967-ųjų pastarąsias dvi disciplinas pakeičia gimtosios kalbos užsiėmimai – Dabartinė lietuvių kalba ir Praktinė lietuvių kalbos stilistika. Šiuo laikotarpiu studijavę būsimieji žurnalistai drauge su kitais Istorijos – filologijos fakulteto studentais taip pat epizodiškai klausėsi SSRS istorijos, Rusų folkloro, Rusų meno istorijos, Mokslinio komunizmo ir ateizmo pagrindų, Sovietinio valstybingumo ir teisės pagrindų, Tarptautinių santykių istorijos, Logikos ir kitų paskaitų.

2.2 1968 – 1991 m. mokymo planų analizė

Per daugiau nei du dešimtmečius trukusį žurnalistų rengimą Istorijos fakultete būsimieji žiniasklaidos specialistai buvo mokomi pagal penkis mokymo planus. Nors nuo 1949 iki 1968 m. žurnalistikos studijų gairės kito gana dažnai (kas 3 – 5 metus), devynerius metus – iki 1976-ųjų – studijų programa buvo vykdoma pagal 1967 m. patvirtintą planą. Būtent ši plano redakcija analizuojamu laikotarpiu (nuo 1949 iki 1991 m.) buvo ilgiausiai galiojanti. Tiesa, 1976-aisiais priimtas mokymo planas taip pat buvo aktualus gana ilgai – septynerius metus – iki 1983/1984 m. Tačiau sąlyginę studijų pastovumą radikaliai pakeitė devintasis dešimtmetis – nuo 1983-ųjų iki 1989-ųjų mokymo programa buvo keičiama net keturis kartus.

Šiuo laikotarpiu stiprėja žurnalistikos disciplinų dėstymas: specialybės paskaitos ir seminarai sudaro nuo trečdaliao iki daugiau nei 40 proc. studijų valandų. Be to, specialybės disciplinos kinta rečiau nei ankstesniais metais, daugiau laiko skiriama praktiniams užsiėmimams (laboratoriniams darbams, seminarams) ir savarankiškam darbui (referatai, kursiniai darbai, nuo 1988/1989 m. m. papildomos valandos skiriamos referatų aptarimui, kolokviumams bei darbui redakcijose. Didelės reikšmės žurnalistinių kompetencijų ugdymui turėjo nuo 1977/1978 m. m. į programą įtrauktas individualus darbas su studentais – kursas *Žurnalistinio meistriškumo*. Siekiant šios tik akademijoms ir konservatorijoms suteiktos privilegijos – vykdyti individualius užsiėmimus – katedros darbuotojams teko gudrauti ir pageidaujamas individualaus darbo valandas *užmaskuoti* aptakiu kurso pavadinimu – *Žurnalistinio meistriškumas*²¹.

²¹ Pokalbis su docentu Liubomiru Viktoru Žeimantu. Vilnius, 2011. Priedas Nr. 14, psl. 86.

Nors šis periodas, vertinant specialybės ir bendrauniversitetinių disciplinų pasiskirstymą, buvo palankesnis praktiniam ir teoriniam žurnalistikos mokymui, kreivė atskleidžia ryškia specialybės disciplinų mažėjimo tendenciją (1976 ir 1983 m.). 1987-ųjų mokymo plano redakcijoje specialybės užsiėmimams galėjo būti skiriama daugiau valandų, tačiau programoje nenurodoma, kiek laiko numatyta savarankiškam studentų darbui (praktikai ir individualioms konsultacijoms). Pakilimas matomas tik 1988-aisiais, tačiau jau po metų – 1989 m. – tobulinant programą specialybiniais užsiėmimas skirtos valandos vėl mažinamos, šįsyk – keliais procentais.

Dalis specialybės disciplinų išliko nepakitusios nuo 1967-ųjų metų mokymo plano redakcijos: Partinės – tarybinės žurnalistikos (spaudos) istorija, Rusų žurnalistikos istorija (dėstyta beveik tris dešimtmečius nuo 1955 iki 1983 m.), Lietuvos žurnalistikos istorija, Užsienio darbininkų spaudos istorija (nuo 1976 m. kursas išplečiamas – Užsienio komunistų ir darbininkų žurnalistikos istorija), Tarybinės žurnalistikos teorija ir praktika.

3 lentelė. *Specialybės disciplinų pasiskirstymas mokymo planuose ir numatytų valandų skaičius*^{22*}

Specialybės dalyko pavadinimas	Mokymo planas				
	1976 m.	1983 m.	1987 m.	1988 m.	1989 m.
<i>Specialybės įvadas</i>	36	36 (18)	36 (18)	36 (18)	-
<i>Literatūrinis redagavimas</i>	66 (51)	53 (36)	51 (17)	53 (35)	72 (54)
<i>Literatūros ir meno kritika</i>	34 (8)	36	17	-	-
<i>Periodinės spaudos atsiradimas</i>	36 (6)	-	-	-	-
<i>Partinės-tarybinės žurnalistikos istorija</i>	100 (20)	100 (32)	-	53	-
<i>Lietuvos žurnalistikos istorija</i>	100 (20)	-	-	94 (29)	106 (29)
<i>Rusų žurnalistikos istorija</i>	70	-	-	-	-
<i>Užsienio komunistų ir darbininkų žurnalistikos istorija (nuo 1989 m. – Užsienio žurnalistikos istorija)</i>	70	100 (25)	-	53 (17)	58 (29)
<i>Buržuazinių žurnalistikos teorijų kritika (nuo 1983 m. – Buržuazinės žurnalistikos teorijos ir praktikos kritika; nuo 1989 m. – Užsienio žurnalistikos teorijos)</i>	30	48 (12)	36 (18)	24	36 (12)
<i>Žurnalistikos įvadas</i>	50 (10)	54 (18)	-	-	-
<i>Tarybinė žurnalistika (teorija ir praktika) (nuo 1983 m. – Tarybinės žurnalistikos teorija ir praktika)</i>	320 (130)	430 (260)	369 (221)	-	-
<i>Žurnalisto meistriškumas</i>	(60)	(100)	-	(132)	(132)

²² Lentelė sudaryta remiantis šiais dokumentais: *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1976. Vilniaus universiteto archyvas, LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija. 1975 m. mokymo planai (fakultetiniai), lap. 65 ; *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1983. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus 1985 – 1987 m. mokymo planai ; *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1988. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus 1987 – 1989 m. mokymo planai, lap. 63 ; *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1988. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus I kurso fakultetiniai mokymo planai, lap. 17 ; *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1989. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus 1989 m. fakultetiniai mokymo planai, lap. 48.

<i>Gamyba ir apipavidalinimas</i>	(120)	-	-	-	-
<i>Fotopagrindai</i>	(54)	(52)	(70)	70	(70)
<i>Mašinraštis</i>	(100)	(100)	(104)	70	(70)
<i>Spekursai</i>	540 (320)	265 (99)	253 (99)	142	-
<i>Konkrečių sociologinių tyrimų metodika ir žurnalistika</i>	-	34 (17)	-	-	-
<i>Rusų žurnalistikos istorija</i>	-	90 (40)	-	48 (18)	-
<i>Žurnalistikos istorija</i>	-	-	202	-	-
<i>Masinės informacijos ir propagandos priemonių (MIPP) technika</i>	-	88 (52)	82 (52)	48	36
<i>Tarybinės žurnalistikos pagrindai</i>	-	-	-	314 (176)	-
<i>Šiuolaikinės globalizacijos problemos ir žurnalistika</i>	-	-	-	24	-
<i>(...) Europos žurnalistikos istorija</i>	-	-	-	-	66 (33)
<i>TSRS tautų žurnalistikos istorija</i>	-	-	-	-	48 (15)
<i>Žurnalistikos teorijos pagrindai</i>	-	-	-	-	188 (103)
<i>Masinės komunikacijos funkcionavimo pagrindai</i>	-	-	-	-	30 (15)
<i>Tarptautinė padėtis ir žurnalistika</i>	-	-	-	-	24
<i>Kiti specialybės dalykai</i>	-	-	-	323 (223)	424 (206)
IŠ VISO:	1786 (899)	1586 (861)	1220 (599)	1484 (648)	1360 (768)

* Skliausteliuose nurodytos praktiniams užsiėmimams numatytos valandos

Kaip galime pastebėti iš lentelės, per šį katedrai itin permainingą laikotarpį dalis specialybės disciplinų išliko beveik nepakitusios: Specialybės įvadas, Literatūrinis redagavimas, Užsienio žurnalistikos istorija (iki 1989 m. – Buržuazinės žurnalistikos teorijos ir praktikos kritika), Tarybinės žurnalistikos teorija ir praktika, Žurnalisto meistriškumas, spekursai Mašinraštis ir Fotopagrindai. Nuo 1983/1984 m. m. įvedamas naujas kursas, – Masinės informacijos ir propagandos priemonių (MIPP) technika – dėstytas iki analizuojamo periodo pabaigos. 1988-ųjų

mokymo plane, be jau dėstomų, pasiūlytos dvi naujos disciplinos – Tarybinės žurnalistikos pagrindai ir Šiuolaikinės globalizacijos problemos ir žurnalistika. Vis dėlto daugiausiai permainų mokymo procese įtvirtino 1989 m. programa, kurioje numatyti tuo metu veikiausiai pakankamai novatoriškai kitų disciplinų kontekste atrode kursai – Europos žurnalistikos istorija, Masinės komunikacijos funkcionavimo pagrindai, Tarptautinė padėtis ir žurnalistika. Nėra duomenų, kada tiksliai šis mokymo planas įsigaliojo, tačiau vertinant permainas tiek specialybės, tiek bendrauniversitetinėse disciplinose (bent pavadinimuose ideologijos beveik neliko), prasidėję atgimimo procesai pasiekė ir aukštojo mokslo sistemą.

4 lentelė. *Specialybės ir bendrauniversitetinių dalykų procentinis pasiskirstymas 1976 m., 1983 m., 1987 m., 1988 m. ir 1989 m. mokymo planuose*

Metai	1976	1983	1987	1988	1989
Valandos (iš viso)	4320	4780	3675	4987	4423
Iš jų specialybės dalykams	41,34 % (1786 val.)	38,85 % (1857 val.)	33,19 % (1220 val.)	41,91 % (2090 val.)	39,97 % (1768 val.)
Iš jų bendrauniversitetiniams dalykams	58,66 % (2534 val.)	61,15 % (2923 val.)	66,81 % (2455 val.)	58,09 % (2897 val.)	60,03 % (2655 val.)

Keturiuose iš penkių šiuo laikotarpiu priimtų mokymo planų (1976 m., 1983 m., 1987 m. ir 1988 m.) didžiąją dalį bendrauniversitetinių disciplinų sudarė ideologinio pobūdžio paskaitos ir seminarai, neišvengiami sovietinių metų aukštųjų mokyklų studentams: TSKP istorija, Marksistinė-lenininė filosofija, Politinė ekonomija, Mokslinis komunizmas, Mokslinio ateizmo pagrindai, Marksistinė-lenininė etika ir estetika, Tarybinė teisė, Tarybinė ekonomika, Partinė tarybinė statyba, Mokslinės propagandos pagrindai ir ideologinio darbo metodai, Mokslinio valdymo pagrindai ir liaudies ūkio planavimas. Daugumai šių disciplinų be paskaitų buvo numatyti ir seminarai.

Be ideologinių disciplinų, studentams buvo skaitomos bendrafakultetinės, t.y. priskiriamos daugeliui Istorijos fakultete vykdomų studijų programų, paskaitos bei seminarai: Logika, Užsienio kalba, Užsienio literatūra, Lietuvių kalba, Praktinė lietuvių kalbos stilistika, Lietuvių literatūra, Literatūros teorija, Rusų literatūra, Užsienio literatūra, Socialinė psichologija.

Analizuojamo laikotarpio kontekste išsiskiria 1989 m. patvirtintas mokymo planas. Beveik visais sovietiniais metais dėstytas bendrauniversitetines disciplinas TSKP istorija, Marksistinė-lenininė filosofija, Marksistinė-lenininė etika ir estetika, Partinė ir tarybinė statyba, etc. numatyta pakeisti politiškai ir ideologiškai neutralesniais užsiėmimais – Politinė istorija, Politinė teorija,

Filosofija. Filosofijos istorija, Etika, Estetika, Ekonomikos pagrindai. Nėra duomenų, ar šis mokymo planas tiriamu laikotarpiu imtas įgyvendinti, ar patvirtintas tik jo projektas, tačiau tokie ryškūs pokyčiai liudija pertvarkas tiek politinėje, tiek aukštojo mokslo sistemoje.

3. ŽURNALISTIKOS AKADEMINIŲ PADALINIŲ MOKSLINIS PERSONALAS

Profesiniu požiūriu žurnalistų rengimas pirmaisiais metais buvo silpnas, tačiau sudėtingą žurnalistikos aukštojo mokslo raidos pradžią lėmė objektyvios priežastys: trūko specialistų, galinčių dėstyti specialybės dalykus, bei praktinės studijų organizavimo patirties. Kadangi iki XX amžiaus vidurio sistemingas žurnalistų rengimas Lietuvoje vykdomas nebuvo, dauguma žurnalistų – išskyrus nedaugelį turėjusių galimybę žurnalistikos mokslo siekti Vakarų Europoje – buvo savamoksliai. Todėl pirmąją būsimiems žurnalistams paskaitas skaitančių dėstytojų komandą teko formuoti iš žurnalistų praktikų.

Vis dėlto pirmaisiais žurnalistikos studijų programos vykdymo metais naujų dėstytojų priimta nebuvo: pasitenkinta tuo metu Istorijos-filologijos fakulteto Lietuvių literatūros katedroje dirbusiais specialistais. Tokiam sąlyginiam problemos sprendimo atidėjimui buvo palankus ir 1948 m. Maskvos valstybinio universiteto patvirtintas žurnalistikos mokymo planas²³: pirmuose kursuose dėstytos bendrauniversitetinės disciplinos, o specialybės dalykų būsimuosius žurnalistus numatyta mokyti jau įpusėjus studijas (nuo 3-5 semestro). Tik 1952-aisiais, įkūrus savarankišką fakulteto padalinį – Žurnalistikos katedrą, – priimti pirmieji kompetentingi specialybės dalykų dėstytojai. Tiek katedros darbo pradžioje, tiek ir vėlesniais metais mokslinis Žurnalistikos katedros personalas buvo formuojamas iš žurnalistų praktikų bei pažangiausių žurnalistikos studijų programos absolventų.

3.1 Žurnalistikos katedros dėstytojų kolektyvas 1952–1968 m.

Galinių dėstyti žurnalistų paiešką paskatino 1952 m. įvykęs atsiskyrimas nuo Lietuvių literatūros katedros: įkurtas savarankiškas fakulteto padalinys – Žurnalistikos katedra (*toliau tekste – ŽK arba katedra*). Tų pačių metų rugsėjį priimami žurnalistikos specializacijos dalykų dėstytojai Juozas Oguzas ir Jonas Bulota, o spalį katedros vedėju patvirtinamas Jonas Karosas. 1954 m., išleidus pirmąją žurnalistikos absolventų laidą, prie ŽK dėstytojų prisijungia du nauji specialistai – Genovaitė Bračienė ir Bronius Raguotis, po trejų metų, Maskvos valstybiniame Lomonosovo universitete baigęs aspirantūros studijas, dėstytojų kolektyvą papildė Stasys Makauskas.

Šiuo laikotarpiu ŽK personalo branduolys išliko bemaž stabilus, tačiau dauguma ŽK dėstytojų dirbo spaudoje, todėl dėstymas buvo antraeilės jų pareigos. Dėl šios priežasties dažnai kito darbo krūviai ir pareigybės (etatiniai dėstytojai jų pageidavimu buvo skiriami valandininkais, ketvirtininkais (t.y., 0,25 etato) arba pusininkais (0,5 etato). Nemažą dalį darbuotojų sudarė

²³ 1949 m. mokymo planas. Maskva, 1948. Priedas Nr. 1, p. 67.

dėstytojai valandininkai. Daugiausiai – patyrę redakcijų darbuotojai. Vis dėlto, anot docento B. Raguočio, kartais asmenys, turintys didelę žurnalistinio darbo praktiką, menkai pasireikšdavo kaip dėstytojai²⁴ – tai viena iš priežasčių, lėmusių dažną valandininkų kaitą.

Iki 1957 m. universiteto etatų formuliaruose nurodomas tik užimamos pareigos ir etato dydis, o informacija, kokius kursus dėstytojas skaito, nėra pateikiama²⁵, todėl sunku tiksliai nustatyti, kaip ŽK darbuotojai skirstėsi numatytas disciplinas. Tam tikras prielaidas galima daryti įvertinus vėlesnių metų informaciją, tačiau iki 1957 m. žurnalistų mokymo planai dažnai keitėsi (1949 m., 1953 m., 1955 m.) ir, nors bendrauniversitetinės disciplinos iš esmės nekito, specialybės dalykų kaita buvo gana didelė.

Pirmasis žurnalistas-praktikas, dėstęs žurnalistikos specialybės studentams, buvo Jonas Karosas. 1950 m. Istorijos ir filologijos fakulteto dekanas pasiūlo antraeilėms vyriausiojo dėstytojo pareigoms į Lietuvos kalbos ir literatūros katedrą skirti „Tiesos“ laikraščio atsakingojo redaktoriaus pavaduotoją J. Karosą. Vis dėlto patyręs žurnalistas, rektoriaus įsakymu, metams įdarbinamas Rusų kalbos katedroje²⁶ ir tik nuo 1951 m. spalio 1 d. J. Karosas pradeda dėstytojauti Lietuvos kalbos ir literatūros katedroje²⁷. J. Karosas buvo pirmasis dėstytojas, turintis kompetencijos būsimiesiems žurnalistams dėstyti specialybės disciplinas. Šio laikotarpio (1949–1952 m.) Lietuvos literatūros katedros etatų formuliario archyvinuose dokumentuose nepavyko rasti, tačiau tikėtina, kad būtent J. Karosas iki 1952 m. pavasario dėstė visus programoje numatytus specialybės dalykus (Žurnalistikos istorija, Tarybinės spaudos istorija, Tarybinės spaudos teorija ir praktika) ir vadovavo mokomajai praktikai.

1952 m. rudenį įsteigus Žurnalistikos katedrą vyriausiais dėstytojais priimami „Valstiečio laikraščio“ bendradarbis Juozas Oguzas²⁸ ir „Tiesos“ redakcijos vietinės spaudos skyriaus vedėjas Jonas Bulota²⁹. Pastarasis, 1952 m. baigęs Maskvos universiteto Filologijos fakulteto Žurnalistikos skyrių³⁰, buvo pirmasis ne tik praktinių, bet ir teorinių žinių turintis ŽK darbuotojas. Sutelkus daugiau kompetentingų specialistų turėjo pagerėti ne tik paskaitų kokybė, bet ir katedros darbo organizavimas. Atsakingu už sistemingą padalinio veiklą tampa J. Karosas, nuo 1952 m. spalio 8 d. paskirtas ŽK vedėju³¹.

Nėra išlikusios informacijos, kaip J. Bulota, J. Oguzas ir J. Karosas nuo 1952 m. rudens iki 1953 m. pavasario pasiskirstė specialybės dalykų dėstydamą, tačiau remiantis vėlesnių metų etatiniais

²⁴ Pokalbis su docentu Broniumi Raguočiu. Vilnius, 2010. Priedas Nr. XX, p. XX.

²⁵ 1954 m. kontroliniai etatų sąrašai. VUA, ap. 2, b. 208, lap. 19 ; Этатный формуляр профессорского преподавательского состава Вильнюсского государственного университета им. В. Капсукаса на 1956/1957 учебный год. 1949, 1954, 1955, 1956 ir 1957 m. etatų formuliariai. VUA, ap. 2, b. 61, lap. 16-24.

²⁶ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 842. Vilnius, 1950. VUA, b. 5252K, lap. 8.

²⁷ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 1064. Vilnius, 1951. VUA, b. 5252K, lap. 17.

²⁸ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 377/K. Vilnius, 1952. VUA, b. 2475V, lap. 46.

²⁹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 756/K. Vilnius, 1952. VUA, b. 12727K, lap. 11.

³⁰ Kadrių įskaitos asmens lapas. VUA, b. 12727K, lap. 5.

³¹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 984. Vilnius, 1952. VUA, b. 5252K, lap. 29.

formuliarais³², galima spėti, kad didelės apimties *Tarybinės spaudos teorijos ir praktikos* kursą jie dėstė pakaitomis (tikėtina, pasiskirstę semestrais). *Tarybinės spaudos istorijos* dėstymas galėjo būti patikėtas žurnalistikos teoretikui ir praktikui J. Bulotai. Neaišku, kas skaitė *Žurnalistikos istorijos* paskaitas, nes 1955 m. patvirtintame naujame mokymo plane disciplinos tokiu pavadinimu nebeliko,³³ taip pat nėra duomenų, kas vadovavo studentų mokomosioms praktikoms. Nuo 1953 m. rudens žurnalistikos studijų programos studentus pradėjus rengti pagal naują mokymo programą, specialybės dalykų buvo numatyta daugiau: *Žurnalistikos istorija*, *Užsienio žurnalistikos istorija*, *Tarybinės spaudos istorija*, *Tarybinės spaudos teorija ir praktika* bei mokomoji praktika. Tai buvo palanku ir ŽK, nes 1954-aisiais išleidus pirmąją žurnalistų laidą atsirado galimybė katedros personalą papildyti šios specialybės absolventais.

Iš 1953–1954 m. m. Istorijos-filologijos mokslo personalo ir pagalbinio personalo etatų paskirstymo projekto³⁴ matyti, jog ŽK dirba mažiausiai dėstytojų: vedėjas J. Karosas 0,5 etato, vyriausias dėstytojas J. Bulota visu etatu ir asistentas J. Oguzas 0,5 etato. Taip pat nurodoma, kad katedroje *vakansija* (t.y., laisva darbo vieta) asistento etatui. Šiuo laikotarpiu katedroje ŽK dvi pagalbinės darbuotojos: vyriausia laborantė Jadvyga Krenevičienė ir vyriausia preparatorė Irena Tarozaitė³⁵. 1954-ųjų rugsėjį etatiniais dėstytojais priimti pirmosios laidos absolventai Genovaitė Bračienė³⁶ ir Bronius Raguotis, tuo metu jau dirbęs „Tiesos“ redakcijoje skyriaus vedėju³⁷. G. Bračienė kartu su J. Karosu ir J. Oguzu paskirta dėstyti *Tarybinės spaudos teorijos ir praktikos* kursą, o B. Raguočiu patikėtas *Žurnalistikos* kursas. Tačiau B. Raguotis, veikiausiai sunkiai derindamas dėstytojo veiklą ir darbą „Tiesos“ redakcijoje, nuo 1956 m. rugsėjo jo paties prašymu skiriamas dėstytoju antraeilėse pareigose³⁸.

1957 m. Maskvos valstybiniame Lomonosovo universitete baigęs aspirantūros studijas darbui į Vilniaus valstybinį V.Kapsuko vardo universitetą yra nukreipiamas Stasys Makauskas. Nuo 1957 m. spalio S. Makauskas ŽK pradeda dirbti asistentu,³⁹ o nuo 1958 m. kovo – dėstytoju (dėsto *Žurnalistiką*). 1957 m. *Tarybinės spaudos teorijos ir praktikos* paskaitas bei seminarus veda J. Karosas, G. Bračienė ir J. Oguzas; *Tarybinės spaudos istoriją* dėsto J. Bulota.

1958 m. birželį B. Raguotis konkurso keliu išrenkamas vyriausio dėstytojo pareigoms užimti⁴⁰. Tuo tarpu vyriausia dėstytoja G. Bračienė nuo 1958 m. rugsėjo 26 d. atleidžiama iš katedroje užimamų pareigų ir pervedama dirbti į LTSR Mokslų akademijos Archyvinių dokumentų

³² *VVU 1957 m. etatų formuliarai*. VUA, ap. 2, b. 295, lap. 22.

³³ *1955 m. mokymo planas*. Maskva, 1955. Priedas Nr. 3, p. 30.

³⁴ *1953–54 m. m. VVU mokslo personalo ir pagalbinio personalo etatų paskirstymo projektas. Istorijos-filosofijos fakulteto personalo paskirstymas*. VUA, ap. 2, b. 176, lap. 13–19.

³⁵ Ten pat, lap. 20–21.

³⁶ *VVU rektorius įsakymas Nr. 406*. Vilnius, 1954. VUA, b. 2004K, lap. 6.

³⁷ *Kadrų įskaitos asmens lapas*. VUA, b. 13294R, lap. 3.

³⁸ *VVU rektorius įsakymas Nr. 331/K*. Vilnius, 1956. VUA, b. 13294R, lap. 8.

³⁹ *VVU rektorius įsakymas Nr. 440/K*. Vilnius, 1957. VUA, b. 7698K, lap. 18.

⁴⁰ *VVU rektorius įsakymas Nr. 137/K*. Vilnius, 1958. VUA, b. 13294R, lap. 12.

ir straipsnių rinkinio redakciją⁴¹. Nuo 1958 m. rugsėjo 0,5 dėstytojo etato įdarbinamas Vytautas Zenkevičius⁴². Aukštosios partinės mokyklos prie TSKP CK absolventas, turintis žurnalistinio darbo patirties (dirbo laikraščio „Tiesa“ partinio gyvenimo skyriaus vedėju, LKP CK propagandos ir agitacijos skyriaus žurnalų ir leidyklų sektoriaus vedėju), nuo 1960 rugsėjo skiriamas dėstytoju valandininku. Šiose pareigose dirbo iki 1962 m. rugsėjo.

1960-tuosius, vertinant personalo sudėtį, galima pavadinti katedros praradimų metais. Vyriausias dėstytojas B. Raguotis, 1960 m. pradžioje tapęs „Tiesos“ redakcijos kultūros skyriaus vedėju, darbo krūvį katedroje susimąžina perpus, o nuo rugsėjo mėn., jo paties prašymu, skiriamas dėstytoju valandininku⁴³. Valandinį darbą nuo 1960 m. rugsėjo pasirenka ir dėstytoju 0,5 etato dirbęs J. Oguzas⁴⁴. J. Karosas, vadovavęs katedrai nuo pat jos įkūrimo ir paraleliai nuo 1955 m. dirbęs KP CK žurnalo „Komunistas“ redaktoriumi, 1960 m. rugsėjį taip pat skiriamas valandininku, o nuo tų pačių metų gruodžio – vyriausiu dėstytoju 0,5 etatu⁴⁵. Vadovavimą padaliniui laikinai perima vyriausias dėstytojas S. Makauskas⁴⁶, 1960-ųjų gruodį laimėjęs konkursą katedros vedėjo pareigoms eiti⁴⁷.

Nuo 1960 m. rugsėjo nevykdant priėmimo į dienes žurnalistikos studijas akademinio personalo darbo krūviai ženkliai sumažėjo (neakivaizdinio skyriaus studentai per mokslo metus turėjo tik kelias paskaitų savaites). Vis dėlto, iš aktyvios akademinės veiklos pasitraukus ilgamečiams katedros dėstytojams, buvo būtina surasti jiems paminą. Į pagalbą ŽK pasitelkė ką tik žurnalistikos studijas baigusį, tuo metu pastovaus darbo neturėjusį Virgilijų Petrauską – nuo 1960-ųjų rugsėjo jis skiriamas etatiniu katedros dėstytoju⁴⁸. Tačiau katedros lūkesčiai V. Petrausko atžvilgiu nepasiteisino: nors studentai jo paskaitas mėgo⁴⁹, dėstytojas per 1962 ir 1963 m. kelis kartus buvo baudžiamas už *darbo drausmės laužymą*: neatvykdavo į studentų konsultacijas, be pateisinamos priežasties, iš anksto neperspėjęs administracijos praleisdavo paskaitas. Dėl sistemingo vidaus darbo taisyklių nepaisymo V. Petrauskas atleidžiamas iš einamų pareigų nuo 1963 m. gegužės⁵⁰. V. Petrauskas – vienintelis darbuotojas, per nagrinėjamą laikotarpį priverstinai pasitraukęs (ne pačiam prašant) iš užimamų pareigų.

Tarsi kompensuodamas nekrūpštų kolegų darbą, nuo 1963 m. kovo B. Raguotis, po beveik trejų metų pertraukos, vėl įsitraukia į akademinę veiklą visu etatu dirbdamas vyriausiu dėstytoju.

⁴¹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 273/K. Vilnius, 1958. VUA, b. 1629, lap. 2.

⁴² Vilniaus universiteto archyvas. Vilnius, 1958. VUA, b. 2900K, lap. 7-8.

⁴³ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 63/K ir Nr. 261/K. Vilnius, 1960. VUA, b. 13294R, lap. 22; 26.

⁴⁴ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 555/K. Vilnius, 1960. VUA, b. 2475V, lap. 46.

⁴⁵ VVU rektoriaus įsakymai Nr. 282/K ir Nr. 371/K. Vilnius, 1960. VUA, b. 5252K, lap. 54; 56.

⁴⁶ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 246/K. Vilnius, 1960. VUA, b. 7698K, lap. 27.

⁴⁷ Lietuvos TSR Ministrų tarybos Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininko įsakymas Nr. 623. Vilnius, 1960. VUA, b. 7698K, lap. 31.

⁴⁸ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 261/K. Vilnius, 1960. VUA, b. 2126K, lap. 6.

⁴⁹ Žurnalistikos katedros 1963 m. balandžio 1 d. posėdžio protokolas. VUA, b. 2126K, lap. 20-21.

⁵⁰ VVU rektoriaus raštas universiteto profsąjungos vietos komitetui Nr. 24. Vilnius, 1963. VUA, b. 2126K, lap. 18.

Nuo tų pačių metų rugsėjo prie dėstytojų komandos kaip valandininkė prisijungia 1959-ųjų laidos žurnalistikos studijų programos absolventė – Elena Vida Kazlauskienė (dėsto *speckursą* – *Stenografija*), paraleliai užimanti jaunesniosios mokslinės bendradarbės etatą Mokslų akademijos Istorijos instituto Filosofijos, teisės ir sociologijos skyriuje.

J. Bulota bei J. Karosas nuo 1966 m. rugsėjo eina katedros docentų pareigas: J. Bulota⁵¹ visu etatu (1968-aisiais J. Bulotai suteikiamas mokslinis docento vardas), J. Karosas⁵² – puse. J. Karosas, nuo 1971 m. rugsėjo paskirtas vyr. dėstytoju 0,5 etato, šias pareigas ėjo iki mirties 1975-ųjų pavasarį⁵³. 1967-ųjų rugsėjį ŽK dėstytojų kolektyvą papildė aukštosios partinės mokyklos prie TSKP CK absolventas Liubomiras Viktoras Žeimantas, priimamas vyriausiojo dėstytojo pareigoms. Jis skaitė *Poligrafijos, Partinės ir tarybinės spaudos teorijų, Lietuvos komunistinės spaudos istorijos* bei *Laikraščio apipavidalinimo ir leidybos technikos* kursus ir vedė seminarus⁵⁴.

Šiuo laikotarpiu Žurnalistikos katedra charakterizuojama kaip prasčiausiai mokslinę veiklą vykdančios Istorijos-filologijos padalinys⁵⁵. Nors kandidatines disertacijas formaliai planavo dauguma etatinių dėstytojų – J. Karosas, G. Bračienė, B. Raguotis, S. Makauskas, J. Bulota – tik pastarajam 1964-aisiais pavyksta apsiginti disertaciją („Aleksa Jasučio-Julmio gyvenimas ir jo kūrybos bruožai“), o 1968 m. jam suteikiamas mokslinis docento vardas. Vis dėlto katedros mokslinė veikla ir toliau vertinta kritiškai: fakulteto tarybos posėdžiuose buvo nuolat pabrėžiama, jog nepaisant to, kad katedra turi potencialą plėstis, o mokslinis darbas įgauna tam tikrą profilį (daugiausiai tyrinėta Lietuvos žurnalistikos istorija), mokslinė veikla yra silpniausia padalinio vieta.

Aktyvesnei padalinio mokslinio darbo plėtotei įtakos turėjo ir sąlyginai nedidelis, dažnai kintantis akademinis personalas, be to, potencialūs mokslininkai pirmiausia turėjo rūpintis mokymo proceso užtikrinimu, kitais akademiniais reikalais. Dėl šių priežasčių katedros dėstytojų mokslinės kvalifikacijos kėlimui ir darbui teko antraplanis vaidmuo.

3.2 Žurnalistikos katedros dėstytojų kolektyvas 1968–1985 m.

1968-aisiais Istorijos-filologijos fakultetas reorganizuojamas⁵⁶ į du fakultetus: Istorijos ir Filologijos. Padalijus fakultetą Žurnalistikos katedra priskiriama Istorijos fakultetui (šiam fakultetui taip pat atiteko Bibliotekininkystės ir Psichologijos katedros, o Filologijos fakultetui patikėtas vien

⁵¹ VVU rektorius įsakymas Nr. 398/K. Vilnius, 1966. VUA, b. 12727K, lap. 53.

⁵² VVU rektorius įsakymas Nr. 398/K. Vilnius, 1966. VUA, b. 5252K, lap. 99.

⁵³ VVU rektorius įsakymas Nr. 250/K. Vilnius, 1975. VUA, b. 5252K, lap. 118.

⁵⁴ Liubomiro Viktoro Žeimanto charakteristika. 1972 m. vasario 15 d. VUA, b. 2870V, lap. 21–22.

⁵⁵ VVU Istorijos ir filologijos fakulteto Tarybos posėdžio, įvykusio 1966 m. balandžio mėn. 19 d., protokolo Nr. 76 išrašas. VUA, b. 7698K, lap. 38–39.

⁵⁶ PŠIBILSKIS, Vygtintas Bronius. Vilniaus valstybinis Vinco Kapsuko universitetas (1955–1990). In *Vilniaus universiteto istorija 1579–1994*. Vilnius, 1994, p. 287.

tik filologijos specialistų rengimas bei atitinkamos katedros⁵⁷). Tačiau formali fakulteto reorganizacija Žurnalistikos katedros darbui įtakos neturėjo.

Be naujų dėstytojų, aktyvią pedagoginę ir mokslinę veiklą vykdė vieni pirmųjų katedros darbuotojų – docentai J. Bulota ir B. Raguotis. Docente pareigas B. Raguotis pradėjo eiti 1972-aisiais (mokslinis docento vardas suteiktas 1974 m.): paraleliai nebedirbdamas spaudoje visą laiką skyrė akademiniam darbui – vadovavo diplominiams darbams, disertacijoms, parengė ir skaitė kursus Lietuvos žurnalistikos istorija, Tarybinė žurnalistika, Užsienio darbininkų spaudos istorija, Lietuvių spauda 1883 – 1917 m., JAV lietuvių periodika 1879 – 1919 m., JAV lietuvių periodika 1905 – 1919 m., Partinės tarybinės spaudos istorija, speckursus Publicistikos žanrai, Kultūros klausimais. Pirmasis katedros docentas J. Bulota (nuo 1968-ųjų) dėstė ir dalyvavo rengiant Partinės tarybinės spaudos istorijos, Žurnalistikos meistriškumo problemas, Tarybinio laikraščio žanrai, Lietuvos žurnalistikos istorijos programas, paruošė medžiagą speckursams Informaciniai žanrai, Satyra ir humoras iki 1941 m.⁵⁸

Be ilgamečių darbuotojų šiuo laikotarpiu katedroje daugėjo tiek etatinių dėstytojų, tiek valandininkų. Viena jų - Lietuvos TSR mokslų akademijos Zoologijos ir parazitologijos instituto Geografijos skyriaus mokslinė sekretorė Marija Gudonytė, su pertraukomis⁵⁹ nuo 1968/1969 m. m. pavasario semestro iki 1979/1980 m. m.⁶⁰ dėščiusi kursą Lietuvos TSR ekonominė geografija. 1969-aisiais taip pat kaip valandininkas dėstyti pradeda LTSR Fotografijos meno draugijos atsakingasis sekretorius (nuo 1973 m. – Kultūros iš švietimo ministerijos mėnesinio žurnalo „Kinas“ vyriausiasis redaktorius) Skirmundas Jonas Valiulis⁶¹. Nuo 1974 m. jis tvirtinamas katedros asistentu. Kolegų vertinamas kaip vienas profesionaliausių fotografijos ir kino specialistų, S. J. Valiulis be speckursų Televizijos istorija, Televizijos žanrai bei kurso Tarybinės žurnalistikos teorija ir praktika, neišvengia ir ideologinių paskaitų – Tarybinis gyvenimo būdas, Moksliniai komunistinės propagandos pagrindai. Nuo 1970-ųjų pabaigos būsimesiems žurnalistams paskaitas pradeda skaityti dar vienas fotografijos bei televizijos profesionalas – vyriausiuoju dėstytoju pakviečiamas dirbti Virgilijus Juodakis⁶². Pirmieji jo parengti ir skaityti kursai – Fotoreportažas ir Televizijos ir radijo pagrindai. Per dešimtmetį V. Juodakio dėstomų kursų geografija gerokai prasiplėtė: ilgą laiką jis dėstė bemaž visus fotografijos dalykus – Spaudos fotografija, Fotopagrindai, Fotoreportažas, Fotoapybraiža, Fotografijos istorija, Fotožurnalistikos sistema bei žanrai⁶³. V. Juodakis, aktyviai dalyvaujantis ir akademinėje, ir visuomeninėje veikloje, nuo 1981 m.

⁵⁷ Istorijos fakultetas. In *Vilniaus universiteto istorija 1940–1979*. Vilnius, 1979, p. 69-70.

⁵⁸ *Žurnalistikos katedros 1983 m. kovo 2 d. posėdžio protokolas*. Vilnius, 1983. VUA, b. 12727K, lap. 76-78.

⁵⁹ Nėra duomenų, ar šį kursą M. Gudonytė dėstė 1974/1975 ir 1975/1976 m. m.

⁶⁰ *VVU rektorius įsakymas Nr. 456/K*. Vilnius, 1979. VUA, b. 125V, lap. 7.

⁶¹ *VVU rektorius įsakymas Nr. 2-2117*. Vilnius, 1969. VUA, b. 10511K, lap. 9.

⁶² *VVU rektorius įsakymas Nr. 637/K*. Vilnius, 1970. VUA, b. 15696K, lap. 12.

⁶³ *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1980 m. balandžio 14 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1980. VUA, b. 15696K, lap. 36-39.

rugsėjo skiriamas ŽK docentu⁶⁴. Tuo tarpu S. J. Valiulis, priešingai negu kolega V. Juodakis, nors ir charakterizuojamas kaip nepriekaištingas dėstytojas, 1984-aisiais Istorijos fakulteto Konkursų-perrinkimų komisijos nutarimu neperrenkamas užimamos pareigos dėl nepakankami produktyvios mokslinės veiklos⁶⁵.

Sparčiai į ŽK kolektyvą įsijungęs L.V. Žeimantas nuo 1971 m. spalio mėn. skiriamas Istorijos fakulteto dekanu padėjėju⁶⁶ (šias pareigas ėjo iki 1976 m. balandžio). Tais pačiais metais (1971) jis apsigina disertaciją tema „Pogrindinės Komunistų partijos tipografijos Lietuvoje 1918–1940 m.“, o nuo 1973 tampa docentu. Žinoma, būtų neapdairu neįvertinti prielaidos, jog sėkmingai akademinėi karjerai įtakos galėjo turėti *tinkamas* L.V. Žeimanto išsilavinimas, *politiškai korektiška* mokslinė veikla. Vis dėlto katedros darbuotojo paskyrimas į tokias fakulteto mastu aukštas pareigas sudarė palankias sąlygas ŽK darbo priemonių gerinimui: docento L. V. Žeimanto teigimu⁶⁷, nusprendus stiprinti profesinį televizijos ir radijo darbuotojų paruošimą, ne be jo pagalbos iš Valstybinio Televizijos ir radijo komiteto katedra gavo nurašytą garso ir vaizdo įrašymo techniką, būtiną mokomųjų laidų rengimui.

Žurnalistikos katedrai itin derlinga buvo aštunto dešimtmečio pradžia. 1971–1973 m. darbuotojų komandą papildė net aštuoni jaunieji specialistai – žurnalistikos studijų programos absolventai Genovaitė Burneikienė, Jonas Laimonas Tapinas, Danielius Mickevičius, Vytautas Kazakevičius ir Audronė Vita Padegimaitė bei lituanistas Aleksandras Remeikis (Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas), anglistas Kazimieras Pūras (VVU), meno teorijos ir istorijos specialistė Janina Kimbartaitė (Lietuvos TSR valstybinis dailės institutas). Dalis jų iki pat nagrinėjamo laikotarpio pabaigos darė – didesnę ar mažesnę – įtaką žurnalistikos studijų raidai.

Neakivaizdiniu būdu baigęs žurnalistikos studijas nuo 1971-ųjų rugsėjo J. L. Tapinas paskiriamas ŽK vyriausiuoju dėstytoju⁶⁸. Be įprastinio Partinės ir tarybinės spaudos istorijos kurso nemažai praktinės darbo patirties turinčiam specialistui patikėta parengti ir dėstyti Televizijos išraiškos priemonių, Kino istorijos bei Kino kritikos speckursus⁶⁹. Šių speckusų, būtinų katedrai specializuojant studentus, tematika sutapo J. L. Tapino domėjimosi objektu – 1978 m. Leningrado (dabar – Sankt Peterburgas) valstybiniame teatro, muzikos ir kino institute jis apgynė kandidatinę disertaciją tema „Tarybų Lietuvos kino publicistikos istorija“⁷⁰. Nuo 1980-ųjų rugsėjo J. L. Tapinas

⁶⁴ VVU rektorius *įsakymas Nr. 436/K*. Vilnius, 1981. VUA, b. 15696K, lap. 49.

⁶⁵ VVU Istorijos fakulteto Konkursų – perrinkimų komisijos posėdžio, įvykusio 1984 m. balandžio 9 d., protokolai Nr. 6. Vilnius, 1984. VUA, b. 10511K, lap. 60-62.

⁶⁶ VVU rektorius *įsakymas Nr. 415/K*. Vilnius, 1971. VUA, b. 2870V, lap. 17.

⁶⁷ Pokalbis su docentu Liubomiru Viktoru Žeimantu. Vilnius, 2011. Priedas Nr. 14, psl. 86.

⁶⁸ VVU rektorius *įsakymas Nr. 425/K*. Vilnius, 1971. VUA, b. 16782K, lap. 7.

⁶⁹ Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1980 m. birželio 30 d. posėdžio protokolo. Vilnius, 1980. VUA, b. 16782K, lap. 43-44.

⁷⁰ Ten pat, lap. 43.

konkurso keliu išrenkamas ŽK docentu⁷¹, o po 2 metų jam suteikiamas mokslinis docento vardas⁷² – J. L. Tapinas tampa penktuoju Žurnalistikos katedros docentu. 1984-ųjų rudenį docentas J. L. Tapinas išrenkamas katedros vedėju⁷³.

A. Remeikis, pirmaeilėse pareigose užėmęs Lietuvos LKJS CK jaunimo žurnalo „Jaunimo gretos“ atsakingojo sekretoriaus pareigas, nuo 1972/1973 m. m. būsimiesiems žurnalistams pradėjo dėstyti specseminarą Literatūrinis redagavimas. Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto absolventas, įgijęs Vidurinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo kvalifikaciją⁷⁴, puikiai išmanė redagavimo subtilybes: šį kursą valandininkas⁷⁵ A. Remeikis dėstė beveik du dešimtmečius – iki 1989/1990 m. m. Taip pat jis epizodiškai vadovavo diplominių darbų rašymui ir Žurnalisto meistriškumo kursams. Nuo 1977 m. sausio A. Remeikis atsisako pareigų žurnale „Jaunimo gretos“, orientuodamasis į kryptingą mokslinę veiklą: tampa ŽK Sociologinių tyrimų laboratorijos vyriausiuoju moksliniu bendradarbiu⁷⁶, o jau po poros metų – 1979-aisiais – pradeda vadovauti ŽK Periodinės spaudos sociologinių tyrimų grupei, nuo 1984-ųjų, Periodinės spaudos sociologinių tyrimų grupę perorganizavus į laboratoriją, A. Remeikis skiriamas laboratorijos vedėju⁷⁷.

G. Burneikienė, 1972-ųjų rugsėjį pradėjusi dirbti ŽK vyriausiąja moksline bendradarbe⁷⁸, nuo 1975/1976 m. m. tampa ir dėstytoja valandininke⁷⁹: 1975/1976 ir 1976/1977 m. m. ji dėstė Tarybinės žurnalistikos, o nuo 1983/1984 iki 1989/1990 m. m. – Konkrečių sociologinių tyrimų metodika ir spauda ir Sociologinių tyrimų metodika kursus bei vadovavo diplominių darbų rašymui. G. Burneikienė daug nuveikė organizuojant respublikos periodinės spaudos tyrimus – nuo 1985 m. rudens ji užėmė vyriausiosios mokslinės bendradarbės pareigas A. Remeikio vadovaujamoje Periodinės spaudos mokslinio tyrimo laboratorijoje.

Tuo tarpu kūrybinio susivienijimo „Telefilmas“ scenariinės kolegijos vyriausiasis redaktorius Kazimieras Pūras, darbą katedroje taip pat pradėjęs nuo 1972-ųjų rudens⁸⁰, dėstytojavo tik kelis semestrus. 1972/1973 m. m. jis dėstė spekursą Televizijos dokumentinis filmas, o 1973/1974 m. m. – Dokumentinis filmas. Vytauto Kazakevičiaus indėlis į katedros darbą taipogi epizodinis: 1973/1974 m. m. jis pakviečiamas skaityti spekursą Kontrpropagandos spaudoje uždaviniai⁸¹.

⁷¹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 577/K. Vilnius, 1980. VUA, b. 16782K, lap. 46.

⁷² VVU rektoriaus įsakymas Nr. 95/K. Vilnius, 1983. VUA, b. 16782K, lap. 54.

⁷³ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 670/K. Vilnius, 1984. VUA, b. 16782K, lap. 71.

⁷⁴ Kadru įskaitos asmens lapas. VUA, b. 3293V, lap. 27.

⁷⁵ Nuo 1976 m. rugsėjo 1 d. iki 1977 m. sausio 10 d. A. Remeikis 0,25 etato dirbo dėstytoju.

⁷⁶ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 21/K. Vilnius, 1977. VUA, b. 3293V, lap. 30.

⁷⁷ VVU Istorijos fakulteto Konkursų-perrinkimų komisijos posėdžio protokolas Nr. 14. Vilnius, 1985. VUA, b. 3293V, lap. 60.

⁷⁸ Vilniaus V. Kapsuko universiteto Mokslinio tyrimo sektoriaus vyr. mokslinės bendradarbės Genovaitės Burneikienės charakteristika. Vilnius, 1976. VUA, b. 18735K, lap. 19.

⁷⁹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 169/K. Vilnius, 1975. VUA, b. 18735K, lap. 16.

⁸⁰ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 388/K. Vilnius, 1972. VUA, b. 1206V, lap. 5.

⁸¹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 79/K. Vilnius, 1974. VUA, b. 1045V, lap. 6.

Tačiau paraleliai paskaitas Filologijos fakultete skaitęs dėstytojas nebetęsia darbo Žurnalistikos katedroje. Tiesa, vėlesniais metais V. Kazakevičius gana aktyviai dalyvavo katedros akademiniame gyvenime. Tais pačiais metais – 1973 – speckursą Diktorius kalba ėmusi dėstyti Valstybinio Radijo ir televizijos komiteto televizijos ir radijo laidų diktorė Audronė Vita Padegimaitė tapo nuolatine katedros dėstytoja⁸², dirbančia pagal valandinį atlyginimą. 1977/1978 m. m. A. V. Padegimaitė skiriama etatine dėstytoja (0,25 etato)⁸³ – padaugėja ir dėstomų speckursų: Radijo išraiškos priemonės, Darbas televizoriaus ekrane, Darbas su mikrofonu.

Lietuvos TSR Žurnalistų sąjungos valdybos atsakingasis sekretorius Danielius Mickevičius 1973/1974 ir 1974/1975 mokslo metais kaip valandininkas dėstė speckursą Žurnalistinio darbo organizavimas⁸⁴. Tuo tarpu kursas Laikraščio žurnalistinio darbo organizacija, D. Mickevičiaus skaitytas nuo 1975/1976 iki 1981/1982 m. m., buvo parengtas jam tapus etatiniu ŽK dėstytoju (0,25 etato). 1984-aisiais D. Mickevičius – jo paties prašymu – vėl skiriamas dėstytoju valandininku. Nuo 1986 m. D. Mickevičius atsisako pareigų Žurnalistų sąjungoje ir tampa Lietuvos reklamos agentūros direktoriumi. Tikėtina, kad naujas pareigas D. Mickevičiui buvo sudėtinga derinti su dėstytojo darbu: nuo 1987 m. birželio pedagoginius ryšius su katedra jis visiškai nutraukia.

Aštuntojo dešimtmečio pradžioje bandyta įgyvendinti pirmąją specializaciją: studentams siūlyta stiprinti žinias žemės ūkio, pramonės, ideologijos arba kultūros srityse (pastarąją studentai rinkosi dažniausiai)⁸⁵. Buvo ieškoma specialistų, galinčių dėstyti specializacijų dalykus. Šiomis aplinkybėmis 1973-ųjų rugsėjį katedroje darbą pradėjo Lietuvos TSR valstybiniame dailės institute Meno teorijos ir istorijos specialybę baigusi Janina Kimbartaitė. Nuo 1973/1974 m. m. valandininke⁸⁶ priimta D. Kimbartaitė parengė ir dėstė Meno istorijos kursą. 1975 m. rudenį ji skiriama katedros asistente⁸⁷. Katedra labai vertino šios specialistės darbą: pabrėžiama, kad J. Kimbartaitė pradėjo skaityti visiškai naujus kursus, kuriems nebuvo nei vadovėlių, nei programų – visą paskaitų medžiagą ji susirinko iš muziejų, bibliotekų bei archyvų fondų⁸⁸. Vieną iš specializacijos dalykų – speckursą Žemės ūkio pagrindai – ima dėstyti Lietuvos TSR žemės ūkio ministerijos leidžiamo žurnalo „Žemės ūkis“ vyriausiasis redaktorius Antanas Mačianskas. 1974/1975 m. m. dirbusiam valandininku⁸⁹, nuo 1975 m. rugsėjo A. Mačianskui pasiūloma 0,25

⁸² *VVU rektorius įsakymas Nr. 650/K.* Vilnius, 1973. VUA, b. 1585V, lap. 1.

⁸³ *VVU rektorius įsakymas Nr. 665/K.* Vilnius, 1977. VUA, b. 1585V, lap. 18.

⁸⁴ *VVU rektorius įsakymas Nr. 417/K.* Vilnius, 1973. VUA, b. 2788V, lap. 1 ; *Dėstytojo individualaus darbo planas 1974/1975 m. m.* VUA, b. 2788V, lap. 10.

⁸⁵ *Pokalbis su docentu Broniumi Raguočiu.* Vilnius, 2010. Priedas Nr. 13, p. 82.

⁸⁶ *VVU rektorius įsakymas Nr. 457/K.* Vilnius, 1973. VUA, b. 9181K, lap. 1.

⁸⁷ *VVU rektorius įsakymas Nr. 630/K.* Vilnius, 1975. VUA, b. 9181K, lap. 14.

⁸⁸ *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1985 m. balandžio 16 d. posėdžio protokolo.* Vilnius, 1985. VUA, b. 9181K, lap. 32-34.

⁸⁹ *VVU rektorius įsakymas Nr. 603/K.* Vilnius, 1974. VUA, b. 16210K, lap. 1.

dėstytojo etato⁹⁰. Iki 1978 m. birželio A. Mačianskas dėsto šiuos kursus: Žemės ūkio pagrindai, Žemės ūkio skyriai laikraštyje, Liaudies ūkio šalių ekonomika. Nors toks studentų specializavimo būdas nepasiteisino ir jau nuo 1975 m. jį pakeitė spaudos ir fotožurnalistikos bei radijo ir televizijos profiliai, pramonės ir žemės ūkio pagrindai bendram studentų išprusimui buvo dėstomi ir vėlesniais metais.

1973-ųjų spalį etatine dėstytoja skiriama Elena Vida Kazlauskienė⁹¹, nuo 1963/1964 m. m. dirbusi valandininke. Be dešimtmetį dėstytos Stenografijos, ji skaito Mokslo populiarizacijos įvadą (nuo 1981/1982 m. m. – Mokslo specializacijos įvadas) bei parengia Užsienio komunistų ir darbininkų spaudos istorijos kursą. Apžvelgdamas E. V. Kazlauskienės darbo rezultatus, docentas S. Makauskas referavo⁹², jog šis kursas buvo parengtas tik kruopštaus dėstytojos darbo dėka, nes jokių vadovėlių ar kitokios pagalbinės medžiagos tiesiog nebuvo. Nors pirminis E. V. Kazlauskienės įdirbis katedroje buvo įvertintas ir skatinamas, 1983-aisiais suabejota, ar ji gali tinkamai atlikti dėstytojos pareigas: laiku nepristačius disertacijos, katedroje buvo keliamas ne tik mokslinio E. V. Kazlauskienės darbo, bet ir pedagoginės veiklos klausimas⁹³. Daugiausiai pastabų tiek dėl mokslinės, tiek dėl pedagoginės veiklos išreiškė docentas L. V. Žeimantas, dėstytojai siūlęs pasitraukti iš užimamų pareigų: „ (...) mažiausiai nervų reikalautų ir jai, ir mums, jei paduotų pareiškimą, kad išeina.(...) Pakartoju – tai jos reikalas (...).“ Katedros posėdyje nutarta prašyti IF Tarybą atestaciją atidėti vieneriems metams. Vis dėlto 1984/1985 m. m. E. V. Kazlauskienė – pačios pageidavimu – vėl tampa dėstytoja valandininke⁹⁴, o nuo 1985 m. birželio visiškai pasitraukia iš akademinės veiklos.

Nuo 1975-ųjų įgyvendinant specializacijų poreikį įsteigti mokomieji kabinetai bei laboratorijos⁹⁵: Kino kabinetas, Televizijos kabinetas, Radijo kabinetas, Periodinės spaudos kabinetas, Poligrafijos laboratorija. Kvalifikuotų spaudos, radijo, televizijos žurnalistų ir fotoreporterių rengimui katedrai buvo skirti papildomi etatai, todėl jau nuo 1975 m. rugsėjo papildomai priimami trys darbuotojai: valandininkai Domijonas Šniukas ir Regimantas Mockus bei inžinierė Virginija Labžentytė (nuo 1977 m. – Virginija Krivickienė). Po metų valandininkai D. Šniukas⁹⁶ ir R. Mockus skiriami ketvirtininkais (R. Mockus nuo 1977 m. sausio įdarbinamas puse etato⁹⁷), o V. Labžentytė užima Kino kabineto vedėjos pareigas⁹⁸. „Pravdos“ korespondentas D.

⁹⁰ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 666/K. Vilnius, 1975. VUA, b. 16210K, lap. 14.

⁹¹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 642/K. Vilnius, 1973. VUA, b. 11227K, lap. 34.

⁹² Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1977 m. vasario 28 d. posėdžio protokolo. Vilnius, 1977. VUA, b. 11227K, lap. 37-41.

⁹³ Partinės grupės ir katedros posėdžio, vykusio 1983 m. sausio 17 d., protokolas. Vilnius, 1983. VUA, b. 11227K, lap. 68-73.

⁹⁴ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 562/K. Vilnius, 1984. VUA, b. 11227K, lap. 75.

⁹⁵ Ataskaita apie Žurnalistikos katedros 1977 metais įdiegtas naujoves mokymo ir auklėjimo procese. Vilnius, 1977. VUA, ap. 24, b. 516, lap. 5.

⁹⁶ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 937/K. Vilnius, 1976. VUA, b. 2854V, lap. 16.

⁹⁷ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 775/K. Vilnius, 1976. VUA, b. 318V, lap. 11.

Šniukas dėsto kursus Tarybinė žurnalistika, Publicistika ir publicistai, organizuoja Žurnalisto meistriškumo užsiėmimus, o nuo 1982/1983 m. m. skaito ir Tarybų Lietuvos publicistikos paskaitas. Laikraščio „Socialinė industrija“ korespondentas R. Mockus, 1977/1978 m. m. dirbęs 0,5, nuo 1978/1979 – 0,25 etato, o nuo 1979/1980 ir 1980/1981 m. m. vėl tapęs valandininku⁹⁹, dėsto šiuos užsiėmimus: Ekonomikos pagrindai, Mokslinio valdymo pagrindai ir liaudies ūkio planavimas, Ekonomikos pagrindai ir socialinė įmonių ūkinės veiklos analizė, Tarybinė žurnalistika. Nuo 1975/1976 m. m. Kino kabineto vedėja V. Labžentytė tuo pačiu kaip valandininkė dėsto Tarybinę žurnalistiką, o nuo 1976 m. rugsėjo ji skiriama katedros asistente¹⁰⁰. Eidama asistentės pareigas V. Labžentytė – Krivickienė radijo specializaciją pasirinkusiems studentams parengė kursus TSRS radijo istorija ir Tarybinio radijo žanrai, perėmė dalį docento J. L. Tapino skaityto kurso Partinės tarybinės žurnalistikos istorija¹⁰¹. 1981 m. pabaigoje V. Krivickienė įstoja į aspirantūrą, todėl akademinę veiklą laikinai nutraukia.

Specializacijos – ne vienintelis katedrai svarbus šio laikotarpio pokytis: 1975-aisiais katedros vedėju išrenkamas fakulteto prodekano kadenciją baigęs docentas L. V. Žeimantas¹⁰², šiame poste pakeitęs nuo 1960-ųjų jai vadovavusį docentą S. Makauską. S. Makauskas, nuo 1975-ųjų paskirtas katedros docentu (mokslinis docento vardas suteiktas 1971 m.), skaitė Rusų žurnalistikos istorijos, Partinės tarybinės spaudos istorijos, Lietuvių žurnalistikos 1919–1940 m., įvado į žurnalistiką¹⁰³ kursus bei seminarus. Docentas aktyvią mokslinę ir pedagoginę veiklą katedroje vykdė iki pat mirties 1983-aisiais.

1976 m. vasarį prie katedros kolektyvo prisijungia dar vienas aukštosios partinės mokyklos prie TSKP CK (specializacija – Spaudos, radijo ir televizijos darbuotojų skyrius) absolventas Albinas Romualdas Pačėsa¹⁰⁴. Nuo 1976/1977 m. m. jis dėsto šias disciplinas: Gamyba ir apipavidalinimas, Tarybinė žurnalistika, Fotokompozicija, Reprodukcija, Fototechnika, Fotopagrindai, Žurnalisto meistriškumas. 1982-ųjų spalį A. R. Pačėsa konkurso keliu išrenkamas Žurnalistikos katedros asistentu¹⁰⁵. Kartu su A. R. Pačėsa nuo 1976-ųjų vasario įdarbinamas ir Radijo kabineto vedėjas: juo tampa Teisės fakulteto studentas Juozas Buteliauskas, šiose pareigose dirbęs iki 1983 m. balandžio.¹⁰⁶

1976-ųjų rugsėjis katedros personalo gretas papildė dar trimis darbuotojais (dėstytojų kolektyvo gausinimui įtakos turėjo ir 1976 m. priimtas mokymo planas, numatantis daugiau nei

⁹⁸ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 649/K. Vilnius, 1976. VUA, b. 7369K, lap. 14.

⁹⁹ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 691/K. Vilnius, 1979. VUA, b. 318V, lap. 23.

¹⁰⁰ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 301/K. Vilnius, 1981. VUA, b. 7369K, lap. 28.

¹⁰¹ Žurnalistikos katedros 1981 m. balandžio 9 d. posėdžio protokolas. Vilnius, 1981. VUA, b. 7369K, lap. 23-25.

¹⁰² VVU rektoriaus įsakymas Nr. 576/K. Vilnius, 1975. VUA, b. 2870V, lap. 35.

¹⁰³ Išrašas iš Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1975 m. birželio 13 d., protokolo. Vilnius, 1975. VUA, b. 7698K, lap. 51-53.

¹⁰⁴ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 78/K. Vilnius, 1976. VUA, b. 16573K, lap. 11.

¹⁰⁵ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 692/K. Vilnius, 1982. VUA, b. 16573K, lap. 43.

¹⁰⁶ VVU rektoriaus įsakymas Nr. 146/K. Vilnius, 1976. VUA, b. 7909K, lap. 4.

trečdaliu padidinti disciplinų skaičių). Lietuvos kultūrinių ryšių su tautiečiais užsienyje draugijos „Tėviškė“ pirmininko pirmasis pavaduotojas Povilas Krivickas katedroje dirbo keturis semestrus – 1976/1977, 1977/1978 m. m.¹⁰⁷ (vykdė Žurnalisto meistriškumo užsiėmimus), o Valstybinio televizijos ir radijo komiteto Televizijos informacijos redakcijos vyriausiasis redaktorius Vilius Švanas (nuo 1983 m. – Televizijos ekonominių laidų vyriausiasis redaktorius) kaip dėstytojas valandininkas paskaitas skaitė ir individualiems užsiėmimams vadovavo beveik dešimtmetį – iki 1985 m. birželio (Televizijos reportažas, Žurnalisto meistriškumas). Tuo pat metu studentus specialybės ir bendrauniversitetinių disciplinų mokė antrosios žurnalistų laidos absolventas, dienraščio „Tiesa“ Mokslo ir ekonomikos skyriaus vedėjas (nuo 1980 m. – Ekonomikos ir socialinio skyriaus vedėjas) Aleksandras Kezys¹⁰⁸. 1981/1982, 1982/1983 m. m. ir 1983/1984 m. m. rudens semestrą jis dėstytojavo 0,25 etatu (kursai – Tarybinė žurnalistika, Žemės ūkio skyriai laikraštyje, Žurnalisto meistriškumas).

Nors oficialaus sutarimo ar rekomendacijų, kiek darbuotojų į katedrą galėtų ar turėtų būti priimama kasmet, nebuvo, 1977-aisiais į ŽK akademinę veiklą įsitraukia dar trys nauji dėstytojai bei paskiriama pradėdama leisti mokomojo leidinio „Universiteto žurnalistas“ redaktorė: ja tampa neakivaizdinio skyriaus studentė Danguolė Skarbalienė¹⁰⁹. Baigęs žurnalistikos studijas 1977 m. rudenį jaunuoju moksliniu bendradarbiu priimamas Valdas Bartasevičius¹¹⁰, po metų paskirtas katedros asistentu. Įstojęs į Maskvos M. Lomonosovo universiteto Žurnalistikos fakulteto Partinės tarybinės spaudos teorijos ir praktikos katedrą 1980-ųjų lapkritį V. Bartasevičius pasiprašo atleidžiamas iš užimamų pareigų. Baigęs aspirantūros studijas, nuo 1984 m. sausio mėn., V. Bartasevičius grįžta į katedrą. Tuo tarpu žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“ vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas Algimantas Semaška be pertraukų valandininku¹¹¹ katedroje išdirbo nuo 1977/1978 iki 1983/1984 m. m. Šiuo laikotarpiu jis dėstė kursus Komunistinis socialistinis lenktyniavimas ir spauda, Konkrečių sociologinių tyrimų metodika ir spauda, Tarybinė žurnalistika ir vadovavo Žurnalisto meistriškumo užsiėmimams. Juozapas Laucius, žurnalo „Mokslas ir technika“ vyriausiasis redaktorius, darbą katedroje pradėjęs drauge su V. Bartasevičiumi bei A. Semaška, daug prisidėjo prie ekonomikos studijų stiprinimo¹¹². J. Laucius parengė eilę ekonominių kursų: Mokslinio valdymo pagrindai ir liaudies ūkio planavimas, Mokslinio valdymo pagrindai, Ekonomikos pagrindai, Tarybinė ekonomika, Pramonės organizavimas, speckursą Pramonės skyrius. Taip pat dėstė Tarybinės žurnalistikos paskaitas ir organizavo Žurnalisto meistriškumo užsiėmimus. J. Laucius pradėjo dirbti valandininku, tačiau jau 1978/1979 m. m. jam suteikiamas

¹⁰⁷ *VVU rektorius įsakymas Nr. 647/K.* Vilnius, 1976. VUA, b. 2420V, lap. 1.

¹⁰⁸ *VVU rektorius įsakymas Nr. 124/K.* Vilnius, 1977. VUA, b. 16172K, lap. 1.

¹⁰⁹ *VVU rektorius įsakymas Nr. 592/K.* Vilnius, 1977. VUA, b. 20418K, lap. 10.

¹¹⁰ *VVU rektorius įsakymas Nr. 588/K.* Vilnius, 1977. VUA, b. 18932K, lap. 8.

¹¹¹ *VVU rektorius įsakymas Nr. 646/K.* Vilnius, 1977. VUA, b. 438V, lap. 1.

¹¹² *Žurnalistikos katedros 1980 m. rugpjūčio 29 d. posėdžio protokolai.* Vilnius, 1980. VUA, b. 2726V, lap. 23-24.

0,25 vyriausiojo dėstytojo etato, o nuo 1980-ųjų rugsėjo jis skiriamas docentu antraeilėse pareigose (0,25 etato)¹¹³. Studijas baigusi „Universiteto žurnalisto“ redaktorė D. Skarbaliėnė tvirtinama dėstytoja valandininke, o nuo 1982 m. rugsėjo – atsisakiusi redaktorės pareigų – tampa katedros asistente. D. Skarbaliėnė vadovauja Tarybinės žurnalistikos kurso laboratoriniams darbams, dėsto kursus Specialybės įvadas, Rusų žurnalistikos istorija, Periodinės spaudos atsiradimas, Fotografijos pagrindai, TSRS masinės informacijos priemonės, Žurnalistikos istorija.

Valstybinės pedagoginės literatūros leidyklos „Šviesa“ redaktorius Vilius Užtupas, daugiau nei dešimtmetį¹¹⁴ Bendramoksliniame fakultete (nuo 1969 m. – Kauno vakarinis fakultetas) žurnalistikos ir bibliotekininkystės studentams skaitęs Poligrafijos ir laikraščio apipavidalinimo bei Knygos istorijos kursus, 1978 m. spalį skiriamas Žurnalistikos katedros asistentu¹¹⁵. Patyręs leidybinio darbo specialistas studentams skaito paskaitas Gamyba ir apipavidalinimas (nuo 1979/1980 m. m. šį kursą pakeičia Poligrafijos pagrindai ir Laikraščio apipavidalinimas) bei Leidyklų darbo organizavimas, Leidyklų istorija, Knygų techninis redagavimas. Nuo 1981 m. rugsėjo V. Užtupas tampa vyr. dėstytoju, po dvejų metų pradeda eiti docento pareigas, o 1985-ųjų pavasarį jam suteikiamas ir mokslinis docento vardas (katedros docentas nuo 1988 m.)¹¹⁶. Tais pačiais metais docentu tampa ir V. Juodakis (disertacija „Fotografijos istorijos Lietuvoje bruožai iki 1940 m.“ apginta 1973 m.).

Radio darbo ypatybių studentus mokė ir atitinkamus kursus bei spekursus – TVR laidų gamyba ir apipavidalinimas, Radijo reportažai, Radijo išraiškos priemonės, Literatūrinės ir meninės radijo laidos – parengė nuo 1981 m. lapkričio katedroje asistentu dirbęs Rimantas Pleikys¹¹⁷. Tuometinis katedros vedėjas docentas L. V. Žeimantas reiškė palaikymą jaunajam kolegai, akcentuodamas, jog būtent R. Pleikio dėka suaktyvėjo Radijo kabineto darbas, o puikus techninis dėstytojo pasirengimas stiprina radijo specializacijos populiarumą¹¹⁸. Vis dėlto katedrai nepavyko ilgai išlaikyti buvusio absolvento – nuo 1985/1986 m. m. R. Pleikys pasiprašo atleidžiamas¹¹⁹ iš užimamų pareigų. 1981-ųjų birželį iš akademinės veiklos pasitraukia „Valstiečių laikraščio“ redaktoriaus pavaduotojas J. Oguzas, katedroje dirbęs nuo pat jos įsteigimo.

1982-aisiais į ganėtinai vyrišką katedros dėstytojų kontingentą įsilieja net dvi darbuotojos moterys – Ramutė Šimukauskaitė ir paskutinio žurnalistikos kurso studentė Eglė Tvarijonaitė. Pastaroji skiriama Periodinės spaudos kabineto vyriausiąja redaktore¹²⁰ – vietoj asistente tapusios

¹¹³ *VVU rektorius įsakymas Nr. 577/K.* Vilnius, 1980. VUA, b. 2726V, lap. 25.

¹¹⁴ *VVU rektorius įsakymas Nr. 422/K.* Vilnius, 1964. VUA, b. 13260K, lap. 9.

¹¹⁵ *VVU rektorius įsakymas Nr. 707/K.* Vilnius, 1978. VUA, b. 13260K, lap. 33.

¹¹⁶ *VVU rektorius įsakymas Nr. 921/K.* Vilnius, 1985. VUA, b. 13260K, lap. 59.

¹¹⁷ *VVU rektorius įsakymas Nr. 668/K.* Vilnius, 1981. VUA, b. 9310K, lap. 8.

¹¹⁸ *Išrašas iš Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1984 m. vasario 20 d., protokolo.* Vilnius, 1984. VUA, b. 9310K, lap. 12-15.

¹¹⁹ *VVU rektorius įsakymas Nr. 403/K.* Vilnius, 1985. VUA, b. 9310K, lap. 21.

¹²⁰ *VVU rektorius įsakymas Nr. 610/K.* Vilnius, 1982. VUA, b. 9756K, lap. 6.

D. Skarbalienės redaguoja mokomąjį laikraštį „Universiteto žurnalistas“, o R. Šimukauskaitė užima Periodinės spaudos tyrimo grupės jaunesniosios bendradarbės etatą ir kaip valandininkė skaito kursą Rajono laikraštis. Nuo 1984-ųjų rugsėjo R. Šimukauskaitė tampa katedros asistente. Tuo tarpu E. Tvarijonaitė, 1984/1985 m. m. rudens semestre pasisėmusi valandininkės patirties (dėstė Tarybinės žurnalistikos paskaitas), nuo 1985-ųjų sausio mėn. įstoja į aspirantūrą, todėl darbo katedroje atsisako¹²¹. E. Tvarijonaitės redaktorės pareigas perima nuo 1983/1984 m. m. valandininku dirbęs Juozas Vercinkevičius¹²².

Vertinant šio periodo katedros darbuotojų mokslinius pasiekimus, galima manyti, jog fakulteto vadovybės priekaištai dėl katedroje prastai vykdomos mokslinės veiklos turėjo būti retesni: nuo 1968 iki 1985 m. disertacijas apsigynė 7 Žurnalistikos katedros dėstytojai: S. Makauskas (1969 m.), B. Raguotis (1970 m.) V. Žeimantas (1971 m.), V. Juodakis (1973), J. Laucius (1977 m.), J. L. Tapinas (1978 m.) ir V. Užtupas (1979 m.). Tačiau, nors mokslinė veikla tapo aktyvesnė, fakulteto mastu Žurnalistikos katedra vis tiek atsiliko nuo kitų akademinų padalinių: nuo 1975 m. išaugus dėstytojų skaičiui buvo tikimasi, jog katedros moksliniai pasiekimai taip pat bus atitinkamai gausesni. Vis dėlto iš kasmet augančio personalo buvo tikimasi ir didesnio mokslinio produktyvumo, o dėstytojai, vėluojantys pristatyti disertacijas arba rašantys jas vangiai, būdavo neperrenkami kitai kadencijai (S. Valiulis) arba priverčiami pasitraukti iš akademinės veiklos (E. V. Kazlauskienė). Tokia fakulteto vadovybės pozicija iš dalies buvo palanki naujų, produktyvesnių mokslininkų įsitraukimui į padalinio veiklą, tačiau katedra stengdavosi išlaikyti kompetentingus, nors ir vangiai mokslinį darbą dirbančius specialistus (V. Bartasevičius, V. Krivickienė, S. Valiulis). Šis prioritetas pastebimas visame analizuojamame laikotarpyje: būsimiesiems žurnalistams dažniausiai dėstė ne perspektyvūs mokslininkai, o patyrę praktikai.

3.3 Spaudos žurnalistikos bei Radijo ir televizijos žurnalistikos katedrų personalas 1985–1991 m.

Tobulėjant radijo, televizijos ir fotožurnalistikos technologijoms, modernėjanti žiniasklaidos sistema reikalavo esminių pokyčių ir katedros darbo organizavime, be to, viešojoje erdvėje radosi vis daugiau vietos laisvesniam žodžiui. Atsiveriančias informacijos erdves galėjo užpildyti tik profesionaliai parengtas žurnalistas. Tuo tarpu tiek katedros personalo, tiek studentų skaičius palaipsniui augo – efektyviai organizuoti padalinio darbą tapo sudėtinga. Galiausiai 1985-aisiais priimamas sprendimas katedrą skelti į du atskirus padalinius – Spaudos (arba Periodikos)

¹²¹ *VVU rektoriaus įsakymas Nr. 115/K*. Vilnius, 1985. VUA, b. 9756K, lap. 15.

¹²² *VVU rektoriaus įsakymas Nr. 114/K*. Vilnius, 1985. VUA, b. 10513K, lap. 7.

žurnalistikos bei Radijo ir televizijos (arba Audiovizualinės) žurnalistikos katedras. Šių naujų padalinių personalas buvo formuojamas iš senojo Žurnalistikos katedros kolektyvo. Radijo ir televizijos žurnalistikos katedrai priskirta daugiau techninio personalo, tačiau ir jo poreikis šiame padalinyje buvo didesnis. Tuo tarpu Spaudos žurnalistikos katedroje liko daugiau mokslinius vardus įgijusių darbuotojų.

Spaudos žurnalistikos katedrai priskirti šie dėstytojai¹²³: docentai J. Bulota, V. Užtupas, L. V. Žeimantas bei asistentai V. Bartasevičius, A. Nugaraitė (prie katedros personalo prisijungusi padalijimo išvakarėse – 1984-aisiais), D. Skarbaliene (nuo 1987/1988 m. m. – dėstytoja 0,5 etato) ir R. Šimukauskaitė, vedėju paskirtas docentas B. Raguotis. Periodinės spaudos laboratorijos vedėja tapo I. Tarozaitė. Taip pat numatyta, kad laboratorijoje darbuosis R. Makauskaitė, I. Kerulienė, K. Papirtienė ir J. Vercinkevičius. Sėkmingam laboratorijos funkcijų vykdymui buvo numatyta prašyti dar vieno papildomo laboranto etato. Katedrai priskirta organizuoti žurnalistikos teorijos, praktikos ir istorijos kursų bei speckursų, taip pat žemės ūkio bei ideologijos pasirenkamų kursų studijas. 1985-ųjų rudenį Spaudos žurnalistikos katedra turėjo apie dvi dešimtis valandininkų. Iki 1986/1987 m. m. D. Šniukas skaitė paskaitas Tarybinė žurnalistika, Publicistika ir publicistai, Tarybų Lietuvos publicistika), o nuo tų pačių mokslo metų dėstytojauti grįžta anksčiau trumpai katedroje dirbęs V. Kazakevičius (kursai: Kontrpropagandos spaudoje uždaviniai, Tarybinė žurnalistika, Savarankiškas darbas redakcijoje, Užsienio lietuvių kultūros bruožai).

Nuo 1986 m. rugsėjo „Universiteto žurnalisto“ redaktorius J. Vercinkevičius perkeliamas į Trakų rajono laikraščio „Spartuolis“ redakciją, tačiau iki 1989/1990 m. m. dėsto kursus Tarybinė žurnalistika, Lietuvos žurnalistikos istorija, Masinės informacijos ir propagandos priemonių (MIIP) technika. Mokomojo laikraščio redaktore skiriama žurnalistikos studijų programos absolventė Dovilė Štuikienė¹²⁴, tuo pačiu ji užima Periodinės spaudos mokslinio tyrimo laboratorijos jaunesniosios mokslinės bendradarbės etatą – šias pareigas D. Štuikienė ėjo iki 1990 m. rugpjūčio, o „Universiteto žurnalisto“ redagavimų darbų nuo 1988 m. rugsėjo imasi tuo metu dar studentas Andrius Vaišnys¹²⁵, nuo 1989/1990 m. m. tapęs Spaudos žurnalistikos katedros asistentu.

Radijo ir televizijos žurnalistikos katedros personalą sudarė: vedėjas docentas J. L. Tapinas, einantis docento pareigas V. Juodakis ir ketvirtį docento etato turintis J. Laucius, asistentai V. Krivickienė (į akademinę veiklą ji išitraukia po aspirantūros studijų, nuo 1985 m. vasario), R. Pačesa, J. Kimbartaitė, S. Valiulis (asistento pareigoms jis perrenkamas 1986-ųjų gegužę, katedroje apsvarsčius pirminį disertacijos variantą¹²⁶) ir 0,25 dėstytojo etato turintis D. Kaitulis. Techninių

¹²³ *Priedas Nr. 1 prie Žurnalistikos katedros 1985 m. kovo 25 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1985. VUA, ap. 24, b. 714, lap. 153-156.

¹²⁴ *VVU rektorius įsakymas Nr. 685/K*. Vilnius, 1986. VUA, b. 9022K, lap. 1.

¹²⁵ *VAIŠNYS, Andrius*. In *Žurnalistikos enciklopedija*, Vilnius, 1997, p. 542.

¹²⁶ *Istorijos fakulteto Konkursų-perrinkimų komisijos posėdžio, įvykusio 1986 m. gegužės 13 d., protokolas Nr. 5*. Vilnius, 1986. VUA, b. 10511K, lap. 73-74.

priemonių mokomosios laboratorijos kolektyvą sudarytė 8 darbuotojai: J. Jakimavičius (vedėjas), laborantė A. Urvelytė ir inžinieriai R. Jauga, G. Šapkauskas, A. Markevičius, V. Klioniūnas, G. Kulikauskas, S. Kulikauskienė. Tuo tarpu Periodinės spaudos tyrimų laboratorijai priskirti tik 4 specialistai: mokslo bendradarbiai A. Remeikis, G. Burneikienė, G. Aleknavičius ir vyriausia technikė O. Žemaitienė. Numatyta, kad be etatinių dėstytojų paskaitas skaitys apie 10 valandininkų. 1987/1988, 1988/1989, 1989/1990 m. m. A. R. Pačėsa dėsto Fotopagrindų, Fotokompozicijos, Gamybinio apipavidalinimo, Tarybinės žurnalistikos kursus (nuo 1990 m. – vyriausiasis dėstytojas 0,5 etato), nuo 1988/1989 m. m. valandininke pradeda dirbti paraleliai Periodinės spaudos laboratorijos vedėjos pareigas einanti V. Krivickienė (dėsto speckursus Tarybinio radijo formos ir žanrai, Radijo istorija, Radijo žurnalistikos pagrindai ir Laidų rengimo metodika¹²⁷). 1990-ųjų vasarą katedros asistentą S. J. Valiulį išrinkus Lietuvos radijo ir televizijos generaliniu direktoriumi, nuo 1990/1991 m. m. jis taip pat papildė dėstytojų valandininkų gretas (paskaitos: Televizijos žurnalistikos pagrindai, Fotografijos kritika, RTV istorija, Fotografija ir kultūra, RTV formos ir žanrai, RTV istorija).

1988 m. Radijo ir televizijos žurnalistikos katedroje pradeda dėstytojauti žurnalistikos studijas Vilniaus universitete ir neakivaizdinę aspirantūrą Baltarusijos valstybiniame dailės ir teatro institute baigęs Žygintas Pečiulis¹²⁸. Jam patikėta dėstyti televizijos teorijos ir praktikos disciplinas. Nuo 1990/1991 m. asistentu skiriamas Marius Lukošius; dėstyti kursai – Televizijos režisūra, Mokslinės propagandos pagrindai, Buržuazinių žurnalistikos teorijų kritika, Masinės komunikacijos funkcijų pagrindai, Masinės informacijos ir propagandos priemonių (MIIP) technika, Savarankiškas darbas redakcijoje¹²⁹. Radijo ir televizijos žurnalistikos katedra organizavo masinės informacijos ir propagandos priemonių technikos, fotopagrindų kursus, fotožurnalistikos, radijo ir televizijos speckursus, pramonės bei kultūros pasirinktinių kursų dėstymą, rengė kompetentingus šių sričių specialistus.

¹²⁷ *VVU rektoriaus įsakymas Nr. 669/K*. Vilnius, 1988. VUA, b. 7369K, lap. 37.

¹²⁸ *PEČIULIS, Žygintas*. In *Žurnalistikos enciklopedija*, Vilnius, 1997, p. 382.

¹²⁹ *VVU rektoriaus įsakymas Nr. 863/K*. Vilnius, 1990. VUA, b. 18749K, lap. 1.

4. ŽURNALISTIKOS STUDENTŲ KONTINGENTAS

Iki septintojo dešimtmečio vidurio konkursai į visas Vilniaus universiteto studijų programas vyko sumuojant stojamųjų egzaminų įvertinimus. Lengvatinėmis sąlygomis, t.y. be stojamųjų egzaminų, į visas Sovietų Sąjungos aukštąsias mokyklas iki 1958 m. buvo priimami abiturientai, vidurines mokyklas baigę su medaliais, o specialiąsias – su pagyrimu¹³⁰. Nuo septintojo dešimtmečio vidurio lengvatos taip pat buvo taikomos stojantiejiems su darbo stažu (ne mažiau nei 2 metų) arba demobilizuotiems iš Tarybinės armijos. Šios lengvatos Valstybiniam Vilniaus universitetui tapo opia problema: į universitetą be konkurso patekdavo žemus balus turintys žmonės, išstumdavę geriau pasirengusius abiturientus. Sprendžiant šią problemą 1972-aisiais į universitetą priimant būsimuosius studentus konkursinis balas vėl imtas skaičiuoti prie bendrosios balų sumos pridėdant visų vidurinio mokslo baigimo pažymių aritmetinį vidurkį¹³¹.

Nagrinėjamu laikotarpiu žurnalistikos studijos išgyveno ir pakilimo, ir nuosmukio periodus. Žurnalistika daugiau nei dešimtmetį – nuo studijų vykdymo pradžios 1949 iki dieninio skyriaus veiklos nutraukimo 1960 m. – buvo viena populiariausių tuometinio Istorijos-filologijos fakulteto specialybių. Perkėlus mokymą į neakivaizdinį skyrių Žurnalistikos katedra penkerius metus savo studentams negalėjo pasiūlyti jokių alternatyvų. Galima daryti prielaidą, jog tai buvo viena iš priežasčių, nulėmusių menkesnį stojančiųjų susidomėjimą dieninėmis studijomis, kai galiausiai 1965 m. ši mokymo forma buvo atkurta. Tačiau kiekybinis ir kokybinis pretendentų į žurnalistikos studijas štilis labiausiai buvo juntamas aštunto dešimtmečio pabaigoje – devinto dešimtmečio pradžioje: tuo metu katedra vis dažniau keldavo klausimus, kaip pritraukti daugiau ir gabesnių studentų. Šiai problemai spręsti pasitelkta Žurnalistų sąjunga: katedros darbuotojų ir sąjungos narių tiesioginis kontaktas su abiturientais ilgainiui davė teigiamų rezultatų.

Atliekant tyrimą susidurta su statistinių duomenų neatitikimo problema: dieninio skyriaus priėmimo komisijos (analogiški neakivaizdinio skyriaus studentų priėmimo duomenys nebuvo sisteminiami) statistinėse ataskaitose nurodomas gautų pareiškimų skaičius tik po kūrybinio konkurso, t.y. į šią statistiką nepatenka stojantieji, nepaėję kūrybinės atrankos. Šis faktas yra itin reikšmingas vertinant žurnalistikos studijų programos populiarumą ir turėjo tiesioginės įtakos atliktos analizės rezultatams: po kūrybinio konkurso stojančiųjų sumažėdavo apytiksliai nuo 10 iki 30 proc. Kadangi stojant į kitas universiteto specialybes užteko tik stojamųjų egzaminų, veikiausiai nematyta reikalo tokius duomenis papildomai fiksuoti. Nors mokslo metų pradžioje katedros posėdyje stojimo ir priėmimo statistika būdavo trumpai apžvelgiama, didelė dalis katedros posėdžių protokolų nėra išlikusi, tad *protokoline* informacija paremti skaičiavimai būtų labai fragmentiški ir,

¹³⁰ PŠIBILSKIS, V. B. *Vilniaus universitetas 1944–1990 metais. Akademinis jaunimas: priėmimas, mokymas, idėjinis niveliavimas*. In Vilniaus universiteto istorija 1579–1994. Vilnius, 1994, p. 309.

¹³¹ Ten pat, p. 310.

tikėtina, ne visada patikimi. Dėl šių priežasčių nuspręsta duomenų analizę atlikti remiantis oficialia universiteto statistika.

4.1 Priėmimas į dienes ir neakivaizdines studijas

Pirmaisiais žurnalistikos studijų programos vykdymo metais į šią specialybę stojantys studentai turėjo laikyti visam fakultetui bendrus stojamuosius egzaminus. 1949–1956 m. būsimiems žurnalistams – kaip ir kitiems pageidaujantiems studijuoti Istorijos-filologijos fakultete – reikėjo išlaikyti šiuos 5 egzaminus¹³²: lietuvių kalbos ir literatūros, rusų kalbos ir literatūros, užsienio kalbos (anglų, prancūzų arba vokiečių), TSRS tautų istorijos ir geografijos. Nuo 1956 m. stojamieji egzaminai nežymiai keitėsi¹³³: lietuvių kalba ir literatūra (raštu), rusų kalba ir literatūra (raštu), lietuvių kalba ir literatūra (žodžiu), geografija ir svetimą (užsienio) kalba.

Pirmus ketverius žurnalistikos studijų programos vykdymo metus buvo planuojama kasmet priimti po 25 studentus. Tačiau tik pirmojo priėmimo metu buvo griežtai atsižvelgiama į numatytą studentų skaičių. Tuo tarpu 1950–1953 m. studentų priimta daugiau nei planuota (1950 m. – 26 stud.; 1951 m. – 26 stud.; 1952 m. – 27 stud. ir 1953 m. – 26 stud.). Tikėtina, jog smulkūs nukrypimai nuo priėmimo plano buvo toleruojami dėl didelio stojančiųjų skaičiaus. 1954 m. į pirmąjį žurnalistikos kursą nuspręsta priimti dvigubai daugiau studentų – 50¹³⁴. Tačiau tais pačiais metais (1954) būsimuosius žurnalistus pradėta rengti ir neakivaizdžiai, todėl jau 1955 m. į dienes skyrių priimamų studentų skaičius sumažintas iki ankstesnių metų vidurkio.

Įsteigus neakivaizdinį žurnalistų rengimo skyrių, į dienes studijas priimamų studentų skaičius buvo tendencingai mažinamas, kol galiausiai 1960 m. dienes skyriaus veikla nutraukiama penkeriems metams¹³⁵.

¹³² *1951-52 m. m. stojamųjų egzaminų tvarkaraštis*. Vilnius, 1951. VUA, ap. 2, b. 51, lap. 11–12.

¹³³ 1955/56 ir 1956/57 studentų priėmimo medžiaga. Vilnius, 1955, 1956. VUA, ap. 2, b. 222, lap. 23–32.

¹³⁴ *Vilniaus valstybinio universiteto studentų skaičius*. Vilnius, 1954. VUA, ap. 2, b. 157, lap. 89–90.

¹³⁵ *Распределение студентов по курсом и специальностям на 1 октября 1960 года*. Vilnius, 1960. VUA, ap. 2, b. 368, lap. 35–36.

5 lentelė. 1949–1967 m. studentų priėmimas į dienines ir neakivaizdines studijas¹³⁶

Me tai.	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Priimta studentų	25	30	26	27	26	50/ 25	26/ 25	25/ 34	15	16/ 41	10/ 28	-/ 37	-/ -	- /50	- /50	- /50	29/ 50	20/ 50	25/ 50

* Po pasvyrojo brūkšnelio – į neakivaizdinį skyrių priimtų studentų skaičius.

1963–1970 m. studentų priėmimo plano projektas¹³⁷ atskleidžia, jog visą šį laikotarpį būsimuosius žurnalistus planuota rengti tik neakivaizdžiai. „(...) pirmasis aštrus žurnalistų kadru trūkumas respublikoje jau išspręstas, o neakivaizdinio mokymo plitimas parodė, kad daug neblogų žurnalistų-praktikų, baigę vidurines mokyklas, dirba spaudoje, neturėdami specialaus pasiruošimo. Todėl dėmesio centras rengiant ir auklėjant partinės-tarybinės spaudos darbuotojus palaipsniui perkeliamas į neakivaizdinį skyrių,“¹³⁸ – septinto dešimtmečio viduryje katedros darbo ataskaitoje nurodo tuometinis jos vedėjas S. Makauskas. Nors sprendimas nutraukti dieninių studijų vykdymą iš dalies buvo motyvuojamas išleidžiamų specialistų pertekliumi, kaip matyti iš lentelės, į neakivaizdinį skyrių priimamų studentų skaičius padidėjo beveik dvigubai.

Neakivaizdinės studijos tapo tam tikra atsvara laikinam dieninių paskaitų nutraukimui, vis dėlto šis laikotarpis atnešė nemenką nuostolį žurnalistikos studijoms: neakivaizdinis mokymas buvo gana formalizuotas, o ir patys dėstytojai pernelyg atlidžiai žiūrėjo į studentus, ypač turinčius

¹³⁶ Lentelė sudaryta remiantis šiais dokumentais: *Studentų priėmimas į Vilniaus Valstybinį V.Kapsuko vardo universitetą pagal fakultetus ir specialybes 1945–1956 m.* Vilnius, 1956. VUA, ap. 2, b. 251, lap. 26–27 ; *Распределение студентов по курсам и специальностям на 15 сентября 1957 года.* VUA, ap. 2, b. 276, lap. 20 ; *Распределение студентов по курсам и специальностям на 1 октября 1959 года.* VUA, ap. 2, b. 342, lap. 5 ; *Распределение студентов по курсам и специальностям на 1 октября 1960 года.* VUA, ap. 2, b. 368, lap. 35–36 ; *Vilniaus valstybinio V.Kapsuko vardo universiteto studentų skaičius fakultetais, specialybėmis ir kursais 1966 m. spalio mėn. 1 d.* VUA, ap. 2, b. 547, lap. 9–10 ; *Vilniaus valstybinio V.Kapsuko vardo universiteto studentų skaičius fakultetais, specialybėmis ir kursais 1967 m. rugsėjo mėn. 1 d.* VUA, ap. 2, b. 569, lap. 16–17.; *Žinios apie 1965/66 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko vardo universitetą dieninių skyrių rezultatus.* Vilnius, 1965. VUA, ap. 2, b. 529, lap. 93–94 ; *Žinios apie 1966/67 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto dieninių skyrių rezultatus.* Vilnius, 1966. VUA, ap. 2, b. 549, lap. 72–73 ; *Žinios apie 1967/68 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto dieninių skyrių rezultatus.* Vilnius, 1967. VUA, ap. 2, b. 571, lap. 45–47. Priėmimo į neakivaizdinį skyrių statistika buvo fiksuojama fragmentiškai, todėl sudarant lentelę remtasi šiuo dokumentu: *Studentų priėmimo į Vilniaus Valstybinį V.Kapsuko vardo universitetą 1960–70 m. m. planas.* Vilnius, 1960. VUA, ap. 2, b. 392, lap. 76–77.

¹³⁷ *Vilniaus valstybinio V.Kapsuko vardo universiteto 1963–1970 m. priėmimo plano projektas.* Vilnius, 1970. VUA, ap. 2, b. 392, lap. 68.

¹³⁸ *Žurnalistikos katedros darbo planai ir ataskaitos 1956–1967 m. m.* Vilnius, 1967. VUA, ap. 16, b. 161, lap. 37–38.

praktinio darbo stažą¹³⁹. Jau pirmaisiais metais, kai norintiesiems studijuoti žurnalistiką nebuvo palikta dieninio mokymo alternatyvos, katedros vedėjas S. Makauskas metinėje katedros darbo ataskaitoje¹⁴⁰ išreiškia apgailėstą dėl dieninių studijų nutraukimo bei supaprastinto priėmimo į neakivaizdines studijas: katedra neturėjo teisės vykdyti studentų atranką, todėl studijuoti buvo priimami atsitiktiniai žmonės.

Ilgainiui pirminių ketinimų ilgam nutraukti stacionarų žurnalistų rengimą buvo atsisakyta. Pasak B. Raguočio, grįžti prie įprasto darbo režimo ir įtikinti Tarybų valdžią dieninio mokymo reikalingumu buvo itin sudėtinga¹⁴¹. Dideli nuopelnai dėl dieninio skyriaus atkūrimo priklauso nuo 1960-ųjų katedrai vadovavusiam S. Makauskui: jo pastangų dėka po penkerių metų – 1965-aisiais – katedra vėl pradėjo vykdyti stacionarias studijas.

Atkūrus dieninę būsimųjų žurnalistų mokymo formą kuri laiką priėmimo kartelė išliko daugmaž stabili: dešimtmetį (1965–1975 m.) buvo priimama po 20 arba 25 studentus. Toks stabilumas rodo žurnalistikos studijų programos įsitvirtinimą aukštojo mokslo sistemoje ir nuoseklesnę TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos poziciją žurnalistikos specialistų rengimo atžvilgiu.

¹³⁹ *Pokalbis su docentu Broniumi Raguočiu*. Vilnius, 2010. Priedas Nr. 13, p. 82.

¹⁴⁰ *Žurnalistikos katedros darbo planai ir ataskaitos 1956–1967 m. m. Žurnalistikos katedros 1960/1961 m. m. darbo ataskaita*. Vilnius, 1960. VUA, ap. 16, b. 102, lap. 38-44.

¹⁴¹ *Pokalbis su docentu Broniumi Raguočiu*. Vilnius, 2010. Priedas Nr. 13, p. 81.

6 lentelė. 1968–1991 m. studentų priėmimas į dienes studijas¹⁴²

M ėta	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Primta studentų	25	25	25	25	20	20	20	25	30	30	30	28	40	38	38	40	39	nėra duomenų	39	39	30	30	2

Iki aštunto dešimtmečio vidurio dienis žurnalistikos studentų kontingentas kasmet pasipildydavo 20-25 pirmo kurso studentais. Nuo 1976-ųjų priimamų studentų skaičius išaugo: iki nagrinėjamo laikotarpio pabaigos į pirmą kursą – su nedidelėmis išimtimis – buvo priimama nuo 30 iki 40 būsimųjų žurnalistų. Vis dėlto paskutinių trijų analizuojamo laikotarpio metų duomenys rodo, kad priėmimo kartelė vėl palaipsniui buvo mažinama.

¹⁴² Lentelė sudaryta remiantis šiais dokumentais: *Žinios apie 1968/69 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1968. VUA, ap. 2, b. 610, lap. 6 ; *Žinios apie 1969/70 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1969. VUA, ap. 2, b. 669, lap. 3-4 ; *Žinios apie 1970/71 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1970. VUA, ap. 2, b. 711, lap. 18-19 ; *Žinios apie 1971/72 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1971. VUA, ap. 2, b. 757, lap. 47-50 ; *Žinios apie 1972/73 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1972. VUA, ap. 2, b. 795, lap. 11-12 ; *Žinios apie 1973/74 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1973. VUA, ap. 2, b. 854, lap. 49-50 ; *Žinios apie 1974/75 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1974. VUA, ap. 2, b. 903, lap. 6-7 ; *Žinios apie 1975/76 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1975. VUA, ap. 2, b. 964, lap. 308 ; *Žinios apie 1976/77 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1976. VUA, ap. 2, b. 1032, lap. 192 ; *Žinios apie 1977/78 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1977. VUA, ap. 2, b. 1108, lap. 93 ; *Žinios apie 1978/79 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1978. VUA, ap. 2, b. 1162, lap. 63 ; *Žinios apie 1979/80 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1979. VUA, ap. 2, b. 1227, lap. 114 ; *Žinios apie 1980/81 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1980. VUA, ap. 2, b. 1301, lap. 184 ; *Žinios apie 1981/82 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1981. VUA, ap. 2, b. 1352, lap. 157 ; *Žinios apie 1982/83 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1982. VUA, ap. 2, b. 1415, lap. 52-53 ; *Žinios apie 1983/84 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1983. VUA, ap. 2, b. 1485a, lap. 84-85 ; *Žinios apie 1984/85 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1984. VUA, ap. 2, b. 1550, lap. 6-8 ; *Žinios apie 1986/87 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1986. VUA, ap. 2, b. 1821, lap. 126-128 ; *Žinios apie 1987/88 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1987. VUA, ap. 2, b. 1871, lap. 124-125 ; *Žinios apie 1988/89 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1988. VUA, ap. 2, b. 1924, lap. 98-100 ; *Žinios apie 1989/90 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1989. VUA, ap. 2, b. 1973, lap. 55-57 ; *Žinios apie 1990/91 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dienis skyrių rezultatus*. Vilnius, 1990. VUA, ap. 2, b. 2006, lap. 85-87.

4.2 Stojančiųjų ir priimtųjų į dienes žurnalistikos studijas santykis bei privileijuotieji stojamojo konkurso dalyviai

Švietimo sistemos pakeitimų nulemti trukdžiai ir įvairūs organizaciniai sunkumai nulėmė ryškius dieninių žurnalistikos studijų pakilimų ir nuosmukių laikotarpius. Pirmaisiais programos vykdymo metais – kaip liudija pirmos žurnalistų laidos absolventas docentas B. Raguotis¹⁴³ – konkursas į šią studijų programą buvo labai intensyvus: į vieną vietą pretendavo nuo 3 iki 5 stojančiųjų. Tačiau nepaisant studijų programos populiarumo (1957 ir 1958 m. konkurse į žurnalistikos studijas konkuravo po 4 studentus¹⁴⁴) dienos studentų rengimo formos 1960 m. buvo atsisakyta. Šis penkerių metų tarpas, kai būsimieji žurnalistai buvo rengiami tik neakivaizdžiu būdu, turėjo įtakos dieninių studijų populiarumo sumažėjimui: nuo 1965-ųjų tik pavieniais metais konkursas į žurnalistikos studijas pasiekė pirmųjų dešimtmečių lygį.

3 paveikslas. Konkursas į dienes žurnalistikos studijas 1965–1990 m.

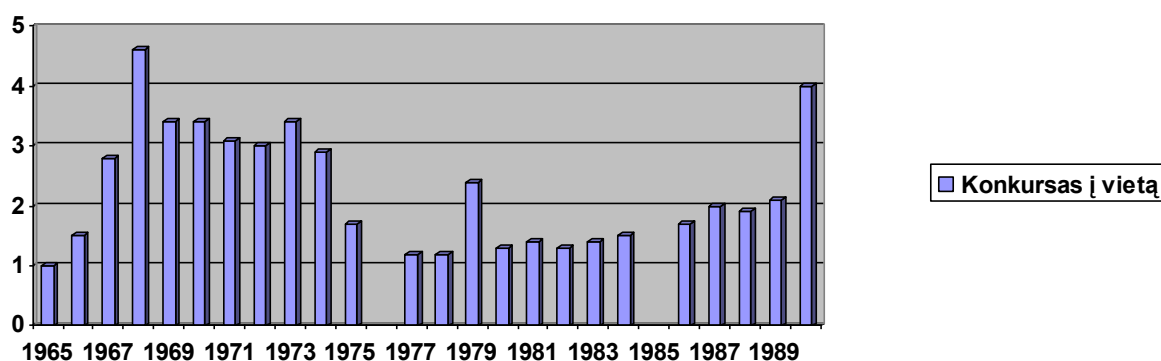

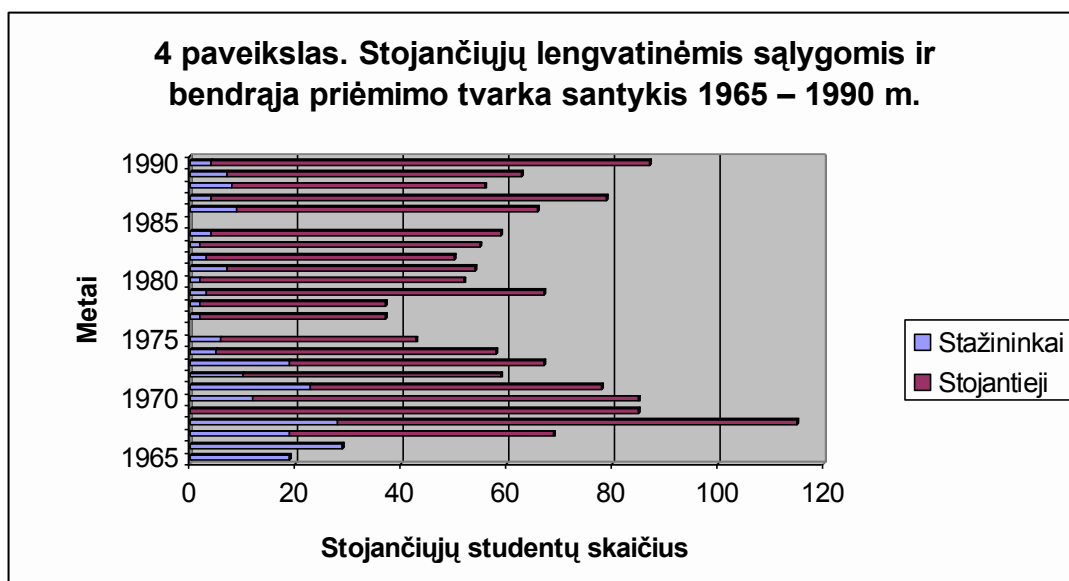
Diagrama parodo, jog atkūrus dienos studijų formą pirmaisiais priėmimo metais stojantieji buvo priimami be konkurso: į numatytas 20 vietų pretendavo vos 19 studentų (duomenų, kaip pavyko išpildyti priėmimo planą, t.y., buvo priimta 20 studentų, nepavyko rasti), 1966 ir 1967 m. konkursas atitinkamai buvo 1,5 ir 2,8 į vietą. Po 1968 m. pagyvėjimo – dėl vietos konkuravo beveik 5 studentai – stojančiųjų ir priimtųjų studentų santykis kelerius metus (iki 1974 m.) svyravo nuo 2,9 iki 3,4. 1975 m. šis santykis smuktelėjo iki 1,7, o 1977 ir 1978 m. siekė vos 1,2. Šiuos nepalankius rodiklius iš dalies galėjo lemti išaugęs priimamųjų studentų skaičius: nuo 1976 m. į pirmą kursą buvo

¹⁴³ Statistiniai duomenys apie stojančiųjų skaičių ir priėmimo rezultatus sistemingai buvo fiksuojami tik nuo 1965 m. (išimtis – 1953, 1957 ir 1958 m.), todėl šiuo aspektu analizuojant pirmuosius 16 žurnalistikos studijų programos vykdymo metų tenka pasikliauti liudininkų atsiminimais.

¹⁴⁴ 1956/57 ir 1957/58 m. m. studentų priėmimo medžiaga. *Stojančiųjų į Vilniaus V. V. Kapsuko studentų statistika*. Vilnius, 1956, 1957. VUA, ap. 2, b. 253, lap. 230-233. 1958/59 m. m. priėmimo medžiaga. *Stojančiųjų į Vilniaus V. V. Kapsuko studentų statistika*. Vilnius, 1958. VUA, ap. 2, b. 311, lap. 119.

kviečiama nebe 20 arba 25, o 30 būsimųjų žurnalistų¹⁴⁵. Nors, nusprendus priimti daugiau studentų, statistiniai žurnalistikos specialybės rodikliai ženkliai suprastėjo, 1980-aisiais formuojamas dar gausesnis – 40-ties – žurnalistų kursas. Tačiau, padaugėjus stojančiųjų, pastarųjų ir priimamų studentų santykis kiek pakilo: nuo 1980 iki 1987 m. į vieną vietą pretendavo vidutiniškai nuo 1,3 iki 2 studentų (1980 m. VVU vidutiniškai sulaukė 2,1¹⁴⁶, 1984 m. – 1,7¹⁴⁷, o 1987 m. – 2,3 pareiškimo į vietą¹⁴⁸). 1988 m. priėmimas vėl mažinamas iki 30, o 1990 priimti tik 22 pirmakursiai žurnalistai, todėl statistiniai rodikliai apgaulingai pagerėja: 1988 m. į vieną vietą pretenduoja 1,9, 1989 m. – 2,1, o 1990 m. jau net 4 studentai. Blogėjant priėmimo statistikai Žurnalistikos katedroje nuo devinto dešimtmečio pradžios imta svarstyti, kaip pagerinti stojančiųjų į žurnalistikos studijas rezultatus bei pritraukti daugiau stojančiųjų.

TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija atitarnavusiems Tarybinėje armijoje arba turintiems dviejų metų darbo stažą nuo septintojo dešimtmečio buvo numačiusi lengvatines stojimo į aukštąsias mokyklas sąlygas. Pastebima tendencija, kad kai kurie abiturientai, siekiantys studijuoti žurnalistiką, sąmoningai darbuodavosi kur nors dvejus metus, kad įgytų stažą¹⁴⁹: vadinamieji *stažininkai* kartais sudarydavo net apie 50 procentų visų į žurnalistikos specialybę priimamų studentų. Tokiu būdu prasčiau egzaminus išlaikę stojantieji įgydavo pranašumą prieš gabesnius abiturientus.

¹⁴⁵ 1976 m. dieninio skyriaus priėmimo komisijos dokumentai. Žinios apie priėmimo į pirmąjį kursą rezultatus. Vilnius, 1976. VUA, ap. 2, b. 1032, lap. 192.

¹⁴⁶ Pažyma apie studentų priėmimą į respublikos aukštąsias mokyklas 1980 metais. Vilnius, 1980. VUA, ap. 2, b. 1301, lap. 3-18.

¹⁴⁷ LTSR Aukščiausiosios tarybos Liaudies švietimo, mokslo ir kultūros komisijos sprendimas dėl kai kurių specialybių kontingento komplektavimo respublikos aukštosiuose mokyklose. Vilnius, 1984. VUA, ap. 2, b. 1550a, lap. 26-30.

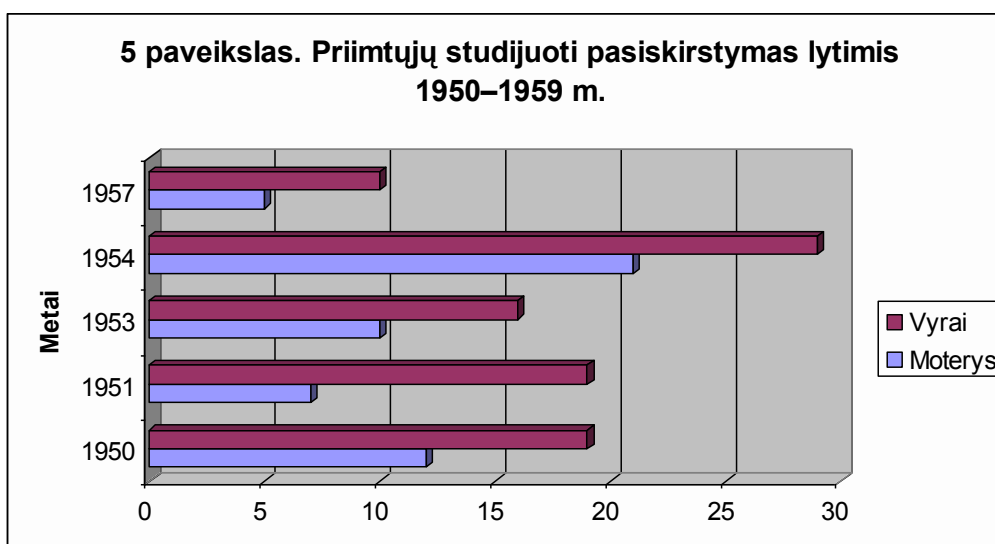
¹⁴⁸ Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegijos nutarimas dėl studentų ir moksleivių priėmimo į respublikos aukštąsias ir specialiąsias vidurines mokyklas rezultatų 1987 m. Vilnius, 1987. VUA, ap. 2, b. 1871, lap. 84-88.

¹⁴⁹ Docento J. Bulotos laiškas-atsakymas Kapsuko V. Mykolaičio-Putino mokyklos-internato mokytojais Vidai Grumšlytei. Vilnius, 1971. VUA, ap. 24, b. 502, lap. 8.

Kaip matome iš diagramos, pirmus dvejus metus (1965 ir 1966 m.) palengvinta stojimo tvarka buvo taikoma visiems stojantiejiems į dienes žurnalistikos studijas, t.y. visi stojantieji buvo arba demobilizuoti iš Tarybinės armijos, arba turintys bent dviejų metų darbo patirties. Aktyviausiai lengvatinėmis stojimo sąlygomis buvo naudojamosi nuo 1965 iki 1973 m.¹⁵⁰: 1967 m. *privilegiuotųjų* stojančiųjų buvo 27,5 %, 1968 m. – 24,3 %, 1970 m. – 14,1 %, 1971 m. – 29,5 %, 1972 m. – 16,9 %, 1973 m. – 28,4 %. Nuo 1974 m. tokiomis lengvatomis besinaudojančių būsimųjų studentų ženkliai sumažėjo – iki pat 1990 m.¹⁵¹ jų skaičius neviršijo 15 proc.

4.3 Studentų pasiskirstymas lytimis

Žurnalistikos katedrą apgailestauti vertė ne tik atsitiktiniai, ne patys gambiausi studentai, stojamųjų egzaminų barjerą įveikę tik lengvatų dėka. Apžvelgdamas žurnalistikos studijų trisdešimtmetį tuometinis katedros vedėjas S. Makauskas kaip neigiamą tendenciją įvardija žurnalistikos moteriškėjimą: <...> *pastaruoju metu mums didelį rūpestį kelia specialybės feminizacija. Darom kas nuo mūsų priklauso, o rezultatai štai kokie: I kurse – nepilni 22 % vyrų, II – 43 % (labai vyriškas), III – maždaug 31 %, IV – 33 %, V – 36 % <...>*.¹⁵² Tik žurnalistų rengimo pradžioje ši specialybė, vertinant pagal studentų pasiskirstymą lytimis, buvo vyriška¹⁵³.

1959-aisiais dienes žurnalistikos studijų vykdymas penkeriems metams sustabdomas. Atkūrus dienesio skyriaus veiklą (1965 m.) kurį laiką lyčių pusiausvyrą buvo daugmaž išlaikyta:

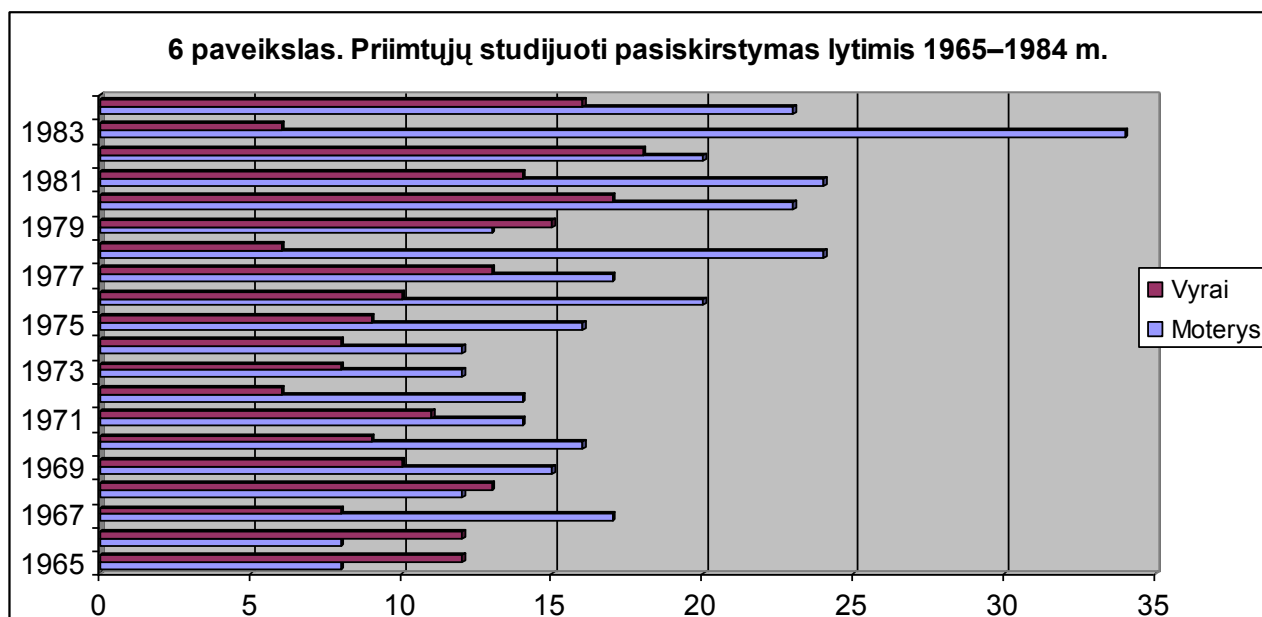
¹⁵⁰ 1969 m. nėra duomenų apie lengvatinėmis stojimo sąlygomis pasinaudojusius asmenis.

¹⁵¹ Apie 1976 ir 1985 m. stojančiuosius duomenų nėra.

¹⁵² *Žurnalistikos katedros absolventai*. Vilnius, 1979. VUA, ap. 24, b. 518, lap. 30.

¹⁵³ Informacija apie 1949, 1952, 1955, 1956, 1958 ir 1959–1964 m. priimtų studentų pasiskirstymą lytimis nėra išlikusi.

1965–1971 m. priėmimo duomenys rodo, kad kurį laiką dienes žurnalistikos studijas pasirinkusių studentų kontingentas išliko daugiau vyriškas, tačiau šiuo laikotarpiu jau pastebimos ryškios specialybės moteriškėjimo tendencijos.

Nuo 1972 m. dėl įvairių priežasčių auditorijose dominavo merginos. Anot pirmosios laidos absolvento docento B. Raguočio, specialybės moteriškėjimui įtakos turėjo tai, kad merginos stropiau mokėsi ir geriau laikė stojamuosius egzaminus¹⁵⁴. Nors katedros personalas įvairiais būdais stengėsi šią disproporciją likviduoti arba bent jau sumažinti, iki pat nagrinėjamo laikotarpio pabaigos – nepriklausomai nuo priimamų studentų skaičiaus – dieniniame žurnalistikos mokymo skyriuje vyriškos lyties studentų buvo mažuma¹⁵⁵.

Įgyvendinti studentų lyčių pusiausvyrą buvo sudėtinga. 1983 m. mokslo metų pradžioje vykusiame posėdyje dėstytojas Danielius Mickevičius dalijosi žvalgybos rezultatais: apklausus kelis į lietuvių kalbą, o ne į žurnalistiką stojančius vaikus, paaiškėjo, jog juos nuo žurnalistikos studijų atgraso kūrybinis konkursas ir reikalavimas pateikti spaudoje paskelbtų autorinių darbų iškarpas¹⁵⁶. Šiame kontekste pateiktas siūlymas drauge su LTSR Žurnalistų sąjungos atstovais aplankyti kūrybinius susivienijimus ir, išsiaiškinus, kurie moksleiviai turi rimtų ketinimų studijuoti žurnalistiką, padėti jiems išspausdinti kūrinėlius rajoninėje spaudoje. Po metų, 1984 m. rugsėjį, apžvelgiant stojamuosius egzaminus ir kūrybinį konkursą konstatuota, jog paruošiamasis darbas buvo veiksmingas¹⁵⁷: parenkant, orientuojant ir skatinant būsimuosius žurnalistus pagerėjo

¹⁵⁴ Pokalbis su docentu Broniumi Raguočiu. Vilnius, 2010. Priedas Nr. 13, p. 80.

¹⁵⁵ Nuo 1985-ųjų duomenys apie į tuometinį Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universitetą priimtų studentų pasiskirstymą lytimis nebuvo fiksuojami.

¹⁵⁶ Žurnalistikos katedros protokolai. Vilnius, 1983. VUA, ap. 24, b. 660, lap. 1–6.

¹⁵⁷ Žurnalistikos katedros protokolai. Vilnius, 1984. VUA, ap. 24, b. 714, lap. 1–4.

stojamųjų egzaminų ir kūrybinio konkurso rezultatai, į žurnalistikos specialybę priimta 16 puikiai pasiruošusių vaikinų. Deja, nuo 1985 iki 1990 m. universiteto pateikiamose studentų priėmimo statistinėse ataskaitose priimtųjų studijuoti pasiskirstymas lytimis nebenurodomas. Dėl šios priežasties sudėtinga nustatyti, ar toks būsimų studentų skatinimas buvo efektyvus.

IŠVADOS

Žurnalistikos – kaip aukštojo mokslo disciplinos – reikalingumas Lietuvoje buvo svarstomas jau nuo trečiojo XX a. dešimtmečio pradžios, o daugiau ar mažiau sistemingas žiniasklaidos specialistų rengimas vykdytas iki 1943-ųjų. Tačiau 1949-aisias Vilniaus universitete pradėtas žurnalistų mokymas nebuvo tęstinis: dauguma iškilių asmenybių, XX a. pirmoje pusėje mėginusių kurti žurnalistikos mokymo tradiciją, buvo neparankūs sovietinei valdžiai, todėl ir jų indėlis į žurnalistų mokymą išbrauktas iš žurnalistikos istorijos, o lietuviškos žurnalistikos mokyklos užuomazgas pakeitė Maskvos diktuojamos mokymo programos.

Nors žurnalistikos studijų atsiradimą Vilniaus universitete iš dalies paskatino pokario metais suaktyvėjusi periodikos leidyba, lemiamą vaidmenį čia atliko bendrosios Sovietų Sąjungos aukštojo mokslo tendencijos: 1947-aisiais žurnalistiką pradėta dėstyti Maskvos valstybiniame M. V. Lomonosovo vardo universitete. Ir jau po poros metų – 1949-ųjų rudenį – Vilniaus universitete suformuotas pirmasis žurnalistikos specialybės studentų kursas.

Ilgą laiką žurnalistikos studijų vieta sovietinėje aukštojo mokslo sistemoje nebuvo aiškiai apibrėžta: studijų programą pradėta įgyvendinti ją prišliejus prie Lietuvių literatūros katedros ir tik po trejų metų įkuriamas savarankiškas Istorijos-filologijos fakulteto padalinys – Žurnalistikos katedra. O 1968-aisiais, reorganizuojant tuo metu didžiausią universitete Istorijos-filologijos fakultetą, žurnalistų rengimas patikėtas Istorijos fakultetui. Vis dėlto iki aštuntojo dešimtmečio vidurio nemaža dalis žurnalistikos studentams dėstomų disciplinų, be specialybės ir bendrauniversitetinių užsiėmimų, buvo filologinio pobūdžio.

Pirminė žurnalistikos studijų programos struktūra keitėsi neženkliai, tačiau dėstomi dalykai buvo koreguojami gana dažnai. Tiriamu laikotarpiu žurnalistikos mokymo planai kito vienuolika kartų: toks dažnas mokymo programų keitimasis rodo permainingą žurnalistikos studijų organizavimo kryptį, prisitaikymą prie reformuojamos aukštojo mokslo sistemos ir nuolatinės geresnių sprendimų paieškas. Kita vertus, dažnas mokymo planų pertvarkymas taip pat byloja apie ganėtinai nestabilią sovietinę aukštojo mokslo sistemą, bendros vizijos nebuvimą.

Kaip ir visos analizuojamu laikotarpiu Vilniaus universitete vykdytos studijų programos, žurnalistikos mokymas buvo ideologizuotas ir politizuotas. Iki šeštojo dešimtmečio antros pusės Maskvos valstybinis universitetas pateikdavo unifikuotas mokymo programas. Jų keisti kitos sąjunginės aukštosios mokyklos neturėjo galios. Tik nuo septintojo dešimtmečio, sušvelnėjus sovietiniam režimui, atsižvelgiant į šalies ar universiteto specifiką, reikmes bei galimybes, aukštosioms mokykloms leista šiek tiek koreguoti mokymo planus. Šiuos aukštojo mokslo sistemai itin palankius pakeitimus atspindi jau 1959-aisiais patvirtinta žurnalistikos mokymo programa:

studijų dalykų sąrašą papildė disciplinos, dėstomos atsižvelgiant į universiteto, respublikos arba šalies specifiką. TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijai suteiktos galios respublikos lygmeniu priimti atitinkamus sprendimus palengvino aukštųjų mokyklų darbą rengiant kvalifikuotus, lokalias aktualijas išmanančius specialistus. Galiausiai devintajame dešimtmetyje intensyviai buvo stengiamasi prisitaikyti prie šalyje vykstančių procesų: palaipsniui ideologines ir politines disciplinas pakeitė universalesni ir politiškai mažiau angažuoti teoriniai ir praktiniai užsiėmimai.

Vilniaus universitete pradėjus vykdyti žurnalistikos studijų programą, ši specialybė pritraukė daug studentų. Vis dėlto viena opiausių pirmųjų studijų metų problemų – kvalifikuotų dėstytojų stygius. Šį sunkumą ilgainiui pavyko išspręsti pasitelkiant redakcijose dirbančius žurnalistus-praktikus taip pat specialistus, studijas baigusius svetur, bei dėstytojauti kviečiantis gabiausius žurnalistikos absolventus. Analizuojamu laikotarpiu Žurnalistikos katedros akademinio personalo branduolį sudarė ir sistemingai žurnalistikos mokslą kūrė bei įgyvendino: Jonas Karosas, Jonas Bulota, Juozas Oguzas, Bronius Raguotis, Stasys Makauskas, Liubomiras Viktoras Žeimantas, Elena Vida Kazlauskienė, Skirmundas Jonas Valiulis, Aleksandras Remeikis, Jonas Laimonas Tapinas, Virginija Labžentytė–Krivickienė, Albinas Romualdas Pačėsa, Danguolė Skarbalienė, Valdas Bartasevičius, Juozapas Laucius, Vilius Užtupas, Rimantas Pleikys. Nors tiek etatinių, tiek valandinių dėstytojų kolektyvas kito gana dažnai, šie katedros darbuotojai daugiausiai prisidėjo prie studijų organizavimo ir kokybiško žiniasklaidos specialistų parengimo.

1975-aisiais pradėjus specializuoti žurnalistikos studentus bei įkūrus mokomuosius kabinetus ir laboratorijas, padidėjo darbo apimtys – katedrai skirta daugiau etatų. Išaugus tiek studentų, tiek darbuotojų skaičiui, jau 1982-ųjų pabaigoje imamas svarstyti katedros skėlimo klausimas. Žurnalistikos katedros reorganizacija tapo būtina siekiant užtikrinti kokybiškas studijas, kompetentingų spaudos, radijo, televizijos bei fotožurnalistikos specialistų parengimą ir produktyvesnį dėstytojų darbą: svarstyti keli padalinio pertvarkymo variantai, tačiau galiausiai 1985-aisiais Žurnalistikos katedra dalinama į dvi – Spaudos (arba Periodikos) žurnalistikos bei Radijo ir televizijos (arba Audiovizualinės) žurnalistikos katedras. Buvo viliamasi, kad katedrų atskyrimas leis efektyviau organizuoti darbą bei vykdyti jo kontrolę, o esant mažesniai studentų skaičiui pagerės auklėjamasis darbas, akademinis personalas turės daugiau laiko moksliniams tyrimams plėtoti (dėl mokslinės veiklos vykdymo, tiksliau, – nevykdymo, katedros personalas buvo nuolat kritikuojamas tiek dekanato, tiek ir ministerijos: tiriamu laikotarpiu disertacijas apsigynė tik septyni katedros dėstytojai).

Analizuojamu laikotarpiu žurnalistikos studijos išgyveno tiek pakilimų, tiek nuosmukių periodus. Vienas sudėtingiausių etapų žurnalistikos mokymo procese – 1960 m. sustabdyta dieninio studijų skyriaus veikla. Penkerius metus (iki 1965 m.) studentai buvo priimami tik į neakivaizdines

studijas. Šis penkmetis atnešė nemenką nuostolį žurnalistikos studijoms: vyko tik formalizuotas neakivaizdinis studentų mokymas, reikalavimų kartelė nuleista daug žemiau nei mokant studentus dieniniame skyriuje. Paradoksalu, tačiau atgavus teisę būsimojus žurnalistus rengti dieniniame skyriuje, ši studijų forma nebebuvo tokia populiari: švietimo sistemos pakeitimų nulemti trukdžiai ir įvairūs organizaciniai sunkumai nulėmė ryškius dieninių žurnalistikos studijų populiarumo svyravimus.

Priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universitetą statistikos analizė parodė, kad žurnalistikos studijų aukso amžiumi galima vadinti du laikotarpius. Pirmasis tęsėsi nuo studijų pradžios 1949-aisiais iki dieninio skyriaus veiklos sustabdymo 1960-aisiais, antrasis truko nuo 1967-ųjų iki 1975-ųjų, augimo tendencijos taip pat pastebimos nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje (nuo 1989 m.). Tačiau šie duomenys tik iš dalies atspindi žurnalistikos studijų populiarumą: deja, nėra oficialios statistikos, kiek pageidaujančiųjų studijuoti pasitraukdavo iš stojamųjų egzaminų jau po kūrybinio konkurso.

Nepaisant išvardintų kliūčių ir nesklaidumų, žurnalistikos mokymas sovietiniais metais buvo vykdomas gana sistemingai, iš žurnalistų-praktikų ir žurnalistikos studijų programos absolventų sugebėta suburti ganėtinai stabilų dėstytojų kolektyvą, parengusį per tūkstantį žiniasklaidos specialistų. Dalis jų ir šiandien turi didelės įtakos Lietuvos žiniasklaidos sistemai.

SUMMARY

The object of master's thesis is the Journalism studies at Vilnius University from its beginning in 1949 to 1991 when the Departments of Printed Journalism, Radio and Television were converted to the Journalism Institute.

The main objective of this thesis is to analyze the journalism education in Vilnius University from 1949 to 1991. Primary purpose is to review the main tendencies of soviet high education system and to research the processes of reorganizing the academic departments of Journalism studies. In addition to analyze the changes that took place in Journalism study programme, to represent the academic staff, to introduce the statistics revealing how many school-leavers wanted to enter studies of journalism and how many of them succeeded.

The researcher used theoretical and empirical methods: comparative historical, data analysis, interview research methods. The majority of the information and data sources were found in the Archives of Vilnius University (legislations of the rectors, History and Philology Faculty's protocols (it was reorganized to History Faculty in 1968) council and Journalism Institute's sessions, personnel department files): it was the only valuable source providing the accurate information about Journalism studies and their development in 1949-1991. Furthermore, the researcher used the interviews with docents Bronius Raguotis and Liubomiras Viktoras Žeimantas as an information source. The master's theses also include information concerning the history and development of Vilnius University.

The period from 1949 to 1991 was full of ups and downs. From 1960 to 1965 Vilnius University suggested school-leavers to enter part-time Journalism studies because full-time Journalism studies were stopped. These five years caused an enormous damage to Journalism studies, because of formalized part-time students' teaching. The requirements for students were too low to compare to the requirements of full-time journalism studies.

Furthermore, when the right to launch full – time Journalism study programme was gained by the University again, the transformations of programme and difficulties experienced in studies management affected the popularity of full-time Journalism studies. Despite all the obstacles of the bureaucracy and poor study management, the studies of journalism were serious and intensive since 1949. Professional journalists and journalism alumni joined the University and became a part of academic community. They worked at the university passionately and helped more than thousand students to become professional journalists and sharpen their profession skills. The majority of them is working in media outlets today and has huge impact on Lithuania's journalism.

ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS

ŠALTINIAI

1. *Aleknavičius, Gintaras*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 12787K, 55 lap.
2. *Ataskaita apie Žurnalistikos katedros 1977 metais įdiegtas naujoves mokymo ir auklėjimo procese*. Vilnius, 1977. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 516, lap. 5.
3. *Bartasevičius, Valdas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 18932K, 96 lap..
4. *Bračienė, Genovaitė*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2004K, 14 lap.
5. *Bulota, Jonas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 12727K, 110 lap.
6. *Burneikienė, Genovaitė*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 18735K, 128 lap.
7. *Buteliauskas, Juozas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 7909K, 11 lap.
8. *Diplomų išdavimo registracijos knyga 1954-1973 m.: Vilniaus valstybinis V. Kapsuko universitetas*. Vilniaus universiteto archyvas.
9. *Gudonytė, Marija*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 125V, 30 lap.
10. *Istorijos fakulteto Konkursų-perrinkimų komisijos posėdžio protokolas Nr. 5*. Vilnius, 1986. Vilniaus universiteto archyvas, b. 10511K, lap. 73–74.
11. *Istorijos-filologijos fakulteto mokslo personalo narių, parašiusių arba rašančių kandidatines disertacijas, sąrašas*. Vilnius, 1958. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 167, lap. 33.
12. *Istorijos-filologijos fakulteto partinio ir profbiuro nutarimas „Apie fakulteto dėstytojų, baigusią aspirantūrą, disertacijų rašymą“*. Vilnius, 1959. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 167, lap. 37–38.
13. *Istorijos-filologijos fakulteto kvalifikuotų mokslinių kadro parengimo perspektyvinis planas 1959–1965 m.m.* Vilnius, 1959. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 167, lap. 39.
14. *Istorijos-filologijos fakulteto mokslų kandidatų parengimo planas 1963–1965 m. m.* Vilnius, 1963. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 167, lap. 41.
15. *Istorijos ir filologijos fakulteto tarybos posėdžio protokolo Nr. 7 išrašas*. Vilnius, 1956. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 124, lap. 27–31.
16. *Istorijos ir filologijos fakulteto tarybos posėdžio protokolo Nr. 76 išrašas*. Vilnius, 1966. Vilniaus universiteto archyvas, b. 7698K, lap. 38–39.
17. *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1975 m. birželio 13 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1975. Vilniaus universiteto archyvas, b. 7698K, lap. 51–53.

18. *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1977 m. vasario 28 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1977. Vilniaus universiteto archyvas, b. 11227K, lap. 37–41.
19. *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1980 m. balandžio 14 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1980. Vilniaus universiteto archyvas, b. 15696K, lap. 36–39.
20. *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1980 m. birželio 30 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1980. Vilniaus universiteto archyvas, b. 16782K, lap. 43–44.
21. *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1984 m. vasario 20 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1984. Vilniaus universiteto archyvas, b. 9310K, lap. 12–15.
22. *Išrašas iš Žurnalistikos katedros 1985 m. balandžio 16 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1985. Vilniaus universiteto archyvas, b. 9181K, lap. 32–34.
23. *Juodakis, Virgilijus*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 15696K, 86 lap.
24. *Karosas, Jonas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 5252K, 118 lap.
25. *Kazakevičius, Vytautas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 1045V, 36 lap.
26. *Kazlauskienė, Elena Vida*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 11227K, 77 lap.
27. *Kezys, Aleksandras*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 16172K, 28 lap.
28. *Kimbartaitė, Janina*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 9181K, 53 lap.
29. *Krivickas, Povilas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2420V, 6 lap.
30. *Labžentytė-Krivickienė, Virginija*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 7369K, 93 lap.
31. *Laucius, Juozapas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2726V, 77 lap.
32. *Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegijos nutarimas dėl studentų ir moksleivių priėmimo į respublikos aukštąsias ir specialiąsias vidurines mokyklas rezultatų 1987 m.* Vilnius, 1987. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1871, lap. 84–88.
33. *Lietuvos TSR Ministrų tarybos Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininko įsakymas Nr. 623*. Vilnius, 1960. Vilniaus universiteto archyvas, b. 7698K, lap. 31.
34. *LTSR Aukščiausiosios tarybos Liaudies švietimo, mokslo ir kultūros komisijos sprendimas dėl kai kurių specialybių kontingento komplektavimo respublikos aukštosiose mokyklose*. Vilnius, 1984. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1550a, lap. 26–30.
35. *Lukošiūnas, Marius*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 18749K, 151 lap.
36. *Mačianskas, Antanas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 16210K, 19 lap.
37. *Makauskas, Stasys*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 7698K, 83 lap.
38. *Mickevičius, Danielius*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2788V, 60 lap.
39. *Mockus, Regimantas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 318V, 27 lap.

40. *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1967. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus V. Kapsuko universiteto mokymo planai (stacionarinis skyrius) 1964–1973 m., lap. 28.
41. *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1976. Vilniaus universiteto archyvas, LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija. 1975 m. mokymo planai (fakultetiniai), lap. 65.
42. *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1983. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus 1985 – 1987 m. mokymo planai.
43. *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1988. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus 1987–1989 m. mokymo planai, lap. 63.
44. *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1988. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus I kurso fakultetiniai mokymo planai, lap. 17.
45. *Mokymo planas. Specialybė – žurnalistika*. Vilnius, 1989. Vilniaus universiteto archyvas, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokymo skyriaus 1989 m. fakultetiniai mokymo planai, lap. 48.
46. *Oguzas, Juozas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2475V, 123 lap.
47. *Pačėsa, Albinas Romualdas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 16573K, 66 lap.
48. *Padegimaitė, Audronė Vita*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 1585V, 22 lap.
49. Partinės grupės ir katedros posėdžio, vykusio 1983 m. sausio 17 d., protokolas. Vilnius, 1983. Vilniaus universiteto archyvas, b. 11227K, lap. 68–73.
50. *Pažyma apie studentų priėmimą į respublikos aukštąsias mokyklas 1980 metais*. Vilnius, 1980. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1301, lap. 3–18.
51. *Petrauskas, Virgilijus*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2126K, 21 lap.
52. *Pleikys, Rimantas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 9310K, 34 lap.
53. Pokalbio su docentu Broniumi Raguočiu jo namuose Vilniuje 2010.05.21 garso įrašas. Skaitmeninis garso archyvas.
54. Pokalbio su docentu Liubomiru Viktoru Žeimantu jo namuose 2011.04.20 garso įrašas. Skaitmeninis garso archyvas.
55. *Priedas Nr. 1 prie Žurnalistikos katedros 1985 m. kovo 25 d. posėdžio protokolo*. Vilnius, 1985. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 714, lap. 153–156.

56. *Pūras, Kazimieras*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 1206V, 8 lap.
57. *Raguotis, Bronius*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 13294R, 98 lap.
58. *Remeikis, Aleksandras*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 3293V, 87 lap.
59. *Semaška, Algimantas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 438V, 24 lap.
60. *Skarbalienė, Danguolė*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 20418K, 164 lap.
61. *Studentų priėmimas į Vilniaus Valstybinį V.Kapsuko vardo universitetą pagal fakultetus ir specialybes 1945–1956 m.* Vilnius, 1956. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 251, lap. 26–27.
62. *Studentų priėmimo į Vilniaus Valstybinį V.Kapsuko vardo universitetą 1960–70 m. m. planas.* Vilnius, 1960. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 392, lap. 76–77.
63. *Šimukauskaitė, Ramutė*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 9023K, 27 lap.
64. *Šniukas, Domijonas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2854V, 58 lap.
65. *Štuikienė, Dovilė*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 9022K, 20 lap.
66. *Švanas, Vilius*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2859V, 33 lap.
67. *Tapinas, Jonas Laimonas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 16782K, 140 lap.
68. *Tvarijonaitė, Eglė*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 9756K, 15 lap.
69. *Užtupas, Vilius*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 13260K, 71 lap.
70. *Valiulis, Skirmundas Jonas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 10511K, 161 lap.
71. *Vercinkevičius, Juozas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 10513K, 33 lap.
72. *Zenkevičius, Vytautas*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2900K, 8 lap.
73. *Žeimantas, Liubomiras Viktoras*. Vilniaus universiteto archyvas, personalo byla Nr. 2870V, 94 lap.
74. *1951–52 m. m. stojamųjų egzaminų tvarkaraštis.* Vilnius, 1951. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 51, lap. 11–12.
75. *1955/56 ir 1956/57 studentų priėmimo medžiaga.* Vilnius, 1955. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 222, lap. 23–32.
76. *1956/1957 mokslo metų fakulteto mokslinio tiriamojo darbo planai ir ataskaitos.* Vilnius, 1956. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 148, lap. 1–9.
77. *1976 m. dieninio skyriaus priėmimo komisijos dokumentai. Žinios apie priėmimo į pirmąjį kursą rezultatus.* Vilnius, 1976. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1032, lap. 192.
78. *VVU Istorijos-filologijos fakulteto Tarybos posėdžio, įvykusio 1966 m. balandžio mėn. 19 d., protokolo Nr. 76 išrašas.* VUA, b. 7698K, lap. 38–39.

79. *VVU Istorijos fakulteto Konkursų – perrinkimų komisijos posėdžio protokolas Nr. 6.* Vilnius, 1984. Vilniaus universiteto archyvas, b. 10511K, lap. 60–62.
80. *VVU Istorijos fakulteto Konkursų – perrinkimų komisijos posėdžio protokolas Nr. 14.* Vilnius, 1985. Vilniaus universiteto archyvas, b. 3293V, lap. 60.
81. *VVU 1954 m. kontroliniai etatų sąrašai.* Vilnius, 1954. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 208, lap. 19.
82. *VVU 1957 m. etatų formuliarai.* Vilnius, 1957. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 295, lap. 22.
83. *VVU kadru įskaitos asmens lapas.* Vilnius, 1654. Vilniaus universiteto archyvas, b. 13294R, lap. 3.
84. *VVU mokslo personalo ir pagalbinių personalo etatų paskirstymo projektas. 1953–54 m. m. s. Istorijos-filosofijos fakulteto personalo paskirstymas.* Vilnius, 1953. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 176, lap. 13–19.
85. *VVU rektoriaus įsakymas Nr. 2641.* Vilnius, 1949. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 44, lap. 68.
86. *VVU rektoriaus įsakymas Nr. 6668.* Vilnius, 1949. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2P, b. 24, lap. 13.
87. *VVU studentų skaičius.* Vilnius, 1954. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 157, lap. 89–90.
88. *Vilniaus valstybinio universiteto Neakivaizdinio ir vakarinio mokymo skyriaus 1954–1980 m. diplomų išdavimo registracijos knyga.* Vilniaus universiteto archyvas, 208 lap.
89. *Vilniaus valstybinio V.Kapsuko vardo universiteto 1963–1970 m. priėmimo plano projektas.* Vilnius, 1963. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 392, lap. 68.
90. *Vilniaus valstybinio V.Kapsuko vardo universiteto studentų skaičius fakultetais, specialybėmis ir kursais 1966 m. spalio mėn. 1 d.* Vilnius, 1966. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 547, lap. 9–10.
91. *Vilniaus valstybinio V.Kapsuko vardo universiteto studentų skaičius fakultetais, specialybėmis ir kursais 1967 m. rugsėjo mėn. 1 d.* Vilnius, 1967. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 569, lap. 16–17.
92. *Žinios apie 1965/66 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko vardo universitetą dieninių skyrių rezultatus.* Vilnius, 1965. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 529, lap. 93–94.
93. *Žinios apie 1966/67 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto dieninių skyrių rezultatus.* Vilnius, 1966. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 549, lap. 72–73.

94. *Žinios apie 1967/68 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1967. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 571, lap. 45–47.
95. *Žinios apie 1968/69 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1968. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 610, lap. 6.
96. *Žinios apie 1969/70 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1969. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 669, lap. 3–4.
97. *Žinios apie 1970/71 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1970. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 711, lap. 18–19.
98. *Žinios apie 1971/72 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1971. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 757, lap. 47–50.
99. *Žinios apie 1972/73 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1972, Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 795, lap. 11–12.
100. *Žinios apie 1973/74 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1973. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 854, lap. 49–50.
101. *Žinios apie 1974/75 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1974. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 903, lap. 6–7.
102. *Žinios apie 1975/76 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1975. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 964, lap. 308.
103. *Žinios apie 1976/77 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1976. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1032, lap. 192.
104. *Žinios apie 1977/78 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1977. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1108, lap. 93.
105. *Žinios apie 1978/79 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1978. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1162, lap. 63.

106. *Žinios apie 1979/80 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1979. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1227, lap. 114.
107. *Žinios apie 1980/81 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1980. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1301, lap. 184.
108. *Žinios apie 1981/82 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1981. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1352, lap. 157.
109. *Žinios apie 1982/83 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1982. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1415, lap. 52–53.
110. *Žinios apie 1983/84 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1983. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1485a, lap. 84–85.
111. *Žinios apie 1984/85 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1984. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1550, lap. 6–8.
112. *Žinios apie 1986/87 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1986. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1821, lap. 126–128.
113. *Žinios apie 1987/88 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1987. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1871, lap. 124–125.
114. *Žinios apie 1988/89 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1988. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1924, lap. 98–100.
115. *Žinios apie 1989/90 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1989. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1973, lap. 55–57.
116. *Žinios apie 1990/91 m. m. studentų priėmimo į Vilniaus valstybinį V. Kapsuko universiteto dieninį skyrių rezultatus.* Vilnius, 1990. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 2006, lap. 85–87.
117. *Žurnalistikos katedros absolventai.* Vilnius, 1979. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 518, lap. 30.

118. *Žurnalistikos katedros darbo planai ir ataskaitos 1956–1967 m.m. Žurnalistikos katedra ir jos veikla [katedros vedėjo ataskaita].* Vilnius, 1967. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 161, lap. 37–38.
119. *Žurnalistikos katedros mokslo-tiriamąjo darbo ataskaita už 1956 metus.* Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 102, lap. 13–14.
120. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1952 m. rugsėjo 4 d., protokolas.* Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 86, lap. 2.
121. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1952 m. rugsėjo 17 d., protokolas.* Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 86, lap. 3–7.
122. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1953 m. rugpjūčio 29 d., protokolas.* Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 101, lap. 1–2.
123. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1954 m. vasario 25 d., protokolas.* Vilniaus universiteto archyvas, ap. 16, b. 101, lap. 31–33.
124. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1963 m. balandžio 1 d., protokolas.* Vilniaus universiteto archyvas, b. 2126K, lap. 20–21.
125. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1980 m. rugpjūčio 29 d., protokolas.* Vilnius, 1980. Vilniaus universiteto archyvas, b. 2726V, lap. 23–24.
126. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1981 m. balandžio 9 d., protokolas.* Vilnius, 1981. Vilniaus universiteto archyvas, b. 7369K, lap. 23–25.
127. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1982 m. gruodžio 6 d., protokolas.* Vilnius, 1982. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 613, lap. 17–20.
128. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1983 m. kovo 2 d., protokolas.* Vilnius, 1983. Vilniaus universiteto archyvas, b. 12727K, lap. 76–78.
129. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1984 m. lapkričio 29 d., protokolas.* Vilnius, 1984. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 714, lap. 63–67.
130. *Žurnalistikos katedros posėdžio, įvykusio 1985 m. kovo 25 d., protokolas.* Vilnius, 1985. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 24, b. 714, lap. 150–152.
131. *Žurnalistikos katedros protokolai.* Vilnius, 1983. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 660, lap. 1–6.
132. *Žurnalistikos katedros protokolai.* Vilnius, 1984. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 24, b. 714, lap. 1–4.
133. *Этатный формуляр профессорского преподавательского состава Вильнюсского государственного университета им. В. Каспукаса на 1956/1957 учебный год.* Vilnius, 1956. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 61, lap. 16–24.

134. *Распределение студентов по курсам и специальностям на 15 сентября 1957 года.* Vilnius, 1957. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 276, lap. 20.
135. *Распределение студентов по курсам и специальностям на 1 октября 1959 года.* Vilnius, 1959. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 342, lap. 5.
136. *Распределение студентов по курсам и специальностям на 1 октября 1960 года.* Vilnius, 1960. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 368, lap. 35–36.
137. *Учебный план. Специальность журналистика.* Москва, 1949. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 47, lap. 15–16.
138. *Учебный план. Специальность журналистика.* Москва, 1953. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 155, lap. 30–31.
139. *Учебный план. Специальность журналистика.* Москва, 1955. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 218, lap. 9–10.
140. *Учебный план. Специальность журналистика.* Москва, 1958. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 341, lap. 88.
141. *Учебный план. Специальность журналистика.* Москва, 1964. Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 493, lap. 12.

LITERATŪRA

142. ALEKNONIS, Gintaras. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 17.
143. BARTASEVIČIUS, Valdas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 58.
144. BENDŽIUS, Andrius. Vilniaus valstybinis V. Kapsuko vardo universitetas 1944–1966. In *Vilniaus universitetas*. Vilnius, 1966, p. 145–231.
145. *Bibliotekininkystės studijos Vilniaus universitete*. Vilnius, 1999, 371 p.
146. BULOTA, Jonas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 77–78.
147. BULOTA, Jonas. Periodinės spaudos raida Lietuvoje. In *Žurnalisto žinynas*. Kaunas, 1992, p. 23–68.
148. BURNEIKIENĖ, Genovaitė. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 79.
149. CHABE, Alexander. *Soviet Education Faces the 70's*. New York, 1970. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2011 m. vasario 16 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_197004_chabe.pdf>.
150. GUDAITIS, Leonas. *Žurnalistikos mokslas ir mokymas Lietuvoje*. In Juozas Keliuotis. *Žurnalistikos paskaitos*. Kaunas, 2000, 199 p.

151. JEGELEVIČIUS, Sigitas ; KAUBRYŠ, Saulius. Vilniaus universiteto atkūrimas ir du jo raidos keliai (1918–1944). In *Alma Mater Vilnensis: Vilniaus universiteto istorijos bruožai*. Vilnius, 2009, p. 637–798.
152. JUODAKIS, Virgilijus. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 195–196.
153. JUODAKIS, Virgilijus. *Susipažinkime. Žurnalistikos specialybė Vilniaus universitete 1949–1999*. Vilnius, 1999, 110 p.
154. KAROSAS, Jonas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 209.
155. KELIUOTIS, Juozas. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Vilnius, 2006, t. 9, p. 710–711.
156. KELIUOTIS, Juozas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 219.
157. KRIVICKIENĖ, Virginija. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 248.
158. LAUCIUS, Juozapas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 265.
159. MAKASKAS, Stasys. Profesinis žurnalistų ruošimas Tarybų Lietuvoje. In *Žurnalistika 1972*. Vilnius, 1993, p. 93–96.
160. MAKASKAS, Stasys. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 310.
161. MOOS, Elizabeth. *Higher Education In Soviet Union*. New York, 1956. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2011 m. vasario 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.archive.org/details/HigherEducationInTheSovietUnion>> .
162. NUGARAITĖ, Audronė. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 363.
163. OGUZAS, Juozas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 365.
164. PEČIULIS, Žygintas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 382.
165. Periodinė spauda. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Vilnius, 2007, t. 12, p. 472–479.
166. PLEIKYS, Rimantas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 390.
167. Profesinis žurnalistų rengimas. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Vilnius, 2007, t. 12, p. 487.
168. PŠIBILSKIS, Vygintas Bronius. Vilniaus universitetas sovietinės valdžios metais (1944–1990). In *Alma Mater Vilnensis: Vilniaus universiteto istorijos bruožai*. Vilnius, 2009, p. 799–904.
169. PŠIBILSKIS, Vygintas Bronius. Vilniaus universitetas 1944–1990 metais. In *Vilniaus universiteto istorija 1579–1994*. Vilnius, 1994, p. 265–318.
170. RAGUOTIS, Bronius. In *Knygotyra. Enciklopedinis žodynas*. Vilnius, 1977, p. 303.
171. RAGUOTIS, Bronius. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 415.
172. RAGUOTIS, Bronius. Žurnalistų rengimas Lietuvoje. In *Žurnalistų žinynas*. Kaunas, 1992, p. 19–22.
173. REMEIKIS, Aleksandras. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 424.
174. TAPINAS, Jonas Laimonas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 502.

175. UŽTUPAS, Vilius. In *Knygotyra. Enciklopedinis žodynas*. Vilnius, 1977, p. 377.
176. VAIŠNYS, Andrius. University journalism study programme in the context of higher education and science reform. In *Journalism research No. 2*. Vilnius, 2009, p. 81–97.
177. VAIŠNYS, Andrius. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 542.
178. VALIULIS, Skirmundas Jonas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 546.
179. VERCINKEVIČIUS, Juozas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 553.
180. *Vilniaus universiteto istorija 1940–1979*. Vilnius, 1979, 436 p.
181. ŽEIMANTAS, Liubomiras Viktoras. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 577.
182. Žurnalistikos katedra. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 589.
183. Žurnalistų rengimas. In *Žurnalistikos enciklopedija*. Vilnius, 1997, p. 591–592.
184. *История факультета Журналистики с 1947 по 1966 годы* [Interaktyvus]. [Maskva]: Maskvos valstybinis M. V. Lomonosovo vardo universitetas [Žiūrėta 2011 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.journ.msu.ru/about/history/40-70.php> >.

PRIEDAI

1 priedas. 1949 m. mokymo planas

2 priedas. 1953 m. mokymo planas

3 priedas. 1955 m. mokymo planas

4 priedas. 1959 m. mokymo planas

5 priedas. 1964 m. mokymo planas

6 priedas. 1967 m. mokymo planas

7 priedas. 1976 m. mokymo planas

8 priedas. 1983 m. mokymo planas

9 priedas. 1987 m. mokymo planas

10 priedas. 1988 m. mokymo planas

11 priedas. 1989 m. mokymo planas

12 priedas. Žurnalistikos akademinų padalinių darbuotojai 1949–1991 m.

**13 priedas. Pokalbis su žurnalistu, Spaudos žurnalistikos katedros vedėju
(1985–1994) ir ilgamečiu dėstytoju docentu Broniumi Raguočiu. Vilnius, 2010 m.
gegužė.**

Kaip vertinate pirmuosius bandymus ruošti žurnalistus: Mato Šalčiaus rengti kursai, Kazio Binkio paskaitos, galiausiai – Juozo Keliuočio Vytauto Didžiojo universitete dėstytas tarpfakultetinis žurnalistikos kursas. Ar galima juos vadinti pirmaisiais žingsniais lietuviškosios žurnalistikos mokyklos link?

Neabejotinai. Reikalas rengti žurnalistus arba pasitobulinti buvo keliamas jau XX a. pradžioje. Visų pirma – Gabrielės Petkevičaitės-Bitės. Vienam laiške ji rašo, jog maloniai sutiktų pavažiuoti į kokią nors užsienio šalį ir pasimokyti žurnalistikos. Paskui, po 1918 metų, jau buvo skaitomas žurnalistikos kursas. Teologijos-filosofijos fakultete ir, matyt, humanitarams. Taip galvojama, nes pirmiausiai paskaitas skaitė kunigas Antanas Maliauskas ir Juozas Eretas. Vėliau – J. Keliuočio paskaitos. Čia mėginimai rengti profesionaliuosius žurnalistus.

Tačiau dar buvo ir kvalifikacijos patobulinimai: ne tik patiems žurnalistams, bet ir tiems, kurie norėtų rašyti, koresponduoti į laikraščius. Prie kvalifikacijos kėlimo ir galima priskirti „Trimito“ bei „Eltos“ kursus (*šiuos kursus iniciavo M. Šalčius, - aut.past.*), paskui – Kazio Binkio iniciatyvą.

Tačiau turiu pabrėžti, kad nėra tiesioginių ryšių tarp vokiečių metais įkurtos katedros (Sociologijos-žurnalistikos) ir 1949 m. pradėto žurnalistų rengimo. Katedroje vadovavo sociologas Pranas Delininkaitis, o adjunktų, tai yra vedėjo pavaduotojo pareigas ėjo Juozas Keliuotis. Buvo ruošiami įvairaus profilio žurnalistai: kultūrininkai, reporteriai..

1949 m. žurnalistikos studijos Vilniaus universitete buvo atkurtos kitais pagrindais. Vis dėlto tam tikra tradicija, visuomenės nusiteikimas, žurnalistikos perkėlimas į aukštąjį mokslą vyko vokiečių metais.

Dar reikėtų pažymėti kelis momentus. Žurnalistikos katedros steigimo dalykai buvo svarstomi apie 1924 m. tuometinio „Lietuvos“ laikraščio redaktoriaus, žinomo žurnalisto Antano Bružo. Jis kėlė klausimą: jeigu universitete yra įkuriama Egiptologijos katedra, tai kodėl toks reikalingas dalykas kaip Žurnalistikos katedra nėra įkuriama. Ir, galima pasakyti, nuo to laiko savotiškas mokymas vyko „Lietuvos“ bei kituose laikraščiuose: buvo skelbiami straipsnių ciklai, kas yra laikraštinių, kas yra žanras, kas yra reporteris ir taip toliau.

Apie 1935 m., gal kiek anksčiau, buvo keliami du žurnalistų rengimo būdai: steigti žurnalistikos katedrą arba pasiūsti valstybės lėšomis, skiriant stipendijas, studijuoti užsienyje (į Prancūzijos, Vokietijos universitetus, kur nuo XX a. pradžios buvo žurnalistikos mokyklos arba skyriai universitetuose).

Ar galima teigti, jeigu ne žurnalistikos paskaitos ir kursai, vykę XX a. trečiajame dešimtmetyje, profesionalusis žurnalistikos mokymas Lietuvoje galbūt būtų pradėtas ne nuo 1949 m., o kažkada vėliau?

Žurnalistikos įsteigimas – ne kokio nors atskirto asmens nutarimas. Tuo metu buvo atgaivinamas remiantis partiniais ir vyriausybiniais dokumentais buvo atkurta žurnalistika Maskvos universitete. Pirmąją laidą baigė Jonas Bulota (*keturis dešimtmečius nuo 1952 iki 1992 m. dirbo Žurnalistikos katedroje, - aut. past.*). Jis jau buvo studijavęs rusų kalbą mūsų universitete (*Vilniaus universitete, – aut. past.*), vėliau persikėlė į Maskvos universitetą. O čia, pas mus, buvo įkurtos dvi specialybės: bibliotekininkystė ir žurnalistika.

Rodas, ir į bibliotekininkus nemažai stojo, bet į žurnalistiką stojo daug. Priėmė 25, vyko 5 stojamieji egzaminai. Pokario metais pirmą kartą buvo toks konkursas, kai į vieną vietą pretendavo trys žmonės. Tačiau iš 25 įstojusiųjų baigė tik 14.

Kas nutiko likusiems?

Visokių priežasčių buvo: vieni vyresnio amžiaus įstoję, kiti politinio pobūdžio, tretį labai sunkiai vertėsi. Veikiausiai dėl to paskui buvo pereita į tokią, man rodos, nelabai gerą tradiciją: beveik visi mes dirbome. Kas pirmam, kas antram, kas trečiam kurse...

Buvo labai įdomu: stojome mes devyniolikmečiai, dvidešimtmečiai, nelabai įsivaizdavę, kas tai yra žurnalistika ir stojo dalis, kurie jau dirbo. Kiti perstojo iš kitų specialybių.

Kadangi dauguma vienaip ar kitaip dirbo, tai pirmosios laidos kolektyvo, galima sakyti, nebuvo.

Ar galima sakyti, jog nuo pat pirmos laidos žurnalistikos specialybė buvo pranašesnė už kitas?

Na, taip gal negalima sakyti, bet ji buvo populiari: visuomet vyko konkursai. Dabar jau nepamenu, nuo kokių metų, bet vėliau stojamieji egzaminai tapo konkursiniai. Reikėjo, kad stojantieji rašytų rašinius. Ir pagal tai, kaip pavykdavo rašinys, buvo sprendžiama, ar galima jam toliau laikyti egzaminus, ar ne.

O daugiau norinčiųjų studijuoti buvo vyrų ar merginų?

Žinote, iš pat pradžių vyravo vyrukai. Mūsų kurse, pavyzdžiui, iš 25 buvo 8 merginos. Po mūsų – dvi ar trys laidos merginų ir vaikinių buvo daugmaž po pusę, o vėliau persvėrė: panelės

geriau laikė egzaminus, geriau mokėsi, studijavo, rečiau dirbo. Nes redakcijos buvo labiau suinteresuotos priimti vyriškius, o ne merginas.

Teko skaityti, jog žurnalistų rengimas pirmaisiais studijų metais buvo gana silpnas. Ar iš tiesų taip buvo?

Profesiniu požiūriu taip. Nelabai buvo kam dėstyti.

Žurnalistų mokymų nuo 1949 iki 1990 m. buvo įvairiausi būdai. Bet apskritai buvo išlaikytas humanitarinis profilis. Mūsų kelios laidos – pirmoji, antroji, trečioji – neypatingai skyrėsi nuo lituanistų. Grynai žurnalistines disciplinas mums pradėjo dėstyti tik nuo ketvirto kurso. Dėstytojų buvo labai nedaug. Mes – kaip ir bibliotekininkai – buvome priskirti prie Lietuvių kalbos ir literatūros katedros. Tik vėliau buvo įsteigta Žurnalistikos katedra. Baigęs Maskvos universitetą dėstyti atėjo Jonas Bulota, paskui mes trys buvome palikti dėstyti nuo 1954 m.: Genovaitė Bračienė, aš ir į aspirantūrą išsiųstas, o vėliau ilgamečiu katedros vedėju buvęs a.a. Stasys Makauskas. Paskui G. Bračienė atsisijojo: jai nelabai sekėsi.

Bėgant metams katedra didėjo ir nemažą dalį kolektyvo sudarė dėstytojai valandininkai. Daugiausiai – patyrę redakcijų darbuotojai.

Tai paskui žurnalistikos dėstytojų trūkumą kompensavo specialistai praktikai?

Taip, kiek padėjo. Bet, žinote, nors turėjo didelę praktiką, bet ne visi gebėjo dėstyti. O, be to, ir mūsų pačių tam tikra kaltė: nors daugelis egzaminus laikė gana neblogai, paskaitų lankymas buvo prastas.

Studentai jau pirmaisiais studijų metais verždavosi save realizuoti praktinėje žurnalistikoje?

Nemaža dalis studentų ėjo dirbti ne tik kad praktinius įgūdžius įgautų, bet kad ir užsidirbtų pragyvenimui. 1949-aisiais buvo iš tiesų gana sunkoka. Lengviau tiems, kurie atvykdavo iš kaimų.

Ar dėstytojai baudavo už praleistas paskaitas?

Na, kviesdavo į dekanatą, truputį pabardavo, bet tuo metu žurnalistų buvo privengiama. Juk žurnalistika tam tikra prasme atlikdavo ir administracinių funkcijų: į jos kritiką buvo reaguojama.

Jeigu pats universitetas žiūrėjo liberaliau, gal Maskva rodė didesnę susidomėjimą tiek pačia žurnalistika, tiek jos studentais?

Iš esmės beveik du trečdaliai net ir žurnalistinio pobūdžio disciplinų buvo pagal Maskvos universiteto mokymo programas. Palikta gal trečdalis valandų nacionalinei specifikai: panaudojome tai užsienio kalbai, Lietuvos žurnalistikos istorijai, lietuvių ir užsienio literatūrai.

Kažkuriais metais buvo tam tikras spaudimas, kad disciplinos būtų dėstomos rusų kalba, bet šis sumanymas visame universitete nebuvo palaikytas.

Žurnalistikos enciklopedijoje minima, jog 1961 m. žurnalistikos dieninis skyrius buvo uždarytas. Kokios aplinkybės nulėmė tokį valdžios sprendimą?

Iš tiesų tai įvyko ne 1961, o 1964 m. Vieno TSKP Centro komiteto darbuotojo įsakymu – aš nenorėčiau jo pavardės sakyti – buvo likviduotas dieninis žurnalistikos kursas. Matyt, nelabai susigaudė situacijoje: jam pasirodė, kad per daug žurnalistų parengiama. Dieninis skyrius buvo uždarytas, o atidaryti jį vėl buvo labai sunku.

Jeigu neklystu, dar 1963 m. buvo atidarytas neakivaizdinis skyrius. Jame ir buvo rengiami žurnalistikos studentai. Dideli nuopelnai (dėl dieninio skyriaus atidarymo) priklauso Stasiui Makauskui: kokių tik nereikėjo duomenų, kiek buvo paruošta jų, kiek reikėjo derinti ir su Centro komitetu, ir su Maskva. Tokiu būdu praėjo penkeri ar šešeri metai.

Ar laikinas žurnalistikos stacionaro uždarymas tapo dideliu nuotoliu žurnalistikos studijoms, ar nelabai?

Taip, nes neakivaizdinis mokymas buvo gana formalizuotas. Žmogus dirba redakcijoje ir du kartus per metus atvažiuoja į dvisavaitines sesijas – ką ten gali pasakyti... Ir dėstytojai pakankamai nuolaidžiavo. Stacionare dirbo vyko rimčiau.

O poreikis specializuotis taip pat buvo „iš viršaus“ nuleistas ar natūraliai išėjo iš mokymosi proceso?

Ne, specializavimasis priklausė mums. Pirmoji didelė specializacija: kultūra, ideologija, žemės ūkis ir pramonė. Tik koks sudėtingumas buvo: daugiau nei pusė studentų sueidavo į kultūros sritį, o į žemės ūkį – nelabai. Į pastarąją specialybę tekdavo pasiūlyti atvažiavusius iš rajonų – jie daugiau nusimanydavo. Nors žemės ūkio, pramonės pagrindai bendram išprusimui buvo dėstomi visiems. Keletą metų tokios pakraipos buvo. O po to liko dabar nusistovėjusi tvarka – radijas, televizija ir spaudos žurnalistika. 1985 m. įsisteigė dvi katedros: Spaudos bei Radijo ir televizijos žurnalistikos.

Kuri specializacija dominavo?

Iš pradžių kultūros. O paskui, daugelis norėjo į radiją arba televiziją, ypač mergaitės.

Po penkerių metų absolventai buvo skirstomi į darbą. Tris metus pagal įstatymus žurnalistas turėjo atidirbti ten, kur jis paskiriamas. Tai čia būdavo visokių problemų: kadangi nemaža dalis dirbdavo respublikiniuose laikraščiuose arba žurnaluose, tie leidiniai prašydavo komisijos, kad jų

darbuotoją paliktų Vilniuje. Tačiau daliai vis tiek tekdavo išvažiuoti. Bet po trejų metų savo studentus dažniausiai sutikdavau jau Vilniuje. Nors būdavo, kad pasilikdavo regionuose.

Ar ši prievolė atidirbti regionuose buvo nuo pat studijų pradžios?

Taip.

Kada pirmą kartą iškelta mintis, jog žurnalistika, istorija ir bibliotekininkystė yra pakankamai skirtingos specialybės?

Fakulteto klausimas daugiausiai buvo keliamas katedros vedėjo Liubomiro Viktoro Žeimanto. Jis buvo įsikalęs, jos reikia padaryti žurnalistiką fakultetu. Tačiau viskas išsispėdė, kai prasidėjo nauji reiškiniai.

Ar istorikai lengvai paleido žurnalistus ir bibliotekininkus?

Taip, draugiškas sugyvenimas ir draugiškas atsiskyrimas buvo.

Ačiū už pokalbį.

14 priedas. Pokalbis su žurnalistu, Žurnalistikos katedros vedėju (1975–1984) docentu Liubomiru Viktoru Žeimantu. Vilnius, 2011 m. balandis.

Kodėl, Jūsų manymu, skeliant Istorijos ir filologijos fakultetą Žurnalistikos katedra buvo priskirta Istorijos fakultetui?

Iš esmės žurnalistika visą laiką Rusijos aukštosiose mokyklose buvo jungiama su literatūra: pirmiausiai geras žurnalistas turi būti šioks toks literatas – jeigu jis nėra literatas, nebus ir geras žurnalistas. O Istorijos fakultetui buvo priskirtos visos nefilologinės specialybės: ir žurnalistika, ir bibliotekininkystė, ir psichologija. Steigti fakultetą vienos specialybės pagrindu (*istorijos – aut.*) – kaip yra dabar – buvo netikslinga. Be to, reikėjo spręsti klausimą, kur dėti psichologus su bibliotekininkais. Taip ir susidarė toks gana margas Istorijos fakultetas. Bet šiaip žurnalistai tiko visur.

Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija buvo numačiusi palengvinimus stojantiesiems, turintiems dviejų (ir daugiau) metų darbo stažą arba demobilizuotiems iš Tarybinės armijos. Kiek tokiu atveju įtakos turėjo stojamieji egzaminai?

Tokia tvarka buvo visoje sąjungoje. Universiteto priėmimo komisijose tai turėjo įtakos, jeigu esi sąrašo pabaigoje. Tai buvo plusas, tarkim, prieš neturintį stažo arba netarnavusį armijoje. Juk egzaminus laikant taikyta penkiabalė sistema: žinote, įvairavimo didelio nebuvo. Įsivaizduokite. stojančiųjų eilės pabaigoje atsiduria, pavyzdžiui, du su stažu (arba kariuomene) ir du be – žinoma, pateks stojantieji, turintys *plusų*. O ką daryt su tais, kurie turi tiek pat plusų ir tiek pat balų? Čia prasideda plonybės. Bet komisija tokiais atvejais žiūrėdavo, kaip išlaikytas lietuvių kalbos ir literatūros egzaminai.

Vienu metu buvo skundžiamasi, kad dėl susidariusio nepalankaus vadinamųjų *stažininkų* ir be lengvatų stojančiųjų santykio, į Žurnalistikos katedrą buvo priimami ne patys geriausi absolventai. Kaip sprendėte šią problemą?

Vienu metu iš viso buvo uždrausta priimti be stažo. Bet čia tik kelių metų eksperimentas. Man, kaip katedros vedėjui, labiau aktualu buvo išlaikyti vaikinų ir merginų santykį.

Devinto dešimtmečio pradžioje katedros protokuluose vis dažniau pabrėžiama, kad žurnalistikos specialybė tapo pernelyg moteriška (nors moteriškėjimo tendencijų pradžia galima pastebėti ir ankstesniais metais), todėl būtina gerinti vyrų – moterų santykį. Ar moteris žurnalistė nebuvo lygiavertė vyrui žurnalistui?

Būkim atviri, žurnalisto darbui moteris nelabai tinka. Patinka Jums ar ne, darbas yra judrus ir niekas nežiūri, kad tamsta šiandien negali iš važiuoti į Šiaulius. Redaktoriui reikia žmogaus, o kai nuolat sakoma „aš negaliu“, „vaikas serga“ ar dar kas, kuris redaktorius ims tokį žmogų? Tik sukandęs dantis. Vat ir viskas. Be to, juk nesiūsi moters nagrinėti visokių paleistuvysčių: tokiu atveju turi prie jos vyrą *prisegti*, nes ji gi viena nenuvažiuos. Būkime teisingi: ne visur moteriai reikia kišti nosį, o juolab – lįsti į kokią landynę. O man, kaip redaktoriui, žinoma, reikia iškuopti tą purvą. Kas geriau dirbs? Vyras.

Ir kaip sprendėte moterų pertekliaus problemą?

Dirbtinai spaudėm: mums patiko, kad atitarnavusiems kariuomenėje įstoti yra lengviau. Bent jau aš nė vienos demobilizuotos moters nepriėmiau. Vargu, ar tokių apskritai stojo. Kariuomenė visada duodavo priedą vyrams.

Ar ir neakivaizdiniame skyriuje buvo aktualus lyčių balansas?

Neakivaizdiniame skyriuje moterų ir vyrų pasiskirstymas lytimis buvo nereguliuojamas. Dirbi redakcijoje, ir dirbk: dirbantis žmogus turėjo teisę mokytis bet kur.

Tačiau vėliau katedroje iškilo kita problema: studentų lyčių santykis tapo lyg ir geresnis, tačiau tie studentai ne itin vykusiai pasirodydavo..

Mes kvailių neėmėm – po kūrybinio konkurso palikdavome labai nedaug stojančiųjų. O kodėl nedaug? Mums visiškai nebuvo reikalingi studentai-kalikai. Išskalti gali, bet kai reikia dirbti...

Sprendžiant iš buvusių darbuotojų atsiminimų, Žurnalistikos studijos visada buvo populiarios. Tačiau analizuojant statistinius duomenis paaiškėja, kad konkursai nebuvo labai dideli (1965–1990 m. svyruoja nuo 1,2 prašymo į vietą iki 4,6). Kaip manote, kas lėmė tokius stojančiųjų statistikos netolygumus?

Žurnalistikos studijos iš tiesų visada buvo populiarios. Jūsų statistika yra ne pirminė: pirminė statistika yra iki kūrybinio konkurso, o po konkurso mes, kaip jau minėjau, palikdavome labai nedaug.

Dauguma katedros darbuotojų dėstymą derino su kitomis, pirmaeilėmis pareigomis. Ar tuometinis dėstytojo atlyginimas nebuvo pakankamai solidus, kad padėtų išlaikyti stabilų akademinį personalą?

Atlyginimas visą laiką buvo vienodas ir pilnai padorus – šimtas dvidešimt rublių. Tuo metu tai buvo dideli pinigai, o docentas gaudavo antrą kartą tiek.

1975 m. žurnalistikos studentai pradėti specializuoti, buvo įkurtos mokomosios laboratorijos ir kabinetai. Kas padėjo katedrai apsirūpinti technika? Lyg ir buvo svarstoma, kad paremti technika galėtų Valstybinis Televizijos ir radijo komitetas.

Technika apsirūpinti padėjo geri santykiai ir geri mano ryšiai. Valstybinis radijo ir televizijos komitetas padovanojo mums visą nurašytą savo studiją, kurios vertė siekė per tris šimtus tūkstančių.

Per kiek laiko vidutiniškai išgaliodavo naujas mokymo planas, atsiųstas iš Maskvos?

Kartais mokymo planą galima buvo įgyvendinti palapsniui jį įvedant nuo pirmo kurso, tačiau būdavo atvejų, kai naujas planas taikytas iš karto visiems kursams (kurso iš esmės nekeičiant, bet pakoreguojant tam tikras disciplinas).

Ar katedra turėjo kokios įtakos pasirenkant dėstomus dalykus (pvz., speckursus)?

Mes labai norėjome, kad žurnalisto paruošimas skirtųsi nuo kitų humanitarų. Ši užmanymą pavyko įgyvendinti įvedant Žurnalisto meistriškumo užsiėmimus – taip mes pavadinome individualų dėstytojų darbą su studentais. Padėtis šiuo atžvilgiu buvo sunki: universitetuose individualus darbas su studentais organizuojamas nebuvo – šią privilegiją turėjo tik akademijos ir konservatorijos. Maskvoje šią gudrytę pavyko prasukti su universiteto rektoriumi. Nors buvo labai mažai vilties, mums pavyko.

Ačiū už pokalbį.

**15 priedas. Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto žurnalistikos studijų
programos (dieninio skyriaus) absolventai 1954–1991 m.** ¹⁵⁸

1949–1954 m.

1. Genovaitė Bračienė
2. Rimantas Budrys
3. Mečislovas Juodka
4. Alfonsas Karmazinas
5. Kostas Kaukas
6. Mauša Liubeckis
7. Algimantas Litvaitis
8. Marija Lilija Litvaitytė
9. Stasys Makauskas
10. Eleonora Mykolaitienė
11. Hubertas Paluševičius
12. Bronius Raguotis
13. Anastazija Rukšėnaitė
14. Salamonas Vaintraubas
15. Henrik Zenovič

1950–1955 m.

1. Giedrė Augustinavičiūtė
2. Antanas Jonas Balsys
3. Teodora Beinoraitė
4. Vanda Bernotaitė
5. Eugenijus Buidovas
6. Nedrama Bžeščinskaitė
7. Vladas Jadzevičius
8. Algimantas Vincentas Jokštys
9. Algirdas Vladislovas Kadžiulis
10. Jokūbas Kaminskas
11. Vytautas Kazakevičius
12. Aleksandras Kezys
13. Valentinas Kiseliovas
14. Janina Lilytė
15. Rokas Maliukevičius
16. Mindaugas Marealis
17. Promeiškus Palikevičius
18. Leokadija Renčinauskaitė
19. Viktoras Šarpis
20. Leonora Elena Šileikaitė
21. Viktoras Žemaitis
22. Severė Rūtelė Žičkytė
23. Vytautė Genovaitė Žilinskaitė

1951–1956 m.

1. Bronius Akstinas

¹⁵⁸ Sudaryta remiantis šiais dokumentais: *Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto diplomų išdavimo registracijos knyga 1954-1973 m.* ; *Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto diplomų išdavimo registracijos knyga 1974 m.* Vilniaus universiteto archyvas, ap. 2, b. 1614 ; *Diplomų išdavimo registracijos knyga 1975–1980 m.* VUA ap. 2, b. 1614 a ; *Diplomų išdavimo knyga (dieninės studijos) 1981–2004.*

2. Antanas Anikaitis
3. Danutė Bartuškaitė
4. Jūra Marija Baužytė
5. Romualdas Dačinskas
6. Aurelija Dekinytė
7. Petras Kretavičius
8. Vladas Leipus
9. Mečislovas Markuckis
10. Pranas Mikuckis
11. Algirdas Alfonsas Pekelincinas
12. Vytautas Petkevičius
13. Stefanija Pupelytė
14. Vera Riegen
15. Michailas Rubinsonas
16. Algimantas Stuina
17. Domijonas Šnrukas
18. Rūta Regina Urbonaitė
19. Ričardas Zacharka
20. Aloyzas Vytautas Urkys

1952–1957 m.

1. Sofija Aranauskienė
2. Jonas Bazys
3. Sigitas Blėda
4. Leonora Čyžiūtė
5. Stasė Gredraitytė
6. Petras Jankauskas
7. Stefa Januškevičiūtė
8. Dainius Julius Juknevičius
9. Elena Kurklietytė
10. Albinas Antanas Kairys
11. Julius Keršys
12. Kazys Kilčiauskas
13. Regimuntas Romualdas Mockus
14. Karolis Niunka
15. Zenonas Serapinas
16. Vytautas Petras Siudikas
17. Vladas Stankevičius
18. Aldona Šerkšnytė
19. Jadvyga Šležaitė
20. Rytis Tilvytis
21. Vytautas Volungevičius
22. Liongina Zaleckaitė
23. Joana Danutė Žilaitytė

1953–1958 m.

1. Stanislovas Arnašius
2. Algimantas Petras Balčiūnas
3. Bronislovas Mindaugas Barysas
4. Augustinas Algirdas Beržinskas
5. Jonas Eduardas Bložė
6. Malvina Marija Gežinaitė

7. Albinas Jarusevičius
8. Adelė Kerevičiūtė
9. Gerūta Jolanta Krasauskaitė
10. Albertas Lukša
11. Zigmąs Maliukevičius
12. Leontina Marija Mordaitė
13. Feliksas Pažūsis
14. Alma Povilėnaitė
15. Teresė Aldona Rinkevičienė
16. Zigmąntas Jonas Sabaliauskas
17. Jonas Kęstutis Samaitis
18. Algimantas Stanaitis
19. Janina Šinkūnaitė
20. Aloyzas Urbonas
21. Algimantas Kazimieras Vaineikis
22. Donatas Vaitiekūnas
23. Viktoras Valinčius

1954–1959 m.

1. Stasys Stankus
2. Teresė Kezienė
3. Bronislovas Jagminas
4. Danutė Kadžiukytė
5. Marija Šimkūnaitė
6. Vladas Vladimiras Bagočiūnas
7. Zita Saldauskaitė
8. Elena Vida Povilaitytė
9. Bronius Povilėnas
10. Rūta Margarita Petronytė
11. Vida Liucija Petrauskaitė
12. Stasys Patackas
13. Klemensas Bagarauskas
14. Genovaitė Nijolė Balčaitytė
15. Vytautas Valentinas Česnulis
16. Vincas Vytautas Kaminskas
17. Algimantas Jazdauskas
18. Konstantinas Liaudzbergas
19. Petronėlė Matukaitytė
20. Danguolė Elena Repšienė
21. Julijus Biekša
22. Birutė Stanislava Vaisietienė
23. Rimvydas Steponas Kubilius
24. Vytas Jonas Greblikas
25. Vilhelmas Chadzevičius
26. Roma Antanina Bagarauskiene
27. Elena Sliesoriūnienė

1955–1960 m.

1. Rita Baltušytė
2. Miretas Brigmanas
3. Alfonsas Boleslovas Bučel
4. Juozapas Budrys

5. Genovaitė Teresė Dovydaitytė
6. Jadvyga Jackūnienė
7. Laimutė Elžbieta Jakutytė
8. Kazimiera Vanda Jasinskaitė
9. Česlovas Juršėnas
10. Romualdas Kazimieras Mačiulis
11. Nijolė Stanislova Markevičiūtė
12. Ramutis Algaudas Mikalajūnas
13. Virgilijus Mundrys
14. Valentina Marija Paukštelytė
15. Virgilijus Aloyzas Petrauskas
16. Lionginas Ragėnas
17. Feodosija Siniakovaitė
18. Jonas Algimantas Šarkis
19. Jonas Tamošaitis
20. Saulius Antanas Tylenis
21. Birutė Joana Zavalovaitė

1956–1961 m.

1. Antanas Zigmantas Ambrazaitis
2. Robertas Bitėnas
3. Vytautas Dėnas
4. Stefanija Zinaida Garunkštytė
5. Marija Gavėnaitė
6. Eleonora Grigaliūnaitė
7. Tadas Edvardas Juknevičius
8. Irena Jūrevičiūtė
9. Robertas Krapas
10. Povilas Sigitas Krivickas
11. Marijonas Algimantas Misiūnas
12. Žymantas Ignas Paliulis
13. Marija Ramaškaitė
14. Nijolė Šaduikytė – Antanavičienė
15. Povilas Šalna
16. Teresė Giedra Urmanaitė
17. Banga Valerija Vaitkūnaitė
18. Lina Kazimiera Žalėnaitė

1957–1962 m.

1. Antanas Stasiukaitis
2. Vidmantas Urbonas
3. Nijolė Katilytė
4. Juozas Baušys
5. Julijus Vaicekauskas
6. Jonas Lukoševičius
7. Jūratė Gustaitė (1956 – 1962)
8. Galina Kobeckaja
9. Juzefa Lyčkovskaja
10. Silviana Dabašinskienė
11. Liudvikas Ručkus (1956 – 1962)
12. Romanas Puplauskis
13. Teklė Virpšaitė (1956 – 1962)

14. Levutė Merkūnienė
15. Antanas Navalinskas (1955 – 1962)

1958–1963 m.

1. Leonas Braziulis
2. Laimutė-Eleonora Dirdaitė
3. Bronius Broga (1957 – 1963)
4. Alfonsas Judžentis
5. Bronius Kaulinskas
6. Antanas Kubilius
7. Algirdas Stankus
8. Antanas-Jurgis Staponkus
9. Liudvikas Kasperaitis
10. Vytautas-Juozas Kazlauskas
11. Algirdas-Kazimieras Medelis
12. Birutė Orentaitė
13. Julijonas Žižius
14. Jurgis Oleka (1957 – 1963)

1959–1964 m.

1. Leonardas Pranas Aleksiejūnas (1957 – 1964)
2. Danutė Bagdonaitė
3. Algirdas Berželionis
4. Alfonsas Minevičius
5. Juozas Nekrošius
6. Filomena Pajaujytė
7. Justas Vincas Paleckis
8. Kazimieras Vidmantas Putelis
9. Jonas Agidojus Romualdas Rakauskas
10. Vladas Sidaras
11. Juozas Stasinas
12. Algirdas Strumskys
13. Morkus Sukackas

1954–1965 m.

1. Vilhelmina Kaušilaitė

[1966–1969 m. absolventų sąrašų nėra]

1965–1970 m.

1. Danutė Anuškevičienė
2. Gintautas Antanas Banaitis (1964 – 1970)
3. Aldona Baranauskaitė
4. Alfredas Dominauskas
5. Petras Jankauskas
6. Eugenija Kubiliūtė
7. Marijona Masiokaitė
8. Zonė (?) Maskeliūnaitė (1964 – 1970)
9. Virginijus Mastišauskas (Martišauskas)
10. Elena Počiulpaitė
11. Vygandas Prekevičius

12. Stefanija Radišauskaitė
13. Aldona Skirkevičienė
14. Gintautas Steigvila
15. Guoda Šalčiūtė
16. Danutė Aleksandra Vabalaitė
17. Valentina Zinkevičienė
18. Vytautas Žemaitis (1961 – 1970)
19. Aldona Žemaitytė

1966–1971 m.

1. Gražina Ona Biržietytė
2. Alfonsas Buckus (1962 – 1971)
3. Antanas Buinevičius
4. Eugenija Čeponaitė (1965 – 1971)
5. Genė Černytė (Čeinytė)
6. Stasys Glazinskas
7. Joana Kačinauskaitė
8. Stasys Karaliūnas
9. Janina Keblytė
10. Leonas Kupčiūnas (1965 – 1971)
11. Vanda Oblačinskaitė
12. Adolfas Uža
13. Kazys Valys
14. Angelė Valionytė
15. Stasė Zalagaitė

1967–1972 m. (236 psl.)

1. Aldona Bagdonaitė
2. Janė Balčiūnaitė (1968 – 1972)
3. Romualdas Baltuškinas
4. Danutė Banikonytė
5. Vasilijus Bogomolnikovas
6. Algimantas Budrys
7. Jadvyga Būraitė
8. Zina Jonušaitė
9. Gražina Juodytė
10. Rūta Kanopkaitė
11. Violeta Kraujelytė (1966 – 1972)
12. Mindaugas Kuraitis
13. Giedrė Milkevičiūtė
14. Stefanija Pacipavičiūtė
15. Juozas Jurgis Pocius (1966 – 1972)
16. Vanda Preidytė
17. Juozas Pugačiauskas
18. Zofija Sasnauskaitė
19. Antanas Šarūnas Skapcevičius
20. Roma Statulevičiūtė
21. Jadvyga Šaparauskiėnė
22. Danutė Šepetytė
23. Aldona Šilinskaitė
24. Jonas Baltramiejus Tolvaišas (1968 – 1972)
25. Danuta Voitkevič

26. Dalia Regina Zemeckaitė

1968–1973 m.

1. Vilius Kavaliauskas
2. Kęstutis Adomaitis
3. Angelė Adomaitienė
4. Stefa Adomaitytė
5. Gemutė Daugėlaitė
6. Aušrutė Aleksandra Gliožerytė
7. Česlovas Grencėvičius
8. Milda Izokaitienė
9. Rima Jakutytė
10. Gražina Janušonytė
11. Algimanta Jatkoniene
12. Gintaras Jatkonis
13. Juozas Mažeikis
14. Laimutė Mikšytė
15. Kęstutis Rastenis
16. Dalia Antanina Rastėnienė
17. Julija Ruibienė
18. Vida Marytė Sabaliauskienė
19. Algirdas Steponavičius
20. Nijolė Steponkytė (1967 – 1973)
21. Arūnas Sverdiolas
22. Nijolė Treinytė
23. Loreta Vikulova
24. Romanas Zukšėvskis
25. Kazys Žilėnas
26. Regina Danutė Žvirblytė

1969–1974 m.

1. Genovaitė Morkevičiūtė
2. Genė Abraitienė
3. Lionė Abraitytė
4. Irena Amšiejūtė
5. Vilius Baltinas
6. Elena Baltrušaitytė
7. Irena Belinskaitė
8. Bronislovas Čekanauskas
9. Danguolė Daugirdaitė
10. Jonas Geštautas
11. Irena Genzkigelytė
12. Zinaida Gulbinaitė
13. Vitas Katilius
14. Janina Kikilaitė
15. Kostas Kynas
16. Vytautas Kvietkauskas
17. Marytė Kvaraciejūtė
18. Angelina Orenderaitytė
19. Jolanta Paškevičiūtė
20. Edmundas Paldavičius
21. Palmira Ona Plėtaitė

22. Regina Samavičiūtė
23. Edmundas Stankevičius
24. Jakov Šadevičius
25. Audronė Šukytė
26. Elena Tervidyte
27. Laimutė Uzielaitė
28. Severinas Vaitiekus
29. Julija Žilinskaitė

1970–1975 m.

1. Juozas Bėrus
2. Birutė Bungardaitė
3. Regina Jakučiūnaitė
4. Danutė Juraitienė (1969–1975)
5. Ona Kacėnaitė
6. Sigina Katkauskaitė
7. Izolda Keidošiūtė
8. Regina Kiškytė
9. Marytė Birutė Kojelienė
10. Angelija Krivickaitė
11. Palmyra Krupenkaitė
12. Dalia Kutraitė
- 13. Virginija Labžentytė**
14. Birutė Litvinaitė
15. Romualda Veronika Laimienė
16. Dalia Liutikaitė
17. Vytautas Antanas Matulevičius
18. Algimanta Nainytė
19. Genė Pamernackaitė
20. Birutė Puriuškytė
21. Eugenija Remeikaitė
22. Zenonas Simonavičius
23. Antanas Stanevičius
24. Zina Šiaudvytienė
25. Valdas Vasiliauskas
26. Vilijus Vašeikis (1971–1975)
27. Gintaras Vinickas
28. Aldona Teresė Zulanienė (1957–1975)

1971–1976 m.

1. Gražina Bulovaitė
2. Kristina Čiučiulkaitė
3. Valentina Daunoraitė
4. Regina Greičiuvienė
5. Regina Germanavičiūtė
6. Irena Grinkevičiūtė
7. Česlovas Iškauskas
8. Jonas Jakimavičius
9. Teresa Jakutyte
10. Birutė Jankauskaitė
11. Julė Janulevičiūtė
12. Nijolė Končiūtė

13. Verutė Lepeškaitė
14. Regina Lileikytė
15. Dijana Lukaševičienė
16. Jurgis Paskočinas
17. Jonas Počepavičius
18. Alvydas Staniulis
19. Vytautas Žemaitis

1972–1977 m.

1. Birutė Balynienė
2. Birutė Brazaitė
3. Valdas Bartasevičius
4. Genovaitė Čerkesaitė
5. Robertas Jakiūnas (1971–1977)
6. Alvydas Jancevičius
7. Regina Jokantaitė
8. Gražina Kadžytė
9. Alvydas Kazlauskas (1970–1977)
10. Aurelija Malakauskaitė
11. Birutė Mižutavičienė (1971–1977)
12. Dijana Medelienė
13. Rūta Noreikaitė
14. Regina Putnikaitė
15. Vida Rėksnienė
16. Algirdas Sabaliauskas (1971–1977)
17. Lilija Statkutė
18. Vitalija Svetikaitė
19. Angelė Vilkaitytė (1971–1977)

1973–1978 m.

1. Birutė Abromaitytė
2. Antanas Adrijonas
3. Zita Besasparytė
4. Neringa Blotnytė
5. Alma Deveikytė
6. Audronė Guigaitė
7. Valentinas Juraitis
8. Danguolė Kiškaitė
9. Laima Kizelytė
10. Leonas Klišauskas
11. Jurgis Kochanskas
12. Laima Lecekaitė
13. Kęstutis Medzevičius
14. Sigita Nemeikaitė
15. Audronė Nugaraitė
16. Vytautas Puteikis
17. Elvyra Sabalytė
18. Jūratė Simonavičiūtė
19. Audronius Ulozevičius
20. Algirdas Ūsas
21. Rūta Zaleskytė

1974–1979 m.

1. Irena Bacytė
2. Ona Galginaitytė
3. Jūratė Grabytė
4. Bronislava Jonaitytė
5. Liudmila Jonušienė
6. Genovaitė Leikaitė
7. Jonas Litvinavičius
8. Aldona Matulevičiūtė
9. Jolita Pazikaitė
10. Žygintas Pečiulis
11. Aušra Pilaitienė
12. Gediminas Pilaitis
13. Angelė Račiulaitytė
14. Vladas Rakštelis
15. Nikolajus Sakavičius
16. Juozas Skripkauskas
17. Alma Šauklytė
18. Tania Šimonienė (1973–1979)
19. Vitalija Vasiliauskaitė
20. Gedvydas Vainauskas
21. Sigita Vaitiekutė
22. Algirdas Žvinakevičius

1975–1980 m.

1. Gintarė Adomaitytė
2. Viktoras Armalis
3. Giedrimė Bajorinaitė
4. Audronė Dapšienė
5. Eugenijus Bukinas
6. Edvinas Butkus
7. Lilija Danilova
8. Irena Drizgaitė
9. Violeta Gaižauskaitė (1974–1980)
10. Violeta Griškonienė (1974–1980)
11. Rasa Griškevičienė
12. Kęstutis Griškevičius
13. Rita Grumadaitė
14. Dalia Juočerytė
15. Rima Kaziliūnienė
16. Danutė Kurmilavičiūtė
17. Palmira Rutkauskaitė
18. Leonardas Skirpstas
19. Gintautas Stalnionis
20. Julius Steponavičius
21. Gailutė Tervilytė
22. Liucija Ulenskaitė
23. Vidutė Bronė Urbonienė
24. Birutė Žemaitytė

1976–1981 m.

1. Ramunė Amšiejūtė (1975–1981)
2. Raminta Cesiulienė
3. Lilija Dailidonytė
4. Virginija Dotaitė
5. Kęstutis Jankauskas
6. Kęstutis Jurelė
7. Adolfas Lekavičius
8. Gailutė Matiukaitė
9. Lilija Maulevičiūtė
10. Mindaugas Milieška
11. Aldona Milieškienė
12. Milda Pakėnaitė
13. Jadvyga Pekarskaitė
- 14. Rimantas Pleikys**
15. Laima Stankevičiūtė
16. Raimonda Statkevičiūtė
17. Violeta Švaraitė
18. Jūratė Valančiūtė
19. Daiva Valevičienė
20. Laimutė Vasiliauskaitė
21. Irena Vitkauskienė
22. Vytautas Vitkus
23. Dalia Ona Žilaitytė
24. Vida Žukauskaitė

1977–1982 m.

1. Vidmantas Beitnaras
2. Eleonora Budzinauskienė
3. Klaudijus Driskius
4. Rimantas Kanapienis
5. Jolanta Kavaliauskienė
6. Valdemaras Kukulas
7. Vytautas Kundrotas
8. Valdas Kvedaras
9. Algirdas Linkus
10. Margarita Matulionytė
11. Asta Mikelevičiūtė
12. Zita Nevierienė
13. Daiva Petravičienė
14. Laimutė Pocienė
15. Rimvydas Rimeika
16. Ričardas Sartatavičius
17. Virgilijus Savickas
18. Petras Skutulas
19. Valdas Svilas
20. Vitas Tomkus
21. Laima Žemulienė
22. Laima Žilaitytė
23. Patricija Šmitaitė (1976–1982)
24. Vaclovas Valužis (1976–1982)

1978–1983 m.

1. Alina Bogužaitė
2. Vygantas Brajis
3. Danutė Dranginytė
4. Laimutė Grybauskaitė
5. Ilona Ikamaitė
6. Rimantas Jankauskas
7. Asta Jankauskienė
8. Biruta Januszko
9. Audronė Kanapickienė
10. Irma Kazlauskaitė
11. Limina Kepalaitė
12. Arvydas Kumpa
13. Violeta Aušra Lapašinskienė
14. Vitas Lingys
15. Kazys Matačiūnas
16. Olita Montvydienė (1977–1983)
17. Albertas Neviera
18. Ramutė Pakėnienė
19. Vida Pleškutė
20. Jaunius Pocius
21. Rimanta Rutkauskaitė
22. Virginija Ruževičiūtė
23. Kęstutis Toločka (1977–1983)
- 24. Eglė Tvarijonaitė**
25. Rita Užtupaitė
26. Jolanta Varapnickaitė

1979–1984 m.

- 1. Gintaras Aleknavičius**
2. Dalia Andriušiūnienė (1977–1984)
3. Romualda Balsienė
4. Linas Balsys
5. Ana Bernotienė
6. Stanislava Blaževičiūtė
7. Janina Bulkevičiūtė
8. Danguolė Činčikaitė
9. Angelė Daugirdaitė
10. Rimvydas Delkus
11. Birutė Drobavičiūtė
12. Arūnas Godunavičius
13. Virgaudas Gudas
14. Ramūnas Guiga
15. Valdas Kanapienis
16. Daina Kiaunytė (1978–1984)
17. Laima Kurgonaitė (1977–1984)
18. Arminas Laucius
19. Roma Makauskaitė (1978–1984)
20. Artūras Mankevičius
21. Virginijus Mičiulis
22. Jūratė Jolanta Mikalopaitė
23. Danutė Mišutytė (1978–1984)
24. Vidmantas Nastopka

25. Jonas Okmanas
26. Irina Pauliukevičienė
27. Rasa Petrokaitė (1978–1984)
28. Jolita Paleckienė
29. Vidas Rachlevičius
30. Vilija Sabaliauskaitė
31. Eugenija Skarbaliūtė
32. Valentina Skunčikaitė
33. Birutė Šutrikaitė
34. Feliksas Telksnys
35. Loreta Tamalavičienė
36. Jolanta Vaitiekūnienė

1980–1985 m.

1. Asta Andrikonytė
2. Alma Baranauskaitė (1979–1985)
3. Artūras Baranauskas
4. Marius Barkauskas
5. Česlovas Burba
6. Gintautas Daušas
7. Linutė Giedrienė (1979–1985)
8. Vidmantas Jankauskas
9. Milda Jankauskienė
10. Elona Janušytė
11. Artūras Janušauskas
12. Aušra Jonikaitė
13. Auksė Jurevičiūtė
14. Regina Jurgilaitė
15. Vidmantas Kliukas
16. Jolanta Kryževičienė
17. Vytautas Kudarauskas (1979–1985)
18. Arvydas Lekavičius
19. Guoda Litvaitienė
20. Rasita Lukoševičiūtė
- 21. Marius Lukošūnas**
22. Alma Merkytė
23. Leonidas Minkevičius
24. Kęstutis Oginskis
25. Dorutė Petkauskaitė
26. Janina Prankaitė
27. Ramunė Rakauskaitė
28. Jūratė Rimeikaitė
29. Sonata Rimgailienė (1981–1985)
30. Kęstutis Stirbys (1979–1985)
31. Valdas Sušinskas (1979–1985)
32. Rima Vetcelienė
33. Eugenija Vitkienė
34. Elvyra Žižienė
35. Irona Žiemytė
36. Jūratė Klimaitytė
37. Jurgis Pekarskis

1981–1986 m.

1. Romas Bacevičius
2. Jadvyga Beliauskaja
3. Algimantas Birbilas
4. Eglė Bučelytė
5. Loreta Jastramskienė
6. Lina Kiverytė
7. Sonata Leskauskaitė
8. Algirdas Lipštas
9. Darius Lukoševičius
10. Vytautas Makauskas
11. Jūratė Markeliūnaitė
12. Neringa Martinkutė
13. Auksuolė Matonytė
14. Daiva Matviekaitė (1980–1986)
15. Tautvydas Meškonis
16. Alma Mosteikaitė
17. Imandra Nekrošiūtė
18. Rolandas Norkūnas
19. Modestas Rolandas Patašius
20. Romas Poderys
21. Saulius Povilaitis (1980–1986)
22. Nemira Pumprickaitė
23. Nijolė Pūtytė
24. Jolanta Račaitė (1980–1986)
25. Laimutė Rinkevičiūtė
26. Jolanta Sakalauskaitė
27. Laisvė Šliožytė
28. Virgilijus Usinavičius
29. Valdas Valiukevičius
30. Dovilė Zarankaitė
31. Daiva Žilytė
32. Dalia Žukauskaitė
33. Rita Žurakauskaitė (1980–1986)
34. Saulė Daunytė

1982–1987 m.

1. Danguolė Bičkauskienė
2. Danutė Bilotaitė
3. Eldoradas Butrimas (1981–1987)
4. Lucina Dovdo
5. Aleksandras Juozapaitis
6. Jolanta Kalinauskaitė
7. Asta Kanclerienė (1981–1987)
8. Danguolė Kosciuskevičiūtė
9. Inona Košaitė
10. Zenonas Kučinskas
11. Gražina Latvelienė
12. Dalė Lazauskienė
13. Saulė Markevičiūtė (1981–1987)
14. Danutė Metrikytė

15. Rita Mitkutė
16. Aušra Pocienė
17. Vilma Pronckutė
18. Raimonda Ravaitytė
19. Vilma Sabaliauskaitė
20. Kristina Sprindžiūnaitė
21. Dalė Švetkauskaitė
22. Loreta Bronislava Urbonienė
23. Ramutė Viliūšytė
24. Liudvikas Vitkauskas

1983–1988 m.

1. Ingrida Albrechtienė
2. Aleksandra Akinčo
3. Andžela Armonienė
4. Giedrė Bradauskienė
5. Eugenijus Burokas
6. Solveiga Čeponytė
7. Nijolė Čepulionytė
8. Jolanta Drobelenė
9. Loreta Ežerskytė
10. Irena Garbauskaitė
11. Sigitā Inčiūrienė
12. Rasa Kabailaitė (1982–1988)
13. Daiva Mačiūtė
14. Raimondas Šarūnas Marčiulionis (1981–1988)
15. Audrius Matonis
16. Ingrida Misukevičienė
17. Gitana Neverauskaitė
18. Diana Rasuolė Rakauskaitė
19. Jolita Renevytė
20. Daiva Rinkevičiūtė
21. Rita Sarpaliūtė
22. Nina Semionova
23. Aldona Skaisgirytė
24. Zina Stabingytė
25. Dalytė Stakeliūnaitė
26. Audronė Šimaitytė
27. Daiva Treigienė (1982–1988)
28. Renata Vidtman
29. Nerilė Volčeskaitė
30. Daiva Zabukaitė
31. Lolita Zegerienė

1984–1989 m.

1. Alia Sobčikaitė
2. Eugenija Anušauskaitė
3. Ingrida Arvasevičienė (1983–1989)
4. Saulius Arvasevičius (1982–1989)
5. Lolita Bytautaitė

6. Eduardas Borisovas (1982–1989)
7. Danutė Bubinaitė (1983–1989)
8. Aušra Chlevickaitė
9. Nomedą Čiurlytė
10. Vida Danilevičiūtė
11. Edita Dilkienė (1983–1989)
12. Giedrė Grėblikaitė
13. Skaidrutis Grinkevičius
14. Laisvida Grybaitė
15. Rima Gudaitytė
16. Valdas Kasperavičius (1982–1989)
17. Jolanta Klingerytė
18. Laima Kraujutytė
19. Jolanta Kulikauskaitė
20. Audris Kutrevičius
21. Loreta Kuzmaitė
22. Rasa Kuzmenkienė (1983–1989)
23. Jūratė Kuzmickaitė
24. Gitana Lapinskaitė
25. Daina Meilė Levickaitė
26. Jolita Linkevičiūtė
27. Rasa Lipskytė
28. Jolanta Lunevičienė (1983–1989)
29. Giedrė Maksimaitytė
30. Marius Mykolas Matulevičius (1982–1989)
31. Gintautas Misiukevičius
32. Žilvinė Petrauskaitė
33. Edita Petronienė
34. Algis Petrulis (1982–1989)
35. Šarūnas Pilipavičius
36. Tomas Srėbalius
37. Diana Suvaizdytė
38. Aliona Ševiakova
39. Audronė Tamašauskaitė (1983–1989)
40. Aiškutė Tranienė (1983–1989)
41. Vilija Urbanavičiūtė
42. Sigita Urbonavičiūtė (1981–1989)
43. Vidmantas Užsienis (1982–1989)
44. Andrius Vaišnys (1982–1989)
45. Lijana Valentinavičiūtė
46. Darius Vijeikis
47. Valdas Juozas Vilūnas
48. Audrius Zdanavičius (1982–1989)
49. Aušra Žvinakevičiūtė

1985–1990 m.

1. Marijus Bagdonavičius (1983–1990)
2. Renata Baltrušaitytė
3. Inga Berulienė
4. Eglė Berželionytė
5. Rytis Budrys

6. Alvyda Gaivenienė
7. Beata Jakutis
8. Vilma Kairienė
9. Valdas Kaminskas (1983–1990)
10. Vilma Kapickienė (1984–1990)
11. Rasa Klimienė
12. Egidijus Knispelis (1984–1990)
13. Raimondas Kalesinskas
14. Vida Krūminytė
15. Daiva Kulikauskienė (1984–1990)
16. Erika Kundzelevičienė
17. Rūta Marcinkevičiūtė (1984–1990)
18. Jūratė Marcišauskaitė
19. Dalia Misiūnaitė (1984–1990)
20. Zita Pauliukėnaitė
21. Eduardas Platovas (1983–1990)
22. Audrius Rakauskas (1983–1990)
23. Dalia Skėrytė
24. Audrė Srėbalienė
25. Daiva Srėbaliutė
26. Gintarė Tulevičienė (1984–1990)
27. Laimutė Užupytė

1986–1991 m.

1. Lina Antanavičiūtė
2. Aleksandras Borovikas (1984–1991)
3. Vaidotas Buivys (1984–1991)
4. Linas Česnulevičius (1984–1991)
5. Ričardas Degutis (1984–1991)
6. Virginijus Gaivenis (1984–1991)
7. Rūta Masionytė
8. Eva Giršaitė
9. Petras Imbrasas
10. Romas Jankauskas
11. Nida Jėčiūtė
12. Arvydas Jockus
13. Živilė Juknevičiūtė
14. Laisvūnas Karvelis
15. Violeta Klimaitė
16. Lina Kuncytė
17. Božena Levanovič
18. Vilma Gertrūda Mačiulytė
19. Gitana Mikšytė (1985–1991)
20. Aušrinė Pečiūraitė
21. Rokas Petkevičius
22. Asta Raicevičienė
23. Audronė Nemeikaitė
24. Vaida Samuolytė
25. Ingrida Semaškaitė
26. Vilma Srėbaliūtė
27. Laima Staučytė

28. Danguolė Stonytė
29. Jūratė Vercinkevičiūtė
30. Gintaras Visockas (1984–1991)
31. Vita Vitkauskaitė
32. Aldona Zinkevičiūtė
33. Aušra Žukauskaitė

16 priedas. Vilniaus valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto žurnalistikos studijų programos (neakivaizdinio skyriaus) absolventai 1958–1991 m.¹⁵⁹

1954–1958 m.

1. Albertas Laurinčiukas

1954–1959 m.

1. Zacharas Čėsno

1954–1960 m.

1. Ona Špakauskaitė
2. Vladas Stasis Kalvėnas
3. Aldona Tučiutė
4. Marija Reklaitytė-Grocija
5. Emilija Kulakauskienė
6. Irena Danutė Deksnienė
7. Česlovas Zgirskis
8. Juozas Bulota
9. Jonas Kostas Jucius
10. Titas Gediminas Šarūnas
11. Aleksandras Varkulevičius
12. Antanas Viršulis
13. Pranciškus Margevičius
14. Genovaitė Kazlauskaitė
15. Antanas Vytautas Plotuzas
16. Vladislava Lukenskaitė

1955–1961 m.

1. Joana Civilkaitė (1946–1961)
2. Emilija Drupaitė
3. Leonas Grubinskas
4. Danutė Juzefa Digrienė
5. Regina Ona Katinienė
6. Nijolė Pelanytė
7. Leiba Zelauskis (pavardė sunkiai įskaitoma)
8. Irena Janina Milvidienė
9. Vladislovas Egidijus Baleišis
10. Ala Sergejeva (1946–1961)
11. Valerija Dūdaitė (1954–1961)
12. Jadvyga Žutautienė
13. Kazimiera Veitienė
14. Valerija Urbonienė (1946–1961)

1956–1962 m.

1. Jonas Lapašinskas (1947–1962)
2. Vladas Motiejūnas (1955–1962)
3. Bernardas Petkūnas
4. Antanas Šimkūnas

¹⁵⁹ Sudaryta remiantis: *Vilniaus valstybinio universiteto Neakivaizdinio ir vakarinio mokymo skyriaus 1954–1980 m. diplomų išdavimo registracijos knyga*; *Istorijos fakultetas (N) 1982–2004 m.* Vilniaus universiteto archyvas.

5. Juozas Varvuolis (1955–1962)
6. Adolfas Paulius
7. Viera Kostuigova (1955–1962)
8. Juozas Urbonas
9. Aldona Ramanauskienė
10. Algirdas Kazragis

1957–1963 m.

1. Kazimieras Liubšys
2. Zofija Lilija Burokienė
3. Laimonas Teodoras Innis (1956–1963)
4. Algis Julius Matulevičius (1954–1963)
5. Vitoldas Miniotas
6. Algirdas Lititauskas (1956–1963)
7. Zefirinas Jonutis (1958–1963)
8. Domas Jaukauskas
9. Ona Birutė Dvarionienė (1956–1963)
10. Povilas Kaucė
11. Jonas Sargūnas (1954–1963)
12. Edvardas Uldukis
13. Tautvydas Donatas Nastopka
14. Algirdas Jonas Stanelis (1955–1963)
- 15. Vilius Užtupas**
16. Algirdas Petras Šaulys (1958–1963)
17. Steponas Žilinskas
18. Aldona Ona Pranckevičienė (1956–1963)
19. Vladas Turauskas
20. Bronislovas Petravičius (1953–1963)
21. Meilutė Kostrubina (1954–1963)

1958–1964 m.

1. Juozas Šikšnius
2. Vytautas Labūnaitis (1959–1964)
3. Petras Rukšėnas
4. Stasys Platužis
5. Jonas Gediminas Pavalkis
6. Aleksandras Kancedikas (1959–1964)
7. Elena Medeišienė (1956–1964)
8. Kazimieras Vytautas Čekanauskas (1959–1964)
9. Teodoras Butkus
10. Antanas Ambraška
11. **Virgilijus Juodakis** (1959–1964)
12. Panas Martinkus (1959–1964)
13. Povilas Maksimovas
14. Visvaldas Milaševičius
15. Jonas Adolfas Stakšis (1959–1964)
16. Steponas Navardauskas (1956–1964)
17. Jonas Stankus (1959–1964)
18. Julius Mickėvičius (1957–1964)
19. Valerija Gapšytė (1957–1964)
20. Stasys Čižas (1961–1964)
21. Stasys Stankevičius (1955–1964)

22. Elena Bagočiūnienė
23. Genovaitė Dangutė Šatkauskienė
24. Algimantas Antanas Stadelnikas
25. Eugenijus Henrikas Rimarčikas
26. Kazimieras Markūnas (1956–1964)
27. Gvidas Romualdas Šliažas

1959–1965 m.

1. Zenonas Vainius (1952–1962)
2. Adolfas Sigitas Sinkevičius (1959–1962)
3. Petras Piličiauskas (1957–1965)
4. Marijonas Baranauskas
5. Stasys Buzas
6. Liongina Daltaraitytė
7. Juozas Dringelis (1954–1965)
8. Elvyra Jonutienė (1958–1965)
9. Stanislovas Juknis
10. Vytautas Romualdas Lengvinas (1961–1965)
11. Vytautas Liukaitis
12. Abrom Levinas (1949–1965)
13. Zenonas Mikalauskas
14. Teresė Naurutytė
15. Natalija Peluritytė (1960–1965)
16. Antanas Matulaitis (1956–1965)
17. Eduard Krasovskij

1960–1966 m.

1. Salomėja Čičižkina (1959–1966)
2. **Algimantas Semaška**
3. Rimantas Kiaunė (1957–1966)
4. Zigmars Rimša (1962–1966)
5. Jadvyga Godunavičienė
6. Steponas Vytautas Kulpinskas
7. Povilas Jaukys
8. **Vilius Švanas** (1962–1966)
9. Pranciškus Grabijolas (1954–1966)
10. Elena Mezginaitė
11. Gintautas Nanys
12. Stanislava Petraitienė
13. Vilius Laužikas (1955–1966)
14. Mykolas Antanas Salis
15. Zigmantas Povilonis
16. Janina Ramutė Ivanauskienė (1959–1966)
17. Vytautas Bronislovas Lomsargis

1961–1967 m.

1. Romualdas Antanas Launikonis (1955–1967)
2. Kristina Jovita Strikaitienė (1960–1967)
3. Stasys Lipskis
4. Joana Miltakienė
5. Viktoras Černauskas (1959–1967)
6. Vanda Lipeikaitė

7. Algirdas Čekys
8. Benedikta Skabliauskaitė
9. Vaclovas Abišala
10. **Juozapas Laucius** (1962–1967)
11. Petras Mindaugas Stundžia
12. Juozas Kirkila (1949–1967)
13. Danutė Aleksandra Varmauskaitė
14. Juozas Vytautas Dapšauskas
15. Jonas Velyvis (1962–1967)
16. Virginija Navickaitė (1960–1967)
17. Antanas Burdo (1959–1967)
18. Donatas Jokubaitis (1959–1967)

1962–1968 m.

1. Jonas Arvasevičius
2. Ramutė Marija Andziulytė
3. Algirdas Vlodyslavas Butkevičius (1958–1968)
4. Vladas Būtėnas (1961–1968)
5. Vytautas Bajoras
6. Jonas Kęstutis Grėblikas (1957–1968)
7. Stasys Grigelis (1960–1968)
8. Albertas Julijonas Jokštas (1960–1968)
9. Petras Keidošius
10. Juozas Kučinskas (1961–1968)
11. Vytautas Laucius (1961–1968)
12. Romualdas Danielius Mažutis
13. Edmundas Mateika
14. Juozas Noreika (1959–1968)
15. Vytautas Jonas Pikturna (1961–1968)
16. Jonas Rumša (1964–1968)
17. Evelina Radzevičienė (1960–1968)
18. Janina Ramoškienė (1961–1968)
19. Vaclovas Smalakys (1958–1968)
20. Algimantas Juozapas Savickas
21. Antanas Strodamskis
22. Bronius Slavinskas (1963–1968)
23. Jolanta Sadauskaitė
24. Algirdas Vieraitis (1958–1968)
25. Veronika Marija Venckutė
26. Emilis Jokūbas Trečiokas (1963–1968)
27. Vytautas Jonas Trečiokas (1959–1968)

1963–1969 m.

1. Juozapas Baldauskas (1960–1969)
2. Jonas Daščioras (1959–1969)
3. Stanislovas Gruzdas (1960–1969)
4. Vytautas Gedminas
5. Bronius Gavėnas (1964–1969)
6. Stanislovas Kamarauskas
7. Skirmanta Labūnaitytė
8. Antanas Marcinkevičius (1959–1969)
9. Aleksandra Marija Motiekūnaitė

10. Liuda Julija Muralytė (1962–1969)
11. Vytautas Jurgis Ragelis
12. Antanas Rimantas Skačkauskas
13. Juozas Stražnickas (1962–1969)
14. Algirdas Stančius (1961–1969)
15. Elena Štuopienė (1965–1969)
16. Regina Trečiokienė (1961–1969)
17. Algirdas Justinas Vaseris

1964–1970 m.

1. Virginija Bieliauskaitė (1967–1970)
2. Vanda Bogužienė (1965–1970)
3. Veronika Bružilaitė
4. Juozas Gaidulis (1959–1970)
5. Juozas Girdvainis (1963–1970)
6. Juozas Gudeliauskas (1965–1970)
7. Vytautas Kaltenis (1963–1970)
8. Gražina Teresė Kazlauskaitė (1960–1970)
9. Danutė Kechlerova (1962–1970)
10. Aldona Kerutytė (1966–1970)
11. Vidmantas Mačiulis
12. Vytautas Markevičius (1962–1970)
13. Julijona Orvydienė (1962–1970)
14. Polikarpas Ragožis
15. Dalia Ramanauskaitė
16. Jonas Rosinas (1962–1970)
17. Henrikas Savickas (1953–1970)
18. Tomas Šarkus (1966–1970)
19. Augustinas Rimantas Tamaliūnas (1965–1970)
20. Jonas Laimonas Tapinas (1962–1970)
21. Janina Želvytė (1965–1970)

1965–1971 m.

1. Elena Bakanauskienė
2. Albina Baltrūnaitė
3. Donatas Edziulis
4. Irutė Danutė Gergelienė
5. Albertas Ivanauskas
6. Arvydas Janonis (1964–1971)
7. Jonas Kontautas (1964–1971)
8. Algirdas Jonas Karpavičius
9. Sigitas Klibavičius (1964–1971)
10. Stasys Mėlinanskas (1962–1971)
- 11. Danielius Mickevičius (1959–1971)**
12. Danguolė Mykolaitytė
13. Vytautas Narvilas (1964–1971)
14. Bitautė Marija Norkūnaitė
15. Irena Pilipavičiūtė (1964–1971)
16. Domas Vytautas Rimkus (1959–1971)
17. Pranas Savickas 1963–1971)
- 18. Audronė Vita Padegimaitė (1964–1971)**
19. Kazimieras Šiaulys (1966–1971)

20. Žviklina Albina Šnipienė
21. Kazys Useila
22. Aldona Valaitytė
23. Vytautas Vitkauskas (1967–1971)
24. Jonas Talijūnas (1964–1971)
25. Romualdas Vytautas Zbormirskas (1966–1971)
26. Mark Zinger
27. Vytautas Redaitis (1956–1971)
28. Nijolė Julija Širvaitytė
29. Joana Gabalienė (1962–1971)
30. Jadvyga Kumžienė (1963–1971)
31. Audronė Rubienė (1964–1971)
32. Steponas Gečas (1964–1971)

1966–1972 m.

1. Ramunė Aleksandravičiūtė
2. Algimantas Aleksandras Brazaitis (1963–1972)
3. Genovaitė Burneikienė (1964–1972)
4. Viktorija Danilevičiūtė (1964–1972)
5. Ričardas Grabauskas
6. Gerda Gudjurgienė (1956–1972)
7. Povilas Antanas Kaunas (1965–1972)
8. Albertas Liukpetris (1963–1972)
9. Birutė Pavlovienė (1965–1972)
10. Aneta Ručinskienė (1965–1972)
11. Jonas Dainius Ručinskas (1969–1972)
12. Sofija Stanevičiūtė
13. Vincentas Staniulis
14. Zita Vincenta Staskevičiūtė (1965–1972)
15. Lilija Stoškienė (1964–1972)
16. Liudvikas Šedys
17. Irena Šalkauskienė
18. Antanas Tirlikas (1964–1972)
19. Regina Tutinienė (1965–1972)
20. Zigmantas Virpša (1967–1972)
21. Jonas Algirdas Zibolius (1965–1972)
22. Tadas Meiželis (1963–1972)
23. Pranciška Jakelaitienė (1965–1972)
24. Vanda Lideikienė (1965–1972)

1967–1973 m.

1. Antanas Adomaitis
2. Kazimieras Antanaitis (1966–1973)
3. Albinas Anužis
4. Jonas Bučys (1965–1973)
5. Stanislava Butkutė
6. Algimantas Butnorius
7. Vincenta Dapkienė (1964–1973)
8. Romas Dikčius
9. Birutė Gaidytė (1964–1973)
10. Edmundas Ganusauskas (1965–1973)

11. Kazys Ivanauskas (1964–1973)
12. Raimundas Yla (1966–1973)
13. Birutė Jakštienė
14. Stasys Jokūbaitis
15. Augustinas Jonušas (1964–1973)
16. Elena Jurgaitienė (1964–1973)
17. Donatas Nerimantas Kaitulis (1972–1973)
18. Romualdas Kemerzūnas (1957–1973)
19. Antanas Končius
20. Jonas Mackevičius (1961–1973)
21. Petras Mackevičius
22. Algirdas Mazaras (1961–1973)
23. Antanas Alvydas Marčiulionis
24. Arūnas Mereckas
25. Marijonas Kazimieras Mikeliūnas (1958–1973)
26. Ilona Mockaitienė
27. Algimantas Mozūras (1965–1973)
28. Halina Noreikaitė
29. Marija Pajedaitė
30. Kazys Paulius (1962–1973)
31. Vitautas Ramutis Petniūnas (1968–1973)
32. Elvyra Remeikaitė
33. Aleksandr Remiševskij (1965–1973)
34. Tomas Rimkus (1965–1973)
35. Leopoldas Rozga (1964–1973)
36. Albertas Pranciškus Ružas (1969–1973)
37. Dalia Teišerskytė
38. Irena Tiškutė
39. Ona Aldona Vaitoškienė (1963–1973)
40. Ričardas Venckus (1964–1973)
41. Petras Vyšniauskas (1964–1973)
42. Albertas Žilinskas (1968–1973)
43. Algimantas Petras Žižiūnas (1965–1973)
44. Aloyzas Vytautas Žukauskas

[1974–1976 m. absolventų sąrašų nėra]

1971–1977 m.

1. Romualdas Čėsna (1960–1977)
2. Rimantas Gruodis (1967–1977)
3. Aldona Ilgūnienė (1964–1977)
4. Piotr Ivanov
5. Apolinaras Juodpulis (1958–1977)
6. Frida Kavaliauskienė (1965–1977)
7. Angelė Kazlauskienė (1970–1977)
8. Antanas Kruopis
9. Edmundas Liolys (1968–1977)
10. Paulinas Matukas
11. Rita Mirskytė (1966–1977)
12. Antanas Naraškevičius (1970–1977)
13. Birutė Nerienienė (1972–1977)
14. Gražina Petrošienė

15. Stasys Povilaitis (1965–1977)
16. Kazys Požėra (1963–1977)
17. Genė Pronckienė (1965–1977)
18. Edmundas Razlevičius (1967–1977)
19. Laima Sagaitienė (1969–1977)
20. Egidijus Skarelis (1969–1977)
21. Stasė Šeštakauskaitė (1962–1977)
22. Juozas Vercinkevičius

1972–1978 m.

1. Valensas Balsevičius
2. Alvydas Dargis (1966–1978)
3. Valentinas Eigėlis (1970–1978)
4. Nijolė Gilaitienė (1968–1978)
5. Jovita Grybinaitė (1970–1978)
6. Irena Gražina Juciūtė
7. Algimantas Kaminskas (1970–1978)
8. Gracius Kneizevičius
9. Algimantas Lapienis (1958–1978)
10. Valdas Liegus (1964–1978)
11. Vaidotas Oškinis
12. Algis Padora
13. Nijolė Padorienė
14. Antanas Rukas (1970–1978)
15. Benediktas Rupeika (1967–1978)
16. Aldona Svirbutavičiūtė (1971–1978)
17. Virginija Šorytė (1970–1978)
18. Nijolė Ulozaitė (1967–1978)
19. Lina Vaitkutė
20. Juozas Vyšniauskas (1971–1978)

1973–1979 m.

1. Kazimieras Alekna (1971–1979)
2. Liucija Archipovaitė
3. Janina Bačiliūnaitė (1971–1979)
4. Algimantas Bitvinskas (1966–1979)
5. Valentina Čeplevičiūtė (1972–1979)
6. Birutė Jacyšina (1972–1979)
7. Jovita Jakštienė (1972–1979)
8. Alfonsas Kazitėnas
9. Teresė Leskauskienė (1969–1979)
10. Dalia Marcinkevičiūtė
11. Linas Virginijus Medelis
12. Laimutė Miliuvienė (1968–1979)
13. Romualda Mikalauskienė (1968–1979)
14. Algis Palionis (1971–1979)
15. Nijolė Pipynienė (1974–1979)
16. Renata Plumpienė
17. Stasė Prekevičienė (1967–1979)
18. Genovaitė Ramanauskaitė (1970–1979)
19. Stasė Rudalevičiūtė (1972–1979)
20. Danutė Skarelienė (1970–1979)

21. Romanas Šilinis (1970–1979)
22. Algirdas Šimulynas (1972–1979)
23. Zita Tallat-Kelpšaitė (1970–1979)
24. Nijolė Vaškevičienė (1970–1979)
25. Adelė Žičkuvienė (1969–1979)

1974–1980 m.

1. Lilija Beržanskienė (1972–1980)
2. Aldona Bražiūnienė (1973–1980)
3. Janina Dapkienė (1966–1980)
4. Jonas Junevičius (1972–1980)
5. Danguolė Kavolėlytė (1971–1980)
6. Algirdas Kratulis (1975–1980)
7. Vidutė Kručienė (1970–1980)
8. Zita Kukuraitienė
9. Algis Juozas Kusta (1963–1980)
10. Julius Lenčiauskas (1975–1980)
11. Gražina Liūkaitytė
12. Birutė Mačienė (1973–1980)
13. Vida Mikšytė (1973–1980)
14. Aldona Petrauskienė (1972–1980)
15. Ona Rastenytė (1969–1980)
16. Roma Sirvydaitė (1973–1980)
- 17. Danguolė Skarbalienė (1971–1980)**
18. Kęstutis Vincentas Starinskas (1975–1980)
19. Gintautas Šimboras (1968–1980)
20. Rima Švitrienė (1970–1980)
21. Irena Tatulytė (1973–1980)
22. Visvaldas Jonas Tebeliškis (1965–1980)

[1981 m. absolventų sąrašo nėra]

1976–1982 m.

1. Saulius Kazimieras Adomėnas
2. Aldona Akulavičienė
3. Aldona Aleksiejūnienė
4. Vaclovas Armužas
5. Justinas Antanas Baltrušaitis
6. Jadvyga Brajinskienė
7. Aldona Kudzienė
8. Rimgaudas Aleksandras Maleckas (1963–1982)
9. Benediktas Pranckus (1977–1982)
10. Nijolė Rimkuvienė
11. Dalia Stanionienė
12. Stanislovas Stončius
13. Jėrutė Vaičekauskienė
14. Svetlana Žarkovaitė (1971–1982)

1977–1983 m.

1. Eugenijus Bunka (1976–1983)
2. Stasys Čivelis
3. Sigitas Gudžiūnas (1976–1983)

4. Raimunda Karosaitė (1978–1983)
5. Loreta Pilibavičiūtė
6. Brasė Sakalauskaitė
7. Algimantas Urbelionis (1976–1983)
8. Nijolė Veršinskienė

1978–1984 m.

1. Margarita Baublienė (1977–1984)
2. Vytautas Budnikas (1977–1984)
3. Dana Marija Dirkaitė (1961–1984)
4. Aurelija Gedvilaitė (1977–1984)
5. Aldona Kielaitė (1976–1984)
6. Žana Kojrienė (1976–1984)
7. Stasys Laukys (1977–1984)
8. Danguolė Martinionienė (1977–1984)
9. Virginija Motiejūnienė (1977–1984)
10. Danutė Mukienė (1976–1984)
11. Janina Petraitiene
12. Domas Staselis
13. Ona Umantaitė (1977–1984)
14. Eugenija Urbonienė
15. Audronė Vaitkutė
16. Dalia Vanagaitė
17. Virginija Vanagienė
18. Angelė Venclovaitė (1977–1984)
19. Marytė Visockaitė (1977–1984)
20. Ona Žigienė (1977–1984)
21. Artūras Grigaliūnas (1976–1984)
22. Dalė Trinkūnienė

1979–1985 m.

1. Pranas Abelkis (1977–1985)
2. Lamutė Agonauškienė (1978–1985)
3. Antanina Ananevaitė (1978–1985)
4. Rita Bočiulytė
5. Petras Dargis (1976–1985)
6. Edvardas Gurauskas (1978–1985)
7. Palmira Jarmalavičienė
8. Antanas Jastremskas
9. Meilutė Jastremskienė
10. Algimantas Antanas Kropavickas
11. Solveiga Kulikauskaitė
12. Vytautas Kupstaitis (1978–1985)
13. Rasuolė Lissauskaitė
14. Antanas Mieliauskas (1977–1985)
15. Rimantas Steponavičius (1978–1985)
16. Regina Stundinė (1977–1985)
17. Gediminas Šapkauskas
18. Ramutė Šimelienė (1977–1985)
19. Aleksandras Tiunaitis (1981–1985)
20. Jūra Untulienė (1980–1985)
21. Danguolė Valukonytė (1977–1985)

22. Vanda Vasiliauskaitė
23. Vladas Vertelis
24. Feliksas Žemulis

1980–1986 m.

1. Regina Ališauskaitė
2. Gražina Balevičienė (1978–1986)
3. Irena Baltrukaitienė (1977–1986)
4. Virginija Benetienė (1977–1986)
5. Algimantas Brikas (1977–1986)
6. Aldona Janina Gogelytė
7. Eglė Keliuotytė
8. Daiva Koforamaitė (1978–1986)
9. Regina Orakauskienė (1976–1986)

1981–1987 m.

1. Regina Blinovaitė
2. Gintautas Judaitis (1977–1987)
3. Birutė Janulevičiūtė
4. Janina Jasaitienė (1980–1987)
5. Stasė Kirkienė (1969–1987)
6. Tatjana Liukienė
7. Rimvydas Maciulevičius (1980–1987)
8. Aldona Mackevič
9. Eva Moliadskytė (1980–1987)
10. Sniegina Pojlijonienė
11. Violeta Sakalauskaitė
12. Ieva Skurauskienė
13. Aldas Vabudas
14. Jūratė Vasauskaitė (1979–1987)
15. Ona Nosevičienė (1973–1987)
16. Vaclovas Kalpokas (1979–1987)
17. Stasys Žumbys (1980–1987)

1982–1988 m.

1. Alytė Andrašienė
2. Alvyra Biriukaitė (1981–1988)
3. Ana Cicėnienė
4. Snieguolė Grėbliūnaitė
5. Audronė Griežienė (1980–1988)
6. Jolanta Griškevičienė
7. Žygintas Kačanauskas
8. Biruta Kasmauskaitė (1981–1988)
9. Genovaitė Kazieliene
10. Vladas Klevinskas
11. Tautvydas Kontrimavičius
12. Arvydas Kriaunevičius
13. Rūta Krugiškytė (1981–1988)
14. Nijolė Kuprienė (1980–1988)
15. Saulius Liauksminas (1979–1988)
16. Skirmantas Mickevičius (1983–1988)
17. Genovaitė Paulikaitė (1984–1988)

18. Laima Peleckienė (1983–1988)
19. Vida Šmigelskienė

1983–1989 m.

1. Audronė Aidukaitė (1984–1989)
2. Audronius Ažubalis (1976–1989)
3. Vytautas Bagdonas
4. Aušrinė Burokienė
5. Danutė Burneikienė
6. Inga Čekanauskaitė
7. Odeta Dimienė (1982–1989)
8. Virginija Grigaliūnienė
9. Vytautas Karsokas
10. Laimutė Kmieliauskienė
11. Roma Ksenzovienė
12. Laimutė Lingienė (1979–1989)
13. Algis Liutkevičius
14. Zita Mačiulskytė (1976–1989)
15. Jūratė Pajadaitė
16. Aldona Paukštytė (1982–1989)
17. Rūtelė Perednytė (1981–1989)
18. Stasys Rožka (1982–1989)
19. Edita Sakalauskaitė
20. Antanas Seikalis (1980–1989)
21. Alfredas Skopas
22. Laima Skridlaitė (1982–1989)
23. Algis Šumskas (1980–1989)
24. Audronė Talutienė (1980–1989)
25. Irena Umbrasienė (1980–1989)
26. Irena Videikaitė
27. Algė Vaščikaitė
28. Diana Labokaitė (1984–1989)

1984–1990 m.

1. Stanislava Aronienė (1972–1990)
2. Butautas Barauskas (1982–1990)
3. Juozas Bulota (1982–1990)
4. Laima Butkevičiūtė (1978–1990)
5. Janina Nijolė Cisoška
6. Rasa Čergulienė (1983–1990)
7. Liuda Davlevičienė (1978–1990)
8. Dalia Garmuvienė
9. Daiva Jolita Gineikaitė
10. Petras Jasinevičius
11. Romualda Jonikienė
12. Romualdas Jurgaitis (1981–1990)
13. Loreta Kairienė (1983–1990)
14. Angelė Kilčiauskaitė (1979–1990)
15. Vytautas Kirkutis (1985–1990)
16. Liana Kižytė
17. Rasa Liškauskaitė (1985–1990)
18. Ramutis Masteika (1962–1990)

19. Angelė Mockutė
20. Jolanta Niaurienė
21. Arvydas Praninskas (1982–1990)
22. Ramutė Radzevičienė (1979–1990)
23. Feliksas Rapalis (1961–1990)
24. Algirdas Rekllys
25. Daiva Savickienė (1982–1990)
26. Zita Stankevičienė (1982–1990)
27. Asta Šimelytė
28. Jolanta Užienė (1983–1990)
29. Audra Venckuvienė (1985–1990)
30. Laimutė Zimkienė (1979–1990)

1985–1991 m.

1. Lidija Bagdonienė (1983–1991)
2. Violeta Beconienė
3. Asta Bitinaitė
4. Dalia Drinidienė
5. Genovaitė Grušienė
6. Irena Jarmalavičienė (1986–1991)
7. Juozas Karsokas (1979–1991)
8. Dalia Kaunienė
9. Madona Lučkaitė
10. Jolanta Matkevičienė
11. Vidmantas Matutis (1983–1991)
12. Daiva Milkintienė
13. Jonas Paulauskas (1967–1991)
14. Vilija Pečeliūnienė
15. Jonas Andrius Šileris
16. Santa Vaškevičienė (1984–1991)
17. Aušra Žalytė